ŞEKER İŞ

Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası

Sayı: 136 • HAZİRAN 2020

PANDEMİ
VE KISSADAN HİSSELER

Pandemi ve Gıda Egemenliği

Coronavirüs Fırsatçılarına Şeker Pancarı Kalkan Oldu

Pancardan Şeker İmalatında Mesleki Yeterlilik Sistemi Çalışmaları

Covid-19 Sonrası Stratejik Sektörler Tarım ve Gıda

Kıdem Tazminatına Dokunulması Genel Grev Nedenidir

Covid-19 ile Dijitalleşme Hız Kazandı

Koronavirüs Salgını Döneminde Ücretsiz İzin ve İşten Çıkarma Yasağı

Bizi Bekleyen Gelecek...

Bizi Sosyal Medyadan Takip edin

Türkiye Gıda Ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası resmi sosyal medya hesapları

sekerissen

KIDEM TAZMİNATIMA DOKUNMA

GELECEĞİMLE OYNAMA

sekerissen

İÇİNDEKİLER

8

Şeker İş: Koronavirüs Fırsatçılarına Şeker Pancarı Kalkan Oldu

10

Kamu Şeker Fabrikalarında Üretim Endişesi, Şeker Çalışanlarının Covid-19 Salgını Kaygısını Gölgede Bıraktı

16

Kısa Çalışma Ödeneği Uygulaması Nedir?

18

Pandemi ve Gıda Egemenliği

26

Covid-19 Sonrası Stratejik Sektörler Tarım ve Gıda...

22

Türkşeker'den Pancar Çiftçisine Sözleşmeli Üretim Desteği

36

COVİD-19 Salgını Sağlık Çalışanları ve Enfekte Olan İşçiler Açısından Ne Anlama Geliyor?

44

Küresel Salgın Karşısında Sosyal Devlet Neden Önemlidir?

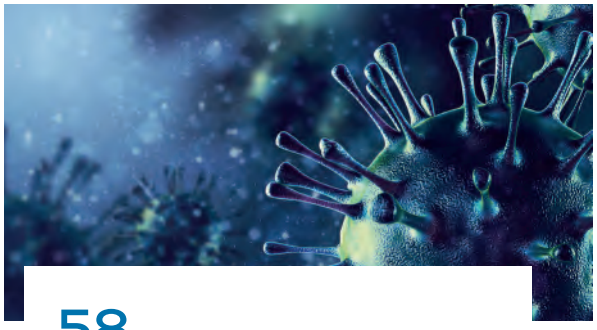

50

Koronavirüs Salgını Döneminde Ücretsiz İzin ve İşten Çıkarma Yasağı

54
Covid-19 ile
Dijitalleşme Hız Kazandı

58
Küresel Sendikaların Covid-19 Pandemi Sürecine Karşı Mücadele Stratejileri: IUF Örneği

64
Bizi Bekleyen Gelecek...

68
Pancardan Şeker İmalatında Mesleki Yeterlilik Sistemi Çalışmaları

Dergi Adı
Şeker-İş Sendikası Yayın Organı
ŞEKER-İŞ

İmtiyaz Sahibi
Şeker-İş Sendikası Adına Genel Başkan
İsa GÖK

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Cengiz ÜNDER

Editör
Tarık KORKMAZ

Yönetim Adresi
Şeker-İş Sendikası Genel Merkezi
Karanfil Sok. No: 59
Bakanlıklar / ANKARA
Tel: 0 312 418 42 73 - 74
Faks: 0 312 425 92 58
www.sekeris.org.tr
info@sekeris.org.tr

Organizasyon ve Hazırlık

Ajans Başkanı
Arif DEMİRBAŞ

Genel Koordinatör
Engin YALÇINKAYA

Editörler
Neslihan GÜRSOY

Tasarım Ekibi
Emrah ANDİŞ
Pakize UYANIKER
Burak AKINCI

Fotoğraf Editörleri
Barış ŞİMŞEK

Dijital ve Sosyal Medya
Onur DELİCAN

Baskı Takip Sorumlusu
Hasan ANDİŞ

Ziya Gökalp Cad. Dr. Mediha Eldem Sok. No: 38/15 Kızılay/ANKARA
Tel: 0312 430 70 81
www.arentanitim.com.tr
info@arentanitim.com.tr

Baskı
Yorum Matbaacılık
Başkent Organize Sanayi Bölgesi
Recep Tayyip Erdoğan Bulvarı No: 12 Malıköy
06909 Sincan – ANKARA
Telefon : 0312 395 21 12 – 394 11 06
www.yorummatbaa.com
info@yorummatbaa.com

Yayın Türü: Yaygın Süreli
Basım Tarihi: 29.06.2020

Para ile satılmaz.
(6 aylık dergi)
Şeker-İş Dergisi Basın Meslek İlkelerine Uyar

İsa Gök

Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı

Tarih akışının hızlanacağı, bu akışın istikametini de bu günlerde alınacak kararların belirleyeceği aşikârdır..

Ülkelerin kriz karne notunda oldukça etkili, kararlar zincirine ihtiyaç duyan, küllerinden yeniden doğmayı bekleyen kritik bir alan da ülkemiz tarım ve gıda sektörüdür. Kovid-19 salgını, sistem dönüşümü yaratmak için bir fırsat olabilir mi? sorusunu "Gıda ve Şeker'de Kıssadan Hisseler" bağlamında irdelemek gerekir. Çünkü hep birlikte deneyimlediğimiz üzere bu dönemde dünyanın şifreleri, "milli yeterlilik" fırsatlarından istifade etme üzerine kodlanmıştır.

Pandemi ve Kıssadan Hisseler..

Zamanın ruhundaki değişimi derinden hissettiğimiz bu dönem; dünyada yaşıyor olmak bir yana, "dünyayı yaşıyor" olduğumuz gerçeğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Kollektif bilincimize yüklenen birçok tecrübeyle yeni bir döneme yelken açmakla birlikte, yeni bir dünya düzeninde yolculuk etmeye başlamış bulunuyoruz. Esasen büyük taşların yerinden oynadığı bir konjonktüre giriş yapan Kovid-19, taşların yeni baştan dizaynında oynadığı rolle ve çizdiği yeni rotayla **içinden geçtiğimiz zamana farklı bir deneyim, farklı bir anlayış, farklı bir perspektif, farklı bir hayat algısı da dâhil etmiştir.**

21. yüzyıla damgasını vuran pandemiyle, sağlık sistemlerinin verdiği sınav, ülkelerin atomize olması, duvarların örülmesi, kriz yönetim becerileri, siyasi ve ekonomik yan etkilere verilen reaksiyonlar, devlet ve özel kurumların plan, program, projelerinin küresel ölçekte ertelenmesi ve durma noktasına gelmesi, mutat hale gelen yaşam ve çalışma tarzının sorgulanması, yönetim sistemlerinin enine boyuna masaya yatırılması, ekosistem ile uyumlu bir yaşamın gerekliliği, stratejik sektörlerin yeterlilik anlayışlarına dikkat kesilmesi **kısacası, yaşamın sadece pandeminin etkilerine kanalize olmasıyla başlayan süreçten bugün kontrollü yeni bir hayata geçiş yapılmıştır.**

Sosyal hukuk devletinin önemini yakinen gördüğümüz salgın döneminde, sağlık sistemi ve yönetimiyle ülkemiz büyük bir sınav vermiş ve devletimizin milletiyle birlikle yaptığı muazzam mücadele ve birlikte hareket etme iradesi pandeminin ilk evresi olarak nitelenen oldukça zor bir dönemin başarıyla yönetilmesini sağlamıştır. Şeker-İş olarak, **Kovid-19 salgın döneminde başta sağlık emekçileri olmak üzere tüm kurumlarımızın olağanüstü çabaları ve milletimizin katkılarıyla ulusal bir mücadele yürüttüğümüz bu sürece katkı veren siyasi, yetkili, kurum, tıp dünyası, akademi ve ilgili tüm taraflara bir kez daha minnetlerimizi sunarız.**

Pandemi meselesi bu dönem, ortak akılla hareket etme gerekliliği, hareket planı oluşturma zorunluluğu, yeni normali keşfetme ve reform mevzusunu içeren bir yol haritasıyla geleceğimizi şekillendirecektir. Krizin sağlık canibinden ekonomi alanına evrilmesiyle irtibatta olduğumuz bugünlerde, içinde olduğumuz trenin yol aldığı düşünüldüğünde, kuşkusuz ülke ve vatandaşları olarak bizlere düşen bu sürecin kıssadan hisselerinin farkındalığıyla hareket etmek olacaktır. Özellikle, ülkemizde kişi, kurum ya da partilerle değil, milli meselemiz her ne olursa olsun, fikirlere odaklanılması gerekmektedir. Amaç bizi, kendi kasnağımızda sıkıştırmak olmamalıdır. Bu konuda yaşanan ciddi zafiyet ve nemalanma arzusu, içinde bulunduğumuz treni yani hepimizi ayırmaksızın etkileyecek, toplumsal menfaatlerimize gölge düşürecektir. **Asıl olan milli sorunlarımıza aklın, bilimin ışığında cevap aramayı bilmek, yerli çözümler üretebilmek, kişiler ya da siyasi görüşler değil fikirler ve reçeteler üzerinden konuşabilmeyi öğrenmektir.**

Tarih akışının hızlanacağı, bu akışın istikametini de bu günlerde alınacak kararların belirleyeceği aşikârdır..

Ülkelerin kriz karne notunda oldukça etkili, kararlar zincirine ihtiyaç duyan, küllerinden yeniden doğmayı bekleyen kritik bir alan da ülkemiz tarım ve gıda sektörüdür. Kovid-19 salgını, sistem dönüşümü yaratmak için bir fırsat olabilir mi? sorusunu **"Gıda ve Şeker'de Kıssadan Hisseler"** bağlamında irdelemek gerekir. Çünkü **hep birlikte deneyimlediğimiz üzere bu dönemde dünyanın şifreleri, "milli yeterlilik" fırsatlarından istifade etme üzerine kodlanmıştır.**

Kriz dönemlerinde yerli sanayilerin gösterdiği refleks, ülkelere geniş bir çözüm ve hareket kabiliyeti kazandırmaktadır. Tüm dünyada yaşanan pandemi, ithal hammaddeye dayalı bir gıda ve tarım üretim modelinin ne denli imkânsızlıklar barındırdığını ortaya koymuştur. Gıda ve tarım sektörlerini yeniden ele alma gereksinimi ortaya çıkmış, yeniden yapılanma arayışı tezahür etmiştir. **Tarım ve hayvancılık alt yapısı güçlü olan ülkeler bu sürecin kazananları arasında yerlerini alacaktır. Çünkü salgın aynı zamanda ülkelerin milli kapasitelerinin de** önemini ortaya koymuştur. Alt yapısı sağlam ve milli kapasitesi güçlü olan ve erken harekete geçen ülkeler, krizle daha başarılı mücadele etmektedir.

Sürecin hemen başında, kolonya ve dezenfektan üretimine olan talebin artmasıyla etanole olan ihtiyaca binaen Türkşeker, Konya Şeker ve Amasya Şeker'in üretim kapasitelerini milli gereksinimimize kanalize etmeleri, var olan üretim kaynaklarının, kapasitenin ve alt yapının önemini kanıtlar en çarpıcı örneklerdendir. **Korona pandemisi, dışa bağımlılığın önünde barikat olan şeker sanayimizin stratejik vazifesini gözler önüne sermiştir..**

Bir sivil toplum kuruluşu olarak şeker sanayinin "milli birçok kritik sektörün mütemmim cüz'ü olduğunu", bu minvalde verdiğimiz yeniden yapılanma mücadelemizin özellikle bu dönemde hayata geçmesinin icbar ettiğine şahit oluyoruz. Aynı zamanda bu durum, Sendikamız mücadelesinin feraseti ve haklılığını da bir kez daha ortaya koyuyor.. Çünkü tarımdan gıdaya, taşımacılıktan maya ve kozmetiğe, tohumculuktan, hayvancılığa, ilaç sanayinden biyoyakıt ve makine fabrikalarına kadar devasa üretim kültürünün meşalesi şeker fabrikalarının bu dönemde, kamu eliyle güçlendirilmesinin çok büyük bir kazanım olacağı aşikârdır. Şeker sanayinin stratejik kalkınma hedefinin oluşturulmasının temeline hammaddeyi garanti altına alan bir model ekseninde devlet, şeker çalışanı ve üretici organizasyonunda çapraz denetim fonksiyonunun hayata geçirilmesi, **Korona sonrası döneme merhem olacak bir atılım olarak tarih sayfalarında yerini alacaktır.**

"Fırsatlarımızı çok yönlü değerlendirmek, kazanımlarımıza kazanım katacaktır" bakış açısıyla şeker pancarının milli ekonomiye sağladığı katkı kadar **yeni istihdam fırsatları sunması ve çevreye dair küresel sorunların etkilerini yakinen hissettiğimiz bu dönemde çevre dostu özelliğinin değerlendirilmesi son derece önemlidir. Şeker pancarı tarlaları, havadaki karbondioksiti oksijene çevirerek ve ekimi yapılan eşdeğer büyüklükteki bir ormana göre 3 kat daha fazla oksijen oluşturarak, tüm habitatımızı besleyen ve destekleyen bir doğal kaynaktır.**

Uluslar arası Science dergisinde yayımlanan araştırmaya göre, Türkiye plastik atıkları geri dönüştürme konusunda maalesef en başarısız ilk 20 ülke arasında yer almaktadır. TÜİK verilerine göre **de, bütün çöplerin sadece yüzde 10'u geri dönüşüme gönderilmekte ve bunların çoğunu da kağıt ve türevleri oluşturmaktadır.** Ülkemizde plastik poşet kullanımının kısıtlanmasın**a yönelik isabetli tedbirlerin somut çözümlerle pekiştirilmesi önemlidir.** ŞEKER PANCARINDAN ÜRETİLEN ***BİYOPOŞETLERLE ÇEVRECİ/DOĞADA ÇÖZÜNEBİLİR POŞET KULLANIMININ YAYGINLAŞMASININ SAĞLANMASI*** **ve bu alana yatırım yapılması hem bu tedbirleri sürdürülebilir kılacak, çevre kirliliğinin önüne geçecek, hem de Türkiye'nin avantajlı lojistik konumundan yararlanarak bulunduğumuz coğrafyada stratejik avantaj oluşturacaktır. Ayrıca, AB'nin biyoekonomi alanına dönük yatırımlarıyla 2030 yılına kadar öngördüğü 1 milyon iş imkânında olduğu gibi Türkiye'de de "çevreye hizmet eden yeni bir iş olanağı" sunulmuş olacaktır.**

Türkşeker'in sözleşmeli tarım uygulaması ile hububat üretimine verdiği destek projesinin önemli bir adım olarak kabulünden hareketle, sanayimizin topyekûn kalkınmasına dönük asıl büyük projesinin tamamlanmasını can-ı gönülden bekliyor, geç kalınmış dönüşüm programlarının hayata geçirildiği, gıda ithalatının hiç olmadığı bir Türkiye hayali için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğimizi yinelemek istiyoruz. Çünkü ülkemizin buna, özellikle bu dönemde daha da çok ihtiyacı bulunuyor...

Ülkemizde pancar şeker sanayinin ihtiyaç duyduğu yeni bir stratejik açılım ihtiyacının yanında, pandemiyle birlikte stratejik ürünlerin özel sektör iradesiyle değil devlet eliyle, çalışan ve üretici organizasyonunda üretilmesinin önemi de ortaya çıkmıştır. Keza 2018 yılında özelleşen şeker fabrikalarının geçen üretim yılı olduğu gibi bu yılda, üretim taahhütlerini yerine getirememiş olması, sözleşme gereği aktarılması gereken 70 bin tonu aşan kota haklarının Türkşeker'e devrini gerekli kılmaktadır. Fakat bu aktarımın mütemadiyen erteleniyor olması sadece kamu şeker fabrikalarını değil, **sektörün tamamını olası risklere sevk eden, hukuki ve denetim yönünden de köklü bir değişikliği kaçınılmaz kılan bir sistemin varlığını ön plana çıkarmaktadır.** Nitekim özelleştirilen fabrikaların üretim şartını yerine getirememesi, pancar üretiminin sürdürülebilirliğinin tehlikeye girmesi, arz darlığı ve ithalat riski, nişasta bazlı şeker ve yüksek yoğunluklu tatlandırıcılara alan açılması anlamına gelmektedir. **Bu tehlikelerin önüne geçmek, arz güvenliğimizi kontrol altında**

tutmak ve sürdürülebilir kılmak için sosyal diyalog ile yeni düzenlemelerin ve sıkı denetimlerin acilen hayata geçirilmesi mücbir gözükmektedir.

Gerçek şu ki, şeker pancarından şeker üretimi tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de meşakkatli bir üretim yolculuğudur. Fakat ülkemiz özelinde yaşanan bazı güçlükler durumun aldığı vaziyeti daha da ağır hale getirmektedir. Üretim sistemimizde yetişen insan kaynağımızın değeri, yılların birikimi, ustalığı ve tecrübesinin yeter ve gerek ölçülerde değerlendirilmemesi, sektörün motivasyon ve üretim şevkini baltalamakta, hakkaniyet terazisini sarsmaktadır. Bugün cumhuriyet döneminin doktorlarının nasıl ki yetiştirdiği bilim insanlarının takdir-e şayan hizmetlerini, dünyanın oldukça önünde bir sağlık hizmetinin sunulduğunu gördük, işte şeker sanayinde de kökten gelen, teknik bilgi ve deneyimini yeni yetişenlere arz eden, bugünün yeni çalışanına bilgi birikimini aktaran çok değerli bir nesli vardır. **Ülke olarak buradaki emek hazinemizi sonuna kadar değerlendirmemiz gerektir.**

Bu konuyla ilgili yetkili İdare tarafından çalışmaların başlatıldığı bilgisi tarafımıza verilmekle birlikte, kalifiye çalışan eksikliğinin yarattığı sıkıntının önümüzdeki üretim döneminin gerçekleşmesi önünde büyük risk ve endişeyi beraberinde getirdiğini bilmek gerekir. Sanayimizde ustalık yapan çalışanların oldukça azalması neticesinde kamu şeker fabrikalarının geçtiğimiz kampanya dönemi hiç olmadığı kadar üretim duruşlarına maruz kalması ve büyük maliyetler üstlenmesi, önümüzdeki döneme de daha ağır biçimde **"iş kazaları riski, maliyet artışı, üretimin devamlılığında aksama"** olarak sirayet edeceği muhakkaktır. 2020 yılı başı itibariyle yeni işçi alımının yapıldığı ve bugün bu çalışanların büyük çoğunluğunun istihdamının sağlandığı **sanayimizin sağlıklı ve verimli bir üretim dönemini sürdürebilmesi için yeni çalışanların yetişmesinde kilit görev üstlenecek, iş sağlığı ve güvenliğinin tesis edilmesinde köşe taşlarını oluşturacak geçici işçilerin kadrolu olarak çalışmalarına imkân verilmesi gerekmektedir.**

Yaşanan kritik dönemde, belki de sağlık sektöründen sonra en kritik sektörü gıda ve şeker sanayimiz üstlenmiştir. Bir yandan sağlık endişeleri, bir yandan çalışma hayatının dayattığı zorluğa göğüs geren çalışan ve üreten arkadaşlarımızın her zaman yanında olan Şeker-İş Ailesi, bu sürecin sıkıntılarını azaltmak, aksaklıkları gidermek adına koordineli çalışmalarıyla şartları en uygun hale getirme noktasında gayret göstermiştir. **Bu vesileyle her daim yenilediğimiz teşekkürümüzü bir kez daha bu zorlu sorumluluğu üstlenen, her şeye rağmen emeğini kendine siper eden gizli kahramanlara yani, gıda ve şeker çalışanlarına sunmak istiyoruz.**

Kovid-19 sürecini en derinden hisseden "çalışanlar", herkesin evde kalmak zorunda kaldığı bir zaman diliminde, birçok risk ve endişe gölgesinde, yetersiz uygulamalarında etkileriyle oldukça zorlu bir dönemde çalışmak durumunda kalmış, ellerinden gelenin fazlasını icra etmişlerdir. **Bir kıssadan hisse daha bizlere emeğin yeri doldurulamaz bir üretim değeri olduğunu göstermiştir. Para hırsının insani ve toplumsal bir felakete nasıl yol açtığını da gözler önüne sermiştir.** Diğer taraftan da, Kovid-19'la birlikte yaşanan eşitsizlik, yoksulluk ve istihdam kaybı tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de oldukça derin bir etki bırakmıştır. Son verilere göre, Türkiye genelinde 3.5 milyona yakın kişi kısa çalışma ödeneği, 718 bin kişi işsizlik ödeneği, 1.4 milyona yakın kişi ücretsiz izin ödeneği ve 6 milyondan fazla kişi sosyal destek programına ihtiyaç duymuştur. Yaşanan iş ve gelir kayıpları ne yazık ki çalışma hayatımızda büyük bir gerileme yaratmış durumdadır. Bu noktada telafi edici mekanizmalar sürdürülebilir bir biçimde, sadece kısa vadeli değil uzun vadeli önlemlerin devreye girmesiyle işten çıkarma yasağının sürmesi, çalışan sağlığının temel öncelik sayılması, sosyal güvencenin genişletilmesi, kamu istihdamının arttırılması üzerine yeniden ele alınmalıdır. Dünya bilim insanlarının dediği gibi, yaşamın sürdürülebilirliğinin sağlamanın önemli bir yolu da, çalışma yaşamının insanı ve emeğini sadece bir kaynak olmaktan ibaret görmekten vazgeçmektir. Asıl mesele çalışma yaşamında yeni bir insani ve demokratik dönüşümü var edebilmektir.

1963'den bugüne Şeker-İş Ailesi, şeker sanayinin adeta hafızası bir kurum olarak bugün gıda sanayinde milli değerlerimizin askerleri misali gayret, samimiyet ve özverili çalışmalarıyla ülkemiz geleceğine ışık tutmaya, çalışan kardeşlerimizin yanında saf tutmaya devam edecektir.

Sağlıkla, muhabbetle, ferasetle kalın...

Koronavirüs Fırsatçılarına Şeker Pancarı Kalkan Oldu

Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, koranavirüs fırsatçı ve stokçularına şeker pancarının kalkan olduğunu söyledi. Kolonya ve dezenfektanların üretiminde kullanılan etil alkole olan ihtiyacın şeker üretiminin ve şeker sanayinin stratejik önemini bir kez daha gösterdiğini vurgulayan Gök, şeker fabrikalarının vakit kaybetmeden çalışan-üretici ve kamunun da içinde bulunduğu bir modelle yeniden yapılandırılması gerektiğinin altını çizdi.

Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, koronavirüsle mücadele kapsamında şeker pancarının ve şeker sanayinin stratejik öneminin bir kez daha ortaya çıktığını belirterek, yanlış özelleştirme politikalarından vazgeçilmesini istedi. 2018 yılında yapılan özelleştirmelerde satılan şeker fabrikalarında alıcı firmaların pancar üretim kültürünün bulunmamasından dolayı 100 bin ton şeker üretiminin düştüğünü vurgulayan Gök, "Bu durum, hammaddeyi garanti altına almayan bir modelin hayata geçirilmesinin sonuçlarını görmemiz bakımından oldukça önemli olup, gereken kota aktarımının TÜRKŞEKER'e yapılması ve üretimin garanti altına alınması gerekiyor" dedi.

Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, yaptığı yazılı açıklamada şunları kaydetti:

Türkün Gizli Silahı

"Ülkece yaşadığımız bu zorlu günlerde, yeni tip koronovirüs (Kovid-19) ile mücadele kapsamında yabancı basında "Türkün gizli silahı" benzetmesiyle öne çıkan kolonya ve dezenfektanların ana bileşeni olan etanol (etil alkol) üretimi gereksinimine talebin son derece artması, benzin türlerine etanol harmanlanması zorunluluğunun askıya alınmasına neden olmuş, bu zorlu süreçte ülkemiz şeker fabrikalarından milli çözüm reçetesi çok geçmeden devreye girmiştir.

Etil Alkoldeki Arz Açığına Milli Müdahale

Ülkemiz kamu şeker fabrikaları TÜRKŞEKER ve kooperatif fabrikalarından Konya Şeker ile Amasya Şeker üretim kapasitelerini harekete geçirerek derinden hissedilen arz açığına milli bir girişimle müdahil olmuş, şeker pancarından şeker üretiminin önemi ve şeker sanayinin stratejik bir üretim alanı olduğu bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

Karaborsanın Panzehiri Oldu

Geçtiğimiz günlerde Sanayi Bakanlığı'mızın da deklare ettiği gibi, etil alkol üreticisi TEZKİM ve TARKİM'le birlikle TÜRKŞEKER ve KONYAŞEKER, piyasada oluşan yüksek fiyatlardan indirime gitmiş, milli bir irade göstermiş, karaborsanın panzehiri vazifesi görmüşlerdir. Bu konjonktürde karaborsaya ve stokçuların piyasa fiyatlarını artırarak halkımıza fahiş fiyatlarla sundukları ürünlere geçit vermemişler, sahte üreticilerin zehirli maddelerinin halkımızla buluşmasının önüne geçmişlerdir.

Milli Bir Pancar Şekeri Sanayine Sahip Olmamız Bizi Kurtardı

Nitekim uluslar arası pazardan etanolün temin edilmesinin mümkün olmadığı bu günlerde etanol üretiminin ham maddesi olan melas açığının yaşanmaması, ülkemizin milli bir pancar şekeri sanayine sahip olması avantajından ileri gelmiştir.

Ülkemizin sahip olduğu büyük bir fırsat olarak nitelendirilebilecek şeker pancarından, yakıt etanolü için yeterli hammadde potansiyeli ve kurulu kapasitesi mevcuttur. Nitekim ülkemiz bu alanda ürün, yan ürün ve atıkların değerlendirilmesi suretiyle rekabet gücü yüksek entegre (küme) tesislere dönüşebilir bir altyapıya sahiptir.

Fabrikalarda Sadece Şeker Üretilmiyor

Şeker fabrikalarının salt şeker üretimi yapan tesisler olmadığı, aynı zamanda sosyal işlevleriyle kırsal kalkınmadan, hayvancılıkta kaba yem ihtiyacının giderilmesine, et, süt, kozmetik, maya, taşımacılık ve diğer istihdam olanaklarına kadar geniş bir yelpazede hareket kabiliyeti olan kuruluşlar olduğu tüm dünyanın kabulü olarak stratejik sektörler içerisinde yerini almasına sebep olmuştur.

Dahası pancar şekeri sanayinin, endüstriyel ihtiyaçlara uygun ve katma değeri yüksek şeker çeşitleri olan küp şeker, sıvı şeker, invert şeker, ilaç sanayi tarafından ithal edilen şekerlerden, her türlü şekerli mamul üretimine,

kojen ve trijen sistemleri ile elektrik üretiminden yakıt etanolü üretimi atığı CO2'in sıvılaştırılarak gıda sanayi ihtiyaçlarına uygun olarak üretilmesine değin ülkemize birçok alanda hizmet etme olanağıyla büyük bir üretim sistemine ev sahipliği yapması, sanayimizin bilinmeyen katma değer sahalarını ortaya koymak bakımından son derece önemli görülmelidir.

Pancar Şekeri Sanayisi Güçlendirilmeli

Bu bakış açısıyla Türkiye'de pancar şekeri sanayi güçlendirilmeli, hammaddeyi garanti altına alan "çalışan-üretici ve kamunun da içinde bulunduğu bir yeniden yapılanma modeli" ile birbirini denetleyen bir organizasyon yapısı zaman kaybedilmeden hayata geçirilmeli, imalatçı ve ihracatçılarımızın yerli C şekeri (ihraç şekeri) talepleri karşılanmalı, endüstrimiz dünya ülkeleriyle rekabet edebilmeli, milli menfaatlerimize hizmet etme imkan ve kabiliyetinden mahrum bırakılmamalı, sanayinin çözüm bekleyen sorunları milli önceliklerimiz dahilinde nihayete erdirilmelidir.

Nitekim bu zorlu süreçte oldukça önemli bir tespit daha vardır ki, o da son süreçte özelleşen şeker fabrikalarının pancar üretim kültürlerinin bulunmayışı ve birincil amaçlarının kar elde edimi olması nedeniyle takriben 100 bin ton kota altı gerçekleştirdikleri üretim ile şeker açığına meydan veriyor olmalarıdır.

Kotalar Türkşeker'e Devredilmeli

Bu durum, hammaddeyi garanti altına almayan bir modelin hayata geçirilmesinin sonuçlarını görmemiz bakımından oldukça önemli olup, gereken kota aktarımının TÜRKŞEKER'e yapılması ve üretimin garanti altına alınmasının sağlanması noktasına işaret etmektedir.

Bizler hep birlikte nice sorunların ve felaketlerin üstesinden gelmiş bir millet olarak, üretimden halk sağlığına ve gıda erişimine değin yeter ve gerek her türlü alan ve sektörde milli menfaatlerimizi muhafaza edebilmeyi başarabilecek güçteyiz. Bu vesileyle Kovid-19 salgın riskine karşı başta sağlık emekçilerimiz olmak üzere tüm kurumlarımızın olağanüstü çabaları ve milletimizin katkılarıyla ulusal bir mücadele yürüttüğümüz bu dönemde tüm yetkililerimize minnetlerimizi sunar, Şeker-İş olarak bu zorlu sürece verebileceğimiz tüm katkıları sunmaya devam edeceğimizi bildiririz."

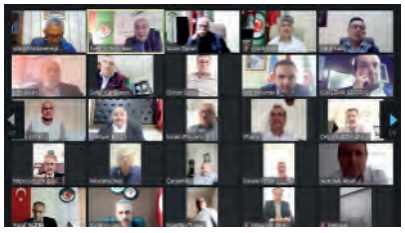

Kamu Şeker Fabrikalarında Üretim Endişesi Şeker Çalışanlarının Covid-19 Salgını Kaygısını Gölgede Bıraktı

Şeker-İş Sendikası video konferans aracığıyla 30 Nisan 2020 tarihinde gerçekleştirdiği Başkanlar Kurulu Toplantısında, ülkemizde alınan tedbirler, salgının sektörlere ve çalışma hayatımıza etkileri, normalleşme sürecinin koordinasyonu, önümüzdeki sürecin değerlendirilmesi, gıda ve şeker sanayine yönelik tespitler ve görüş öneri-leri istişare edilerek, önemli hususlar üzerinde mutabık kalınmıştır.

İçinde bulunulan Pandemi ile birlikte insanlık için çok büyük bir tecrübenin deneyimlendiğini vurgulayan Genel Başkan İsa GÖK, Covid-19 salgınının küresel siyasetten, dünya ekonomi sistemlerine, ülkelerin sosyal devlet anlayışından toplumların sorgulama yetilerine, çalışma hayatından gıda ve şeker sektörüne etkilerine değin geniş değerlendirmelerde bulunmuştur. Önümüzdeki dönemde, kamu çıkarlarını öne çıkaran yönetim modellerinin enine boyuna değerlendirileceğinin, stratejik ürünlerin üretilmesinde devletlerin, mutlaka işin merkezinde olmaları gerektiğinin anlaşıldığı hususlarının altını çizmiştir.

Video konferans aracılığıyla ülkemizin dört bir köşesinden katılım sağlanan toplantıda, şeker sektörünün geleceğine dönük çok çarpıcı tespitlerde bulunulmuştur. Kamu şeker fabrikaları çalışanlarını temsilen görüş bildiren sendika şube yöneticileri tarafından, sektörümüzü oldukça riskli bir üretim döneminin beklediği, Covid-19 salgınına yönelik taşınan endişenin adeta önümüzdeki üretim döneminin gerçekleşmesine yönelik tedirginliğin önüne geçtiği, kalifiye çalışan eksikliğinin yarattığı sıkıntının, şeker üretimi ve işyerlerimizde iş kazaları bakımından oldukça büyük riskler barındırdığı hususlarının altı çizilmiştir. Üretimin gerçekleşmesi önünde bulunan büyük "imkânsızlık, tehlike ve yetersizlik" kıstaslarıyla şeker fabrikalarında geçici işçilerin kadrolu çalışmalarına imkan

verilmemesi durumunda üretim arzı ve çalışma şartlarının büyük bir buhrana sevk edileceği ortak görüşüne varılmıştır.

Nitekim geçtiğimiz şeker üretim döneminde kamu şeker fabrikaları hiç olmadığı kadar üretim duruşlarına maruz kalmış, artan kalifiye eleman sorunu sonucu fabrikalar tarafından büyük maliyetler üstlenildiğine şahit olunmuştu. Çünkü şeker sanayi; yüksek enerji, buhar, basınç ve döner aksamdan doğan tehlikeli proses ile kesintisiz üretim yapmakta, bu da sanayide ustalık yapan personelin istihdamını gerekli kılmaktadır. Kilit pozisyonlarda çalışan geçici işçilerinin, kadrolu çalışan olarak istihdam edilmeleri, iş sağlığı ve güvenliği ile üretimin devamlılığı bakımından zorunlu görülmelidir.

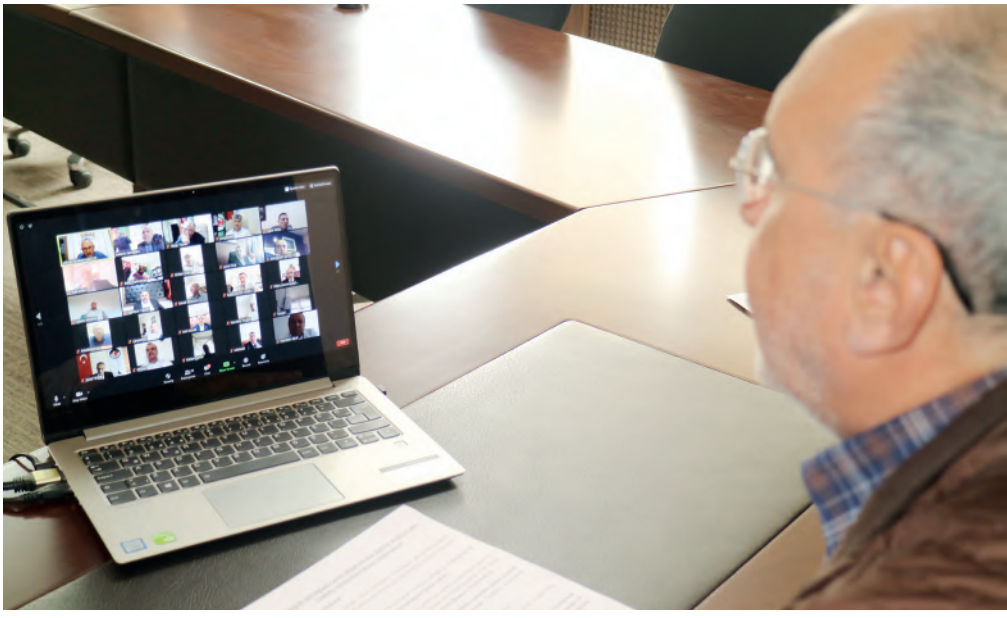
Şeker-İş Sendikası, sanayimizin geçici işçilerinin kadrolu çalışmasının hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi konusunda siyasilerimize ve yetkililere bir kez daha çağrıda bulunmuş, kamu yararı bakımından konunun aciliyeti ve hassasiyetinin altını çizmiştir. Bu konuda gerekli mercilere talepler iletilmiş olup, konunun takipçisi olmuştur.

Bu süreçte TÜRKŞEKER Genel Müdürlüğü ve Konfederasyonumuz Türk-İş ile sürekli yaptığımız görüşmelerde ciddi çalışmalar ortaya koyduk.

Beraberinde, , kronolojik olarak Sendikamızın bilfiil yürüttüğü mücadelesinde,

• 24 Aralık 2019 tarihinde Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay,

• 26 Aralık 2019, 14 Ocak 2020, 20 Ocak 2020 tarihlerinde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı Sayın Naci AĞBAL,

• 26 Aralık 2019, 07 Ocak 2020, 17 Ocak 2020 tarihlerinde Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Berat Albayrak,

• 26 Aralık 2019, 7 Ocak 2020 tarihlerinde eski bakan, AK Parti MKYK üyesi ve Kars Milletvekili Sayın Ahmet Arslan,

• 06 Ocak 2020, 20 Ocak 2020 tarihlerinde AK Parti Genel Başkan yardımcısı, Seçim İşleri Başkanı ve Sakarya milletvekili Sayın Ali İhsan Yavuz,

• 06 Ocak 2020, 13 Ocak 2020, 23 Ocak 2020 tarihlerinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Zehra Zümrüt Selçuk,

• 07 Ocak 2020, 20 Ocak 2020 tarihlerinde AK Parti Genel Başkan Yardımcısı, Sivil Toplum ve Halkla İlişkiler Başkanı, Adana milletvekili Sayın Jülide Sarıeroğlu,

• 07 Ocak 2020 tarihinde eski bakan, AK Parti Sivas Milletvekili Sayın İsmet Yılmaz,

• 08 Ocak 2020, 17 Ocak 2020 tarihlerinde Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Sayın Nureddin Nebati,

• 17 Ocak 2020 tarihinde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan,

• 17 Ocak 2020 tarihinde Özelleştirme İdaresi Başkanı Sayın Bekir Emre Haykır,

• 17 Ocak 2020 tarihinde Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Sayın Bülent Aksu

• 17 Ocak 2020 tarihinde Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Sayın Osman Dinçbaş,

• 04 Şubat 2020 tarihinde AK Parti 24, 25 ve 26. Dönem Yozgat Milletvekili Sayın Ertuğrul Soysal'a

ve

• 23 Haziran 2020 tarihinde AK Parti İnsan Hakları Başkanı ve AK Parti Konya Milletvekili Sayın Leyla Şahin Usta

Sendika çalışmalarımız ve talep başvurularımız iletilmiştir. Bunun yanında Sendikamız tarafından yukarıda belirtilen tarihlerde, Sayın Naci Ağbal, Nureddin Nebati, Bekir Emre Haykır, Zehra Zümrüt Selçuk, Jülide Sarıeroğlu, Ahmet Arslan, Ali İhsan Yavuz, İsmet Yılmaz ve Leyla Şahin Usta ile bizzat görüşülerek, konunun aciliyeti ve sanayimiz açısından gerekliliği anlatılmış, tespitlerimiz tüm ayrıntılarıyla siyasilerimize sunulmuştur.

Türkşeker, Kovid-19 İle Mücadeleye Etil Alkol Üretimini Artırarak Katıldı

Türkşekerden yapılan yazılı açıklamaya göre, fabrikanın günlük 35-40 bin litre olan etil alkol üretim kapasitesi, 10 bin litresi ham alkol olmak üzere 60 bin litreye çıkarıldı.

Fabrikanın tam kapasite çalışmaya başlamasıyla etil alkol üretimi yüzde 71 artırıldı.

Türkşeker Genel Müdürü Mücahit Alkan, Kovid-19 ile mücadele sürecinde kamu hastaneleri başta olmak üzere kolonya ve dezenfektan üreticilerine 7 gün 24 saat destek verdiklerini bildirdi.

Alkan, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yönlendirmesi ve desteğiyle Eskişehir Alkol Fabrikasında üretime başladıklarını belirterek şunları kaydetti: "21 gün içinde ürettiğimiz toplam 1 milyon litre yüzde 96 saflıktaki etil alkol, tüm dünyayı tehdit eden Kovid-19 pandemisi ile mücadele kapsamında dezenfektan, kolonya ve sağlık sektöründe kullanıldı."

Küçük ve orta ölçekli pek çok kolonya ve dezenfektan üreticisine de can suyu olmaya çalıştıklarını ifade eden Alkan, ağustos ayı sonuna kadar sağlık sektöründe kullanılmak üzere toplam 8,5 milyon litre etil alkol üretmeyi hedeflediklerini bildirdi.

Amasya Şeker Fabrikası 'Etanol' Kapasitesini Artırdı

Amasya Şeker Fabrikası AŞ Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Saatcı, AA muhabirine, Kovid-19 tehdidinin dünyayı sarstığını, Türkiye'nin de bu tehdide karşı gerekli önlemleri aldığını söyledi.

Kovid-19'un artan tehdidine karşı mücadelede herkese görev düştüğüne işaret eden Saatcı, "Bu tehdit gündeme geldiğinde çiftçilerimizin desteğiyle ayakta duran fabrikamızla bu konuda ülkemize ne katkı sunarız düşüncesiyle 6 bin 500 ton olan melas miktarımızı, diğer fabrikalarla görüşmek suretiyle 16 bine getirdik. Bu, 4 milyon litre alkol yapacağız demektir." dedi.

Stoklarında bulunan 900 bin litre alkolü 9 Mart'tan itibaren dezenfektan, kozmetik ve kolonya sanayisine sunduklarını anlatan Saatcı, tekel oluşmaması için firmalara belirli miktarda gönderdiklerini dile getirdi.

Üretmeyi planladıkları 4 milyon litre etil alkolün 2 milyon litresi için siparişi aldıklarını vurgulayan Saatcı, şunları kaydetti:

"Elimizdeki ürünleri ilgili firmalara en kısa zamanda ulaştırmaya çalışacağız. Üretim kapasitemiz günde 55-60 bin litre civarındadır. Fabrikayı ağustos ayına kadar çalıştırmayı planlıyoruz. Ülkemizin ihtiyacı olan etil alkolü insanlarımızın faydası için üretmeye çalışacağız. Medikal sektöre paketli alkol veriyoruz. Türkiye'deki hastanelerin yüzde 30-35'i bizim alkolümüzü kullanıyor. Siparişlerimiz var, bunları taahhüt ettik, yerine getireceğiz."

Amasya Şeker Fabrikası'nın etil alkol bölümünün müdürü Sami Töre ise etil alkolün melastan elde edildiğini anlatarak, "Bu madde şeker fabrikalarının atığı sayılıyor ancak içinde yüzde 50 oranında şeker olduğu için bunu değerlendiriyoruz. Melası, maya ve etil alkol üretiminde kullanıyoruz." diye konuştu.

Eskişehir Şeker Fabrikası Günlük 50 Bin Litre Etil Alkol Üretiyor.

Türkiye Şeker Fabrikaları bünyesindeki fabrika, günlük 35-40 bin litre olan etil alkol üretimini salgın nedeniyle 50 bin litreye çıkardı.

3 vardiya şeklinde çalışan fabrikada 23 Mart'tan bu yana 2 milyon 100 litre etil alkol üretimi yapıldı. Bu rakamın ağustos ayı sonuna kadar 8,5 milyon litreye çıkarılması planlanıyor.

Fabrika içindeki laboratuvarda gerçekleştirilen ölçümlerin ardından üretimine izin verilen etil alkol, talep doğrultusunda dezenfektan ve kolonya üretimi yapan fabrikalara özel taşıma tankerleriyle ulaştırılıyor.

Litresi 8 liradan Satılıyor

Kazım Taşkent Eskişehir Şeker Fabrikası Müdür Vekili Ahmet Olak, AA muhabirine yaptığı açıklamada, kentteki şeker fabrikasının 1933 yılında kurularak hizmet vermeye başladığını, geçen yıl 1 milyon 92 bin ton pancarın işlendiği fabrikada 153 bin ton şeker üretildiğini söyledi.

Kovid-19 ile mücadele sürecinde TÜRKŞEKER'in önemli bir rol üstlendiğini dile getiren Olak, şöyle devam etti: "Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yönlendirmesi ve desteğiyle Eskişehir Alkol Fabrikası'nda üretime başladık. Şeker işlemesinden elde edilen melastan etil alkol üretiyoruz. 23 Mart'tan bu yana Eskişehir Alkol Fabrikası'nda 2 milyon 100 litre etil alkol ürettik. Günlük 50 bin litre etil alkol üretimi yapıyoruz. Ağustos ayı sonuna kadar 8,5 milyon litre üretim gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Koronavirüs salgınıyla mücadelede Kazım Taşkent Eskişehir Şeker Fabrikası elini taşın altına koydu."

Olak, dezenfektan ve kolonya üretimi yapan firmalara talepleri doğrultusunda etil alkolün litresini 8 liradan ulaştırdıklarını ifade etti.

Sağlık Bakanlığı ve dezenfektan üreten firmalara öncelik verdiklerini söyleyen Olak, "Belli bir program dahilinde talebi olan diğer firmaların da isteğini karşılamak için çaba gösteriyoruz. Üretimimizle ülkemizdeki olası dezenfektan ve kolonya sıkıntısının önüne geçtik. Böylece dezenfektan ve kolonyanın aşırı pahalanması engellendi." diye konuştu.

Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası (Şeker-İş) Eskişehir Şube Başkanı Hamit Dokuzlar da Kovid-19 ile mücadelede etil alkole talebin arttığını, TÜRKŞEKER'in fabrikalarını hareketlendirerek arz açığının önüne geçtiğini kaydetti. AA

Türkiye'de Etanol Arzında Sıkıntı Yaşanmayacak

Benzin türlerine etanol harmanlanması zorunluluğunun askıya alınmasıyla 84 milyon litre ile Türkiye'nin en büyük üreticisi Konya Şeker, bu kapasitesinin tamamını koronavirüs ile mücadelede kullanılan dezenfektan ve kolonya üretimi için ayırdı.

PANKOBİRLİK Genel Başkanı Recep Konuk, AA muhabirine yaptığı açıklamada, yeni tip koronavirüs (Kovid-19) ile mücadele için ülkelerin etanol ihtiyacının arttığını söyledi.

Bu yüzden ülkelerin etanol bulmakta zorlandığını dile getiren Konuk, şöyle konuştu: "Son günlerde kolonya ve dezenfektan ürünlere yoğun talep olduğu için fiyatlarda dalgalanmalar yaşandı. Bazı yerlerde kolonya bulunamadığına dair haberler geldi. Ancak milletimiz de kozmetik ve kimya sanayicilerimiz de kolonya imalatçılarımız da müsterih olsun. İhtiyaca yetecek kadar etil alkolümüz yani etanolümüz var. Normal zamanlara göre kolonyaya ve dezenfektan ürünlerine olan talep 10-15 kat artsa bile etil alkol arzında sıkıntı yaşanmaz."

"Türkiye'nin Etanol İhtiyacının Yüzde 56'sını Karşılıyoruz"

Konuk, etanolde herhangi bir arz sıkıntısının olmadığını belirterek, şöyle devam etti: "Konya Şeker olarak 2012 yılından bu yana Türkiye'nin etanol ihtiyacının yüzde 56'sını karşılıyoruz. Yıllık 84 milyon litre etanol yani etil alkol üretiyoruz. Rafineri ve dağıtıcı lisansı sahiplerinin benzin türlerine yüzde 3 etanol harmanlama zorunluluğunun 3 ay askıya alınmasıyla bu üretimimizin tamamını dezenfektan ve kolonya için ayırdık. Bunun yanında kozmetik ve kimya sanayisinin ihtiyacı da sorunsuz karşılanacak."

Son zamanlarda ani talep artışından dolayı etanol arzında kısa süreli daralma olduğunu ifade eden Konuk, bu durumun taşımadan kaynaklandığını ve birkaç gün içerisinde çözüleceğini vurguladı.

"Ülkemizi Hiç Kimseye Muhtaç Etmeyeceğiz"

Konuk, artan talebin karşılanacağını ve bu yüzden vatandaşların müsterih olması gerektiğini dile getirerek, şunları kaydetti: "Her şey illa para ve ticaret değil. Ülkemiz rahat etsin diye bu zamana kadar benzine karıştırılması için sağladığımız etanolü koronavirüsten dolayı artan talebe ayırdık. Ülke insanımızın sağlığı söz konusu ise gerisi tamamen teferruattır. Bu anlayışla vatandaşlarımız rahat etsin. Çünkü piyasaya arz edeceğimiz etil alkole de ve bunu üretecek ham maddeye de çok şükür fazlasıyla sahibiz. Bu konuda ülkemizi hiç kimseye muhtaç etmeyeceğiz. Herhangi bir sorunumuz yok. Hiç kimse dışarıdan ve içeriden panik alımlar yapmasın."

"Etil Alkol Satan Yok"

Dünya Sağlık Örgütünün koronavirüsü küresel salgın ilan etmesinden bu yana uluslararası pazarlarda etil alkol bulunamadığını belirten Konuk, şu değerlendirmeyi yaptı:

"Bugün 2-3 katını ödemeye razı olsak bile maalesef etil alkol bulamayacaktık. Etil alkol üretiminin ham maddesi melas da bulunmuyor. Melasın fiyatı 1 ay öncesine göre 2 katından fazla artmasına rağmen, kimse melasını kimseye vermiyor. Etil alkole uluslararası pazarlarda 2 bin 500 dolar verenler olmasına rağmen etil alkol satan yok. Çünkü her ülkenin buna ihtiyacı var. Şeker sanayisi olmayan dolayısıyla pancar veya kamıştan melas üretimi yapılmayan ya da tahıllardan etanol üretecek altyapıyı kurmayan ülkeler bugün hijyen, dezenfektan konusunda en şanssız ve sıkıntılı ülkelerdir." AA

"Tüm Çalışanların Kısa Çalışma Ödeneği'nden Faydalanması Sağlanmalı"

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ) ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Kovid-19 salgını sonrası yeni normalleşme sürecine ilişkin ortak taleplerini açıkladı.

Türk-İş Genel Başkanı Ergün Atalay, Hak-İş Genel Başkanı Mahmut Arslan ile TİSK Yönetim Kurulu Başkanı Özgür Burak Akkol tarafından yapılan yazılı ortak açıklamada, salgının ilk gününden itibaren üç konfederasyonun eş güdüm içerisinde, çalışanlara olumlu yansıyacak taleplerini Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve bakanlara her platformda ilettiği aktarıldı.

İstihdamın korunmasının ortak gaye olduğu vurgulanan, bu çerçevede Kısa Çalışma Ödeneği şartlarının kolaylaştırılmasının en önemli talepler içinde yer aldığı belirtilen açıklamada,

"Memnuniyetle gördük ki devletimiz, kısa çalışma ödeneği ve diğer birçok düzenlemeyle, çalışanın ve işverenin yanında olduğunu gösterdi, bu zor zamanlarda nefes almamızı sağladı. Biz de tüm bu çalışmalar için teşekkürü bir borç biliyoruz" ifadelerine yer verildi.

Açıklamada, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da sosyal taraflar olarak çalışana ve işletmelere ortak fayda sağlayan tüm uygulamaların sözcüsü ve sonuna kadar destekçisi olunacağı vurgulandı.

"Tüm Çalışanların Kısa Çalışma Ödeneği'nden Faydalanması Sağlanmalı"

Dünya örneklerinde de "yeni normalleşme sürecinin" ilave tedbir ve düzenlemelerle desteklenmesinin gerektiğinin görüldüğüne işaret edilen açıklamada, "Bu nedenle işçi ve işveren temsilcileri olarak, önümüzdeki dönemde, bizlere can suyu olabilecek bazı düzenlemeleri kamuoyunun dikkatine sunmayı bir borç biliyoruz" ifadelerine yer verildi.

Üç konfederasyonun ortak açıklamasında, "yeni normalleşme süreci"ne yönelik talepler şöyle sıralandı:

"Açıklanan ilk pakette 3 ay süre ile uygulanmasına karar verilen Kısa Çalışma Ödeneği uygulamasına bazı sektörlerde mağduriyetin olmaması amacıyla salgının olumsuz etkilerinin süreceği öngörülen yeni normalleşmeye geçiş programıyla uyumlu hale getirilerek 2020 yıl sonuna kadar imkan verilmeli.

Kanunda yer alan sigortalılık ve prim ödeme şartı aranmaksızın, sadece çalışma olgusunun esas alındığı bir uygulama yapılarak tüm çalışanların Kısa Çalışma Ödeneğinden faydalanması sağlanmalı.

Çalışma barışı ve sosyal adaletin korunması amacıyla Kısa Çalışma Ödeneği ile çalışanın ücreti arasındaki farkı ödemeyi üstlenen işverenler için getirilecek teşvik mekanizması ile uygulama özendirilmeli."

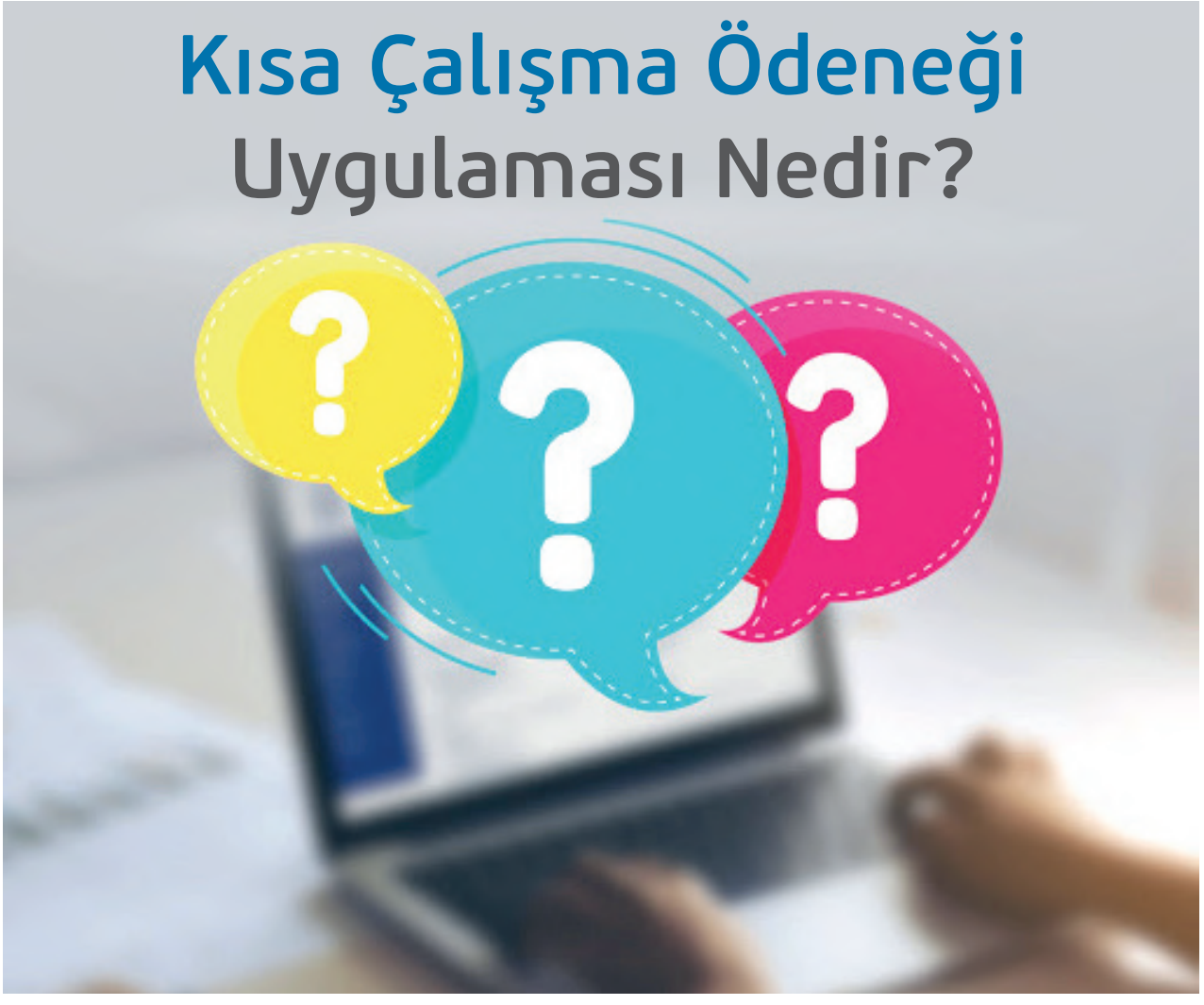
"İşverenin Ücret Farkı Ödemesi Gelir Vergisinden Muaf Olsun"

İşveren tarafından Kısa Çalışma Ödeneği kapsamında çalışana yapılan ücret farkı ödemelerine gelir vergisi muafiyetinin sağlanması talebi de iletilen açıklamada, "Ayrıca, böyle zor bir dönemde istihdamını azaltmayıp koruyan ve toplu iş sözleşmesinin olduğu işletmeler normalleşme sürecinde ilave teşviklerle desteklenmeli" ifadelerine yer verildi.

Ortak açıklamada, şu değerlendirme yapıldı:

"Bugünleri hep birlikte ortak akılla aşacağımıza inanıyoruz, üzerimize düşeni de her daim yapmaya hazırız. Tam da bunun için bugün bir aradayız. Çünkü işçi-işveren-kamu demeden ortak ve eş güdümlü hareket etmemiz gereken bir süreç içerisindeyiz. Olumlu bakış açımızı sürdürerek, panik olmadan, el ele vererek, birlikte üreterek, bu süreci hep birlikte geride bırakacağımıza inancımız tam."

Kısa Çalışma Ödeneği Uygulaması Nedir?

a) İşverenin Başvurma Koşulları

Genel ekonomik, sektörel, bölgesel kriz veya zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak en az üçte bir oranında azaltılması veya süreklilik koşulu aranmaksızın işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen en az dört hafta süreyle durdurulması hallerinde, işyerinde üç ayı aşmamak üzere sigortalılara çalışamadıkları dönem için gelir desteği sağlayan bir uygulamadır.

İşverenin kısa çalışma ödeneğine başvurabilmesi için; işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak en az üçte bir oranında azaltılması (45 saat çalışma süresinin 30 saat olması gibi) veya süreklilik koşulu aranmaksızın işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen en az dört hafta süreyle durdurulması gerekmektedir. Bu koşulları taşımayan işyerleri kısa çalışma ödeneği için başvuruda bulunamaz.

Kısa çalışma başvuruları, işçiler adına işverenler tarafından yapılmaktadır. İşçiler kısa çalışma talebinde bulunamaz.

Koronavirüsten olumsuz etkilendiği gerekçesiyle kısa çalışma talep eden işveren; buna ilişkin kanıtlarla birlikte Kısa Çalışma Talep Formu ile Kısa Çalışma Uygulanacak İşçi Listesini bağlı olduğu İŞKUR biriminin elektronik posta adresine, elektronik posta göndermek suretiyle kısa çalışmaya başvuru yapacaktır.

b) İşçinin Hak Etme Koşulları

İşverenin yaptığı başvurunun olumlu sonuçlanması halinde; son 3 yıl içerisinde 450 gün işsizlik sigortası primi ödemiş ve son 60 günde hizmet akdine tabi çalışma koşulunu sağlamış işçilere kısa çalışma ödeneği ödenecektir. Bu koşulları sağlamayan işçilere kısa çalışma ödeneği ödenmeyecektir.

Örneğin son 3 yıl içerisinde 400 gün işsizlik sigortası primi ödemiş bir işçi,

Son 3 yılda 900 günü olmasına rağmen 1 ay önce iş değişikliği yaptığı için 5 gün sigorta bildirimi yapılmayan işçi Kanunda belirtilen koşulları sağlamadığı için kısa çalışma ödeneğinden yararlanamayacaktır.

c) Kısa Çalışma Ödeneği Miktarı

Günlük kısa çalışma ödeneği; sigortalının son on iki aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının % 60'ıdır. Bu şekilde hesaplanan kısa çalışma ödeneği miktarı, aylık brüt asgari ücretin tutarının % 150'sini geçemez.

Asgari Ücretle Çalışan İşçinin Kısa Çalışma Ödeneği Hesabı

2020 Mart ayında, kısa çalışma ödeneğine hak kazanan asgari ücretle çalışan bir işçinin ödeneği hesaplanırken bazı hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

2020 yılında geçerli olan brüt asgari ücret tutarı 2.943 TL olarak belirlenmiştir. 2019 yılında uygulamada olan asgari ücret brüt tutarı ise 2.558,40 TL idi. Kısa çalışma ödeneği hesaplanırken asgari ücretle çalışan bir işçinin 12 aylık prime esas kazanç ortalamasının bulunması gerekmektedir.

2020 yılı Ocak ve Şubat ayı toplam prime esas kazanç: 5.886,00 TL

2019 yılı 10 aylık prime esas kazanç toplamı: 25.584,00 TL

Son 12 aylık prime esas kazanç toplamı: 31.470,00

Aylık ortalama: 2.622,50 TL

2.622,50 × %60 = 1.573,50 TL (Kısa çalışma ödeneği hesabında ortalama aylık kazancın %60'ı ödenir)

1.573,50 × % 0,759 (Damga vergisi) = 11,94 TL

1.573,50 – 11,94 = 1.561,54 TL

Aylık ortalama Kazancı brüt 9.000 TL olan işçinin Kısa Çalışma Ödeneği Hesabı

Son 12 aylık prime esas aylık ortalama kazancı: 9.000,00 TL

9.000,00 TL × %60 = 5.400 TL (Kısa çalışma ödeneği hesabında ortalama aylık kazancın %60'ı ödenir)

Ancak hesaplanan kısa çalışma ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının % 150'sini geçemez. 2020 yılında geçerli olan brüt asgari ücret tutarı 2.943 TL'dir.

2.943 TL × % 150 = 4.414,50 TL

İşçinin aylık prime esas kazancının yüzde 60'ı brüt asgari ücretin yüzde 150'sini geçtiği takdirde işçiye asgari ücretin brüt tutarının yüzde 150'si kısa çalışma ödeneği olarak ödenir. Bu tutar üzerinden de damga vergisi kesintisi yapılmaktadır.

4.414,50 TL × % 0,759 (Damga vergisi) = 33,50 TL

4.414,50 TL – 33,50 TL = 4.381,00 TL (Alınabilecek en yüksek kısa çalışma ödeneği miktarı)

d) Kısa Çalışma Ödeneğinin SGK Bildirimi ve Ödenmesi

İşçinin kısa çalışma ödeneği aldığı süre için genel sağlık sigortası primleri ödenmektedir. Söz konusu dönemde kısa ve uzun vadeli sigorta primleri ödenmez.

Kısa çalışma ödeneği, çalışmadığı süreler için, işçinin kendisine ve aylık olarak her ayın beşinde ödenir. Ödemeler PTT Bank aracılığı ile yapılmaktadır. Ödeme tarihini öne çekmeye Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı yetkilidir.

Kısa çalışmanın günlük, haftalık veya aylık çalışma süresi içerisinde yapılacağı zaman aralığı işyerinin gelenekleri ve işin niteliği dikkate alınarak işverence belirlenir.

Kısa çalışma yapılan süreler için, kısa çalışmaya tabi tutulan işçiler adına SGK Aylık Prim ve Hizmet Belgesi ile eksik gün gerekçesi "18-Kısa Çalışma Ödeneği" olarak bildirilir.

Pandemi ve Gıda Egemenliği

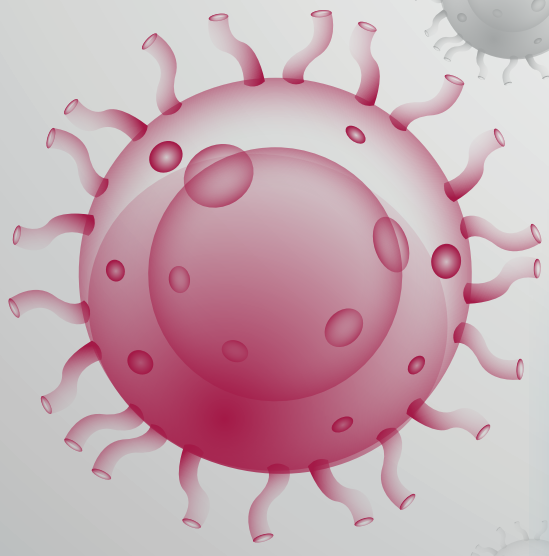
Mehtap Biçer
Şeker-İş AR-GE Müdürü

Yaşanan pandemi, yirmi birinci yüzyıl tarih kitaplarında Kovid-19 salgınıyla ölümcül, kritik, "ekonomik, sosyal ve siyasi sistemleri tartışmaya açan" bir dönem meselesi olarak yerini almıştır.

Ölümcül virüs bugün, etkileşim alanlarıyla yeni sorgulama konuları açarken, yeni mücadeleleride beraberinde getirmişkir. Birçok alanda yeni güvenlik yaklaşımlarının gelişimini beslemiş, benzeri görülmemiş bir süreci deneyimlememizi sağlamıştır. Devletlerin pandemiden edineceği yeni tecrübeler İspanyol Gribi, SARS ve MERS gibi hastalıklar yanında yeni krizler karşısında da hükümetlerin eskisinden çok daha fazla hazırlıklı olmasına sebep olacağı aşikâr görünmektedir. **Kovid-19 salgını mevcut dünya sisteminin kırılgan fay hatlarını daha belirgin hale getirdiğinden bu süreçten çıkarılacak dersler, insanlığın gidişatını belirleyecek boyuttadır.**

Keza yaşanan konjonktürde derin fay hatlarının geçtiği kritik sahalardan biri olan tarım ve gıda sektörünün bu dönemde stratejik vazifeleri tescillenmiş ve gıda egemenliğinin "ulusal bir güvenlik meselesi" olarak ele alınması gerektiği noktasında güçlü bir deneyim ortaya çıkmıştır.

Esasen bu zamanlar, ülke ve dünya olarak yaşanan tecrübenin iki tarafını ortaya koymuştur. Bir tarafında, devletleri ve hükümetleri çaresiz bırakan Kovid-19; finans, imalat sanayi, ulaşım, lojistik, turizm ve tarım gibi birçok sektörün panik nedeniyle zor durumda kalmasına sebep olmuş; virüsün yayılmasının ardından, küresel üretimde yaşanan arz şokuna artan talebin eklenmesi, fabrikaların virüs nedeniyle üretim yapamaz hale gelmesine karşın karantina sürecinin temel tüketim ürünlerine olan talebi arttırması, finansal piyasaların ani krizlerle sarsılması, enerji fiyatlarındaki şoklar, merkez bankalarının faiz indirimleri ve hükümetlerin salgınla mücadele için uygulamaya koyduğu ekonomik paketler, küresel tedarik zincirinde yaşanan kırılmanın önemli yansımaları ile karşılaşılmıştır.

Ülkelerin karantina uygulamalarına başvurması insanların temel tüketim ürünlerini stoklamasına neden olurken, gerekli ticari tedarik zincirinden yoksun olan firmalar fiyatları artırmak zorunda kalmıştır. Özellikle gıda ürünlerinde yaşanan talep artışı beraberinde fiyat artışlarını getirirken, devletler gıda piyasasına müdahale etmişlerdir. Ancak küresel ticaretle birbirlerine sıkı sıkıya bağlı olan ulus devletler, gerekli ürünleri tedarik etme konusunda başarı sağlayamamıştır. **Yani ülkeler var olan potansiyel, uygulama ve somut adımlarıyla etkiler zincirinden elde ettikleri olumlu/olumsuz sonuçlara ilişkin bir konjonktür resmi ortaya koymuşlardır.**

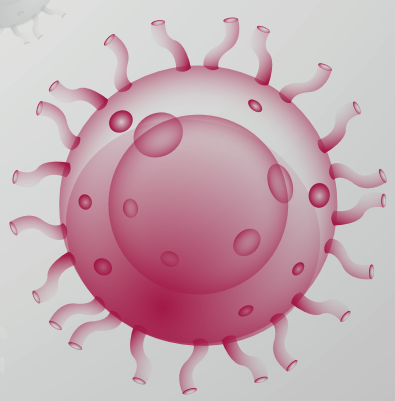
Diğer yanda ise; pandeminin mevcut gıda ve tarım sistemini dönüştürmek için sağladığı fırsatları görmek, yaşanan tecrübenin ibretlik tarafını oluşturmuştur. Şöyle ki; Özellikle ürünlerin ve insanların ulaşımına kısıtlama getirilmesinin ticaretin zayıflamasına neden olmasıyla, **devletlerin bu yeni tip koronavirüsle kendi başlarına m**ücadele etmek durumunda **kalması,** birinci tarafta elde ettikleri somut sonuçları ve politika uygulamalarının eleştirilmesine, yeniden ele alınması gerekliliğine neden olmuştur.

Bu zaman diliminde, gelecekte daha büyük zorlukları göğüslemek durumunda kalacakken, bugünden sağlanacak milli ve yerli yaklaşımlar, politik çözümler, alınacak önlemlerin daha güvenli bir limana ulaşılmasına vesile olacağı da anlaşılmıştır.

Türkiye'de gıda ve tarım politikaları bu bakış açısını en yakından hisseden sektörlerin başında gelmiştir. Gıda güvenliği ve gıda güvencesi meselesi masaya yatırılmış, üretici ve tüketici tarafları esasen ülke kamuoyu; yeterlilik, sürdürülebilirlik, güvenirlilik, millilik sorunsallarına dikkat kesmiştir. Bu noktada, masaya yatırılan ve birbiri yerine kullanılarak kavram karmaşasına neden olan bu kavramları hatırlatmak gerekirse; **gıda güvenliği; tüketilen gıdalarda insan sağlığını tehdit edebilecek biyolojik, mikrobiyolojik, fiziksel ve kimyasal maddelerin olmaması üzerine kurulan güvenlik yaklaşımını ifade ederken, gıda güvencesi, bir toplumun beslenme ihtiyaçlarını karşılamak için yeteri miktarda ve ulaşılabilir gıda maddeleri üretme yeteneğine ve üretilen gıdalara erişiminin sürekliliğine vurgu yapan bir kavramdır.** Örneğin, gıdanın belirli bir bölgede üretiliyor olması gıda güvencesinin sağlandığı anlamına gelmez. Salgın sürecinde **asıl boşluğu hissettiğimiz ve odaklanılması gereken gıda egemenliği ise, yerli üretime öncelik veren, özgün ulusal tarım politikaları uygulayabilme ve yurtiçi pazarı her türlü uluslararası olumsuz etkiden koruyabilmeyi öngören bir anlayışı ifade eder. Milli ve yerli üretimden gelen güç işte bu yaklaşımda gizlidir.** Pandemi döneminde, adım adım tüm bu kavramlar sınavdan geçmekle birlikte, ülkelerin birçoğunun ne yazık ki sınıfta kaldığı inkâr edilemez bir gerçekliktedir.

Bu süreçte Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) ve Dünya Gıda Programı (WFP), G20 Tarım Bakanları Olağanüstü Sanal Toplantısı'nın ardından yaptıkları ortak açıklamada, Kovid-19 salgınının gıda güvenliği ile beslenme de dâhil olmak üzere derin sosyal ve ekonomik sonuçlara neden olduğuna işaret

etmiştir. Kovid-19 salgınının gıda güvensizliği ve yetersiz beslenme gibi etkilerine yönelik müdahalelerin ulusal eylemler ve uluslara iş birliğiyle kontrol altında olduğu aktarılmıştır. **Burada kısacası, gıda güvenliğinde ulusal misyonun önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.**

Öte yandan Birleşmiş Milletlerin verilerine bakıldığında, dünya genelinde 156 milyonu çocuk ve 2 milyarın üzerinde insanın yeterli derecede gıdaya ulaşımı bulunmadığı görülmektedir. Gıdaya ulaşmada yaşanan güçlüklerden dolayı her yıl yaklaşık 3 milyon çocuğun hayatını kaybetmesine nazaran, sayıları 600 milyonu aşan obezite hastası fazla kiloya bağlı olarak çeşitli hastalıklarla mücadele etmektedir. Böylesi iki kutbun bir arada bulunduğu global arenada, gelişmekte veya az gelişmiş ülkeler için gıdaya ulaşımın büyük bir problem olduğu tarım sektörü, insanlığın gelecek yıllarda karşılaşacağı devasa zorluklara işaret etmektedir. **Bu zayıf halkayı yani gıda güvencesini, salgın sürecinin daha da zorlamaya devam edeceği muhakkaktır.**

Görüldüğü gibi, ekonomik kalkınma, yoksulluğun azaltılması, gıda güvenliği, gıda güvencesi ve çevresel sürdürülebilirliği içine alan girift yapı içerisinde sorunları iyileştirmeye yönelik olarak tasarlanacak **politikaların kapsayıcı, somut ve hayata geçirilebilir olması gerekmektedir.** Türkiye'nin tarım ve gıda sektörleri için hem üretim bakımından hem de küresel manada rekabetçi bir sektörün oluşumunda önemli bir potansiyeli bulunmakla birlikte bu potansiyelin yeteri kadar değerlendirilmediği bilinmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 2023 yılına yönelik koymuş olduğu 150 milyar dolarlık üretim ve 40 milyar dolarlık ihracat boyutuna erişimde ülkemiz için temel hedef, stratejik olarak konumlandırılmış ve önceliklendirilmiş bir tarım

ve gıda sektörüne ulaşmak için tüm yolları zorlamak olmalıdır. **Bütüncül, kalıcı, yerli, "ata tohumlarımız misali" kendimize özgü uygulamaları kendi geleceğimize ekmeli, gıda egemenliğimizi güvence altına almamız gereklidir. Zayıf halkaları iliştireceğimiz güçlü halkamız olan gıda egemenliğimizin sağlanmasında tavizsiz bir yeniden yapılanma sürecine vakit kaybetmeden geçiş yapılmalıdır.**

Bunların gerçekleşmesi için de mikro ve makro ölçekte; kısa-orta-uzun vadeli yol haritalarıyla **Türkiye'nin coğrafi ve iklimsel avantajlarından yararlanmayı, şeker pancarından şeker üretimi gibi seçkin ürünlerde lider olma hedefiyle katma değerin ülke içinde arttırılması yönünde tercihimizi hayata geçirmemiz gerekmektedir.** Unutulmamalı ki, konulan hedeflere ulaşmada kamu, politikaların hayata geçme sürecine yönelik kapasiteyi ve bunu sağlayacak bütünselliği ortaya çıkması için gerekli kurumsal çerçeveyi yaratacak tek otoritedir. Gerek ekonomik ve politik gerekse de sosyal ve ekolojik olarak değişen bir zaman ölçeğinde, tarım ve gıda sektörlerinin gelişmesi ve kalkınması için kamu, sanayi, akademi, üretici örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve ilgili kesimlerin sürece katkı vermesi gerekecektir. Sürdürülebilir bir tarımsal üretim için; doğal kaynaklar korunmalı, beşeri sermayeye sahip çıkılmalı ve yatırım yapılmalıdır. **Gıda-tarım sektörü değer zinciri kapsamında bulunan tüm kurumların koordineli bir şekilde çalışması, amaca ulaşmada kilit bir araç olacaktır.**

Kaynakça: TÜSİAD Tarım ve Gıda 2020, Setav küresel gıda güvenliği ve Türkiye, https://www.yasamicingida.com/konuk-yazar/karistirilan-kavramlar-gida-guvenligi-gida-guvencesi-ve-gida-egemenligi/

Şeker-İş Uyardı:
Corona günlerinde bağışıklığımızı düşürecek ucuz ve merdiven altı ürünler virüsten bile daha tehlikeli olabilir.

Ramazan ayında özellikle ucuz ve merdiven altı gıdalardan uzak durulması gerektiğine dikkat çeken Şeker-İş Sendikası Başkanı İsa Gök, yapay tatlandırıcıların halkın sağlığını tehdit ettiğini söyledi.

Coronavirüs süreci ve Ramazan ayı vesilesi ile vatandaşlara uyarılarda bulunan Şeker-İş Sendikası Başkanı İsa Gök, ucuz ve merdiven altı üretimden uzak durulması gerektiğini söyledi.

Ramazan ayının başlaması ile birlikte iftar sofralarının vazgeçilmezi gıdalara da rağbetin arttığına vurgu yapan Başkan Gök, "Artan rağbetle birlikte tüm dünyada ve ülkemizde, zaten pahalı olan gıda fiyatlarına birde salgın hastalık Corona da eklenince içinden çıkılmaz bir hâl almaya başlıyor." dedi.

Merdiven altı üretimlerde kullanılan yapay tatlandırıcıların halk sağlığını tehdit ettiğine işaret eden Gök, şunları söyledi:

"Corona günlerinde bağışıklığımızı düşürecek ucuz ve merdiven altı ürünler virüsten bile daha tehlikeli olabilir. Merdiven altı imalatı yapan yerlerin sayısı gün geçtikçe artıyor. Buda beraberinde gıda güvenliği sorununu daha da çok öne çıkarıyor. Gıda mevzuatını bilmeyen, eğitimsiz üreticiler tarafından üretilen ürünlerde yasal olarak kullanımına izin verilmeyen aroma ve renklendiricilerin kullanılması ürkütücü boyutlara ulaşması öngörülüyor. Özellikle kayıt dışı istihdamın yoğunluklu olduğu bu yerlerin, ucuz olduğu gerekçesiyle tercih ettikleri nişasta bazlı şeker (NBŞ) ve yapay tatlandırıcılar sağlığımız açısından bir tehdit unsuru oluşturabiliyor. Hâl böyle olunca insanlarımız ucuz diye satın alırken belki de telafisi mümkün olmayan hastalıklara davetiye çıkartıyorlar. Ödediğimizden kat kat fazlası ise sağlık harcamalarına gidiyor. Ayrıca sağlığımız geri gelmiyorsa o halde cebimizin değil ne yiyip içtiğimizin önemi daha da artıyor. Bu noktada halkımız sağlıklı ve doğal pancar şekerinden üretilmiş ürünleri kullanmasını tavsiye ediyor, özellikle bu salgın günlerinde bağışıklığımızı düşürecek bu ucuz ve merdiven altı ürünlerden uzak durmalılarını öneriyoruz. İnanın bu ürünler sağlığımız açısından Korona virüsünden bile daha tehlikeli olabilir."

Ayrıca şeker sektörünün baş aktörü olan şeker pancarından üretilen doğal şekerin güvenilir gıdalar arasında yer aldığının önemine değinen Gök, "Buna karşılık pancar şekerinin muadili olarak algı oluşturulmaya çalışılan ve insan sağlığı için tehlikeli olduğu öne sürülen Nişasta Bazlı Şekerlerin ise doğal şekerlerin yerini alamayacağı yönünde net tavrın sergilenmesi gerekmektedir." diye ifade etti.

Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası olarak, bilinçli gıda tüketicisinin, ne yediğini, ne içtiğini bilmesi gerektiğini düşündüklerini dile getiren Başkan İsa Gök, şunları kaydetti:

"Çoğu vatandaşımız satın aldığı gıdaların etiket bilgilerindeki üretim ve son kullanım tarihlerini kontrol ediyor. Sağlıklı gıda tüketimi için bu önemlidir. Ancak aynı duyarlılığı gıdanın etiketi ve içeriği konusunda da göstermeliyiz. Merdiven altı diye tabir ettiğimiz sağlığa uygun olmayan ve hangi maddeler ile yapıldığı bilinmeyen ürünlere, kısaca kendi yemediğini insanlara yedirmeye çalışan dolandırıcılara karşı dikkat etmeliyiz. Halkımızı bilinçli ve sorgulayan tüketiciler olmaya davet ediyor, devletimizin de bu konuda denetimlerini artırarak, bunlara aman vermemesini diliyoruz."

Gök, sözlerini tamamlarken, "Mübarek Ramazan ayının ülkemize başta sağlık, huzur ve müreffeh yarınlar getirmesini

Türkşeker'den Pancar Çiftçisine Sözleşmeli Üretim Desteği

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin (Türkşeker) uygulayacağı sözleşmeli üretim modeline ilişkin, "Çiftçinin pancardan sonra ekecekleri ürünün tohumunu, gübresini ve nakit avansını Türkşeker ödeyecek. Böylelikle çiftçimizin krediye muhtaç olmadan, herhangi bir borca, faize veya kefile ihtiyaç duymadan üretimini yapmasını sağlayacağız." ifadelerini kullandı.

Türkşeker'den yapılan açıklamaya göre, 94 yıldır sözleşmeli tarımla pancar üreten şirket, bugün 50 bin çiftçisi ile 3,6 milyon dekar alanda 7,5 milyon ton pancar üretimiyle Türkiye tarımına hizmet veriyor.

Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Türkşeker, 15 şeker fabrikası ve 8 bin çalışanıyla her yıl yaklaşık 900 bin ton şeker üreterek, Türkiye'nin şeker ihtiyacının üçte birini karşılıyor.

Türkşeker, uzun zamandır pancar üreticisiyle yürüttüğü sözleşmeli tarım uygulamasını genişletecek. Münavebe sistemine (nöbetleşe ekim) göre pancardan sonraki iki yıl aynı tarlada farklı ürün etmek zorunda olan çiftçilere Türkşeker destek olacak. Başta hububat olmak üzere diğer ürünlerin ekiminin yapıldığı dönemde çiftçiler ürünü yetiştirmekte zorlanırken, hasat ettikten sonra değerinde satmakta da ciddi problemler yaşıyordu.

"Piyasa Fiyatı Üzerinde Alım Garantisi''

Yeni sistemde Türkşeker, sözleşmeli üretim yapan çiftçilere piyasa fiyatının üzerinde alım garantisi de verecek. Pancar çiftçisi münavebe sistemine göre pancar ekmediği dönemde yüzde 80 oranında buğday, mısır, arpa ve ayçiçeği ekiyor. İlk etapta bu ürünler proje kapsamına alınırken sonraki yıllarda ihtiyaca göre diğer ürünler de eklenebilecek. Türkşeker yeni projesiyle 2,5 milyon ton ile Türkiye'nin hububat üretiminin yaklaşık yüzde 10'unu gerçekleştirmeyi planlıyor.

Türkşeker, bu projesiyle hububat üretimini artırabilmek için yalnızca pancar ekimi yapılan arazilerde değil, pancar çiftçisine pancar ekimi yapmadığı kuru tarım arazilerinde de destek olacak. Bu proje kapsamında 4 milyon dekarlık alanda hububat üretimi hedefleniyor.

Açıklamada görüşlerine yer verilen Bakan Albayrak, "Çiftçinin pancardan sonra ekecekleri ürünün tohumunu, gübresini ve nakit avansını Türkşeker ödeyecek. Böylelikle çiftçimizin krediye muhtaç olmadan, herhangi bir borca, faize veya kefile ihtiyaç duymadan üretimini yapmasını sağlayacağız." değerlendirmesinde bulundu.

Sözleşmeli üretim modeline ilişkin de değerlendirmede bulunan Bakan Albayrak, "Sözleşmeli hububat üretimiyle birlikte çiftçiler 3,5 milyar lira kazanç elde edecek, tarımsal ürün ithalatında da 500 milyon dolar tasarrufa gidilecek." ifadelerini kullandı.

Salgınla Mücadeleye Destek

Öte yandan, Türkşeker, yeni tip koronavirüs salgınıyla mücadele sürecinde ihtiyaç duyulan kolonya ve dezenfektan üretimi için hızla hareket ederek üreticilerin etil alkol ihtiyacını karşıladı. Eskişehir Alkol Fabrikasının kapasitesini artıran Türkşeker, 21 günde ürettiği 1 milyon litre etil alkolü dezenfektan ve kolonya yapımında kullanılmak üzere üreticilere ve hastanelere verdi. Türkşeker, şeker üretimi sırasında çıkan yan ürünleri değerlendirerek başta hayvancılık olmak üzere sanayinin diğer alanlarına da destek veriyor. Yan ürünlerden küspe (yaş pancar posası) üretimiyle yem sektörünün, melas üretimi ile de maya ve yem sanayisinin ihtiyacı karşılanıyor.

Pandemi Sürecinde İstişare Toplantıları Devam Etti

22 Mayıs 2020 tarihinde Şeker İş Sendikası Genel Başkanı Sayın İsa GÖK, Türkşeker Genel Müdürü Sayın Mücahit Alkan, Şeker İş Sendikası Genel Merkez Yöneticileri, Türkşeker Genel Müdür Yardımcıları, Fabrika Müdürleri ve Şube başkanları, katılımı ile yapılan video konferansta; 2019/2020 üretim değerleri, 1500 yeni işçi alımı, fabrikalardaki geçici işçilerin kadro sorunu, hububat süreci, 2020/2021 üretim dönemi hazırlıkları gibi konularda Türkşeker'deki son gelişmeler değerlendirildi.

16 Mayıs 2020 tarihinde Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, Türkşeker Genel Müdürü Mücahit Alkan, 15 fabrika ve 65 bölge şefliğinin katılımı ile yapılan video konferansta hububat üretiminde sözleşmeli tarım süreci değerlendirildi.

Şeker-İş Sendikasından Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından "Biz Bize Yeteriz Türkiyem" Sloganıyla Başlatılan Milli Dayanışma Kampanyası'na 1 milyon liranın Üzerinde Bağış Toplandı.

Koronavirüsün yayılmasını engellemek için ''Evde Kal'' ve ''Hayat Eve Sığar'' sloganlarıyla yürütülen izolasyon sürecinde özellikle dar ve sabit gelirli ihtiyaç sahiplerinin hayatlarını sürdürmelerine yardımcı olmak için Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın başlatmış olduğu ''Biz Bize Yeteriz Türkiyem'' kampanyasına, öncü ve güçlü sendika Şeker-İş sosyal sendikacılık anlayışı düsturuyla işçisinden şube başkanına, yönetim kurulundan sendika çalışanına tüm aktörleriyle katkıda bulundu.

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'de çalışan işçilerden bir günlük yevmiye tutarında yapılan yardımlar toplamında 801 bin TL Türkşeker tarafından Aile ve Çalışma Bakanlığın hesabına aktarılmıştır. Şeker-İş Sendikasından ise "Biz Bize Yeteriz Türkiyem" kampanyasına aktarılmak üzere Türk-İş Konfederasyonuna 125 bin TL tutarında bağış gönderilmiştir. Ayrıca Aile ve Çalışma Bakanlığının paylaşmış olduğu milli dayanışma hesap numaralarına 20 bin TL'si Şeker-İş Sendikası Genel Merkezi'nden, 16 bin 500 TL'si Şeker-İş Sendikası Genel Merkez Yönetim Kurulundan ve 13 bin 500 TL'si Şube Başkanları ile Genel Merkez çalışanları olmak üzere toplamda 50 bin TL yardım yapılmıştır. Bu süreçte Şeker-İş Sendikasına gönderilen Konya Şeker Sanayi ve Ticaret A.Ş'de çalışan işçilerimizden toplanan 42 bin TL ve Panagro Tarım Hayvancılık Gıda San. ve Tic. A.Ş'de çalışan işçilerimizden toplanan 7 bin TL Çalışma ve Aile Bakanlığının hesap numaralarına aktarılmıştır.

Böylelikle teşkilatlarımızın özverili katılımları ile birlik ve dayanışma ruhunun timsali olan kampanyaya toplamda 1 milyon 25 bin TL destek sağlanılmıştır.

Asırlardır ülkemizde yaşanan savaşlar ve çeşitli felaketlerde olduğu gibi bu süreçte de herhangi bir ayrışma yapmadan, karşılık beklemeden kenetlenebilmenin haklı gururunu yaşıyoruz. Bu süreçte dün olduğu gibi bugünde elini taşın altına koymaktan hiçbir suretle imtina etmeyen başta Şeker Camiamızın kıymetli çalışanları olmak üzere, Sendikamızın Şube Başkanları, Genel Merkez Yönetim Kurulu ve sendika personellerine bu kötü günlerde devletine ve milletine maddi ve manevi olarak her daim sahip çıkmasından duyduğumuz derin memnuniyetle, Şeker-İş Ailesinin her ferdine teşekkürlerimizi sunarız.

Türk-İş Milli Dayanışma Kampanyasına Katıldı

TÜRK-İŞ Konfederasyonu, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından "Biz Bize Yeteriz Türkiyem" sloganıyla başlatılan Milli Dayanışma Kampanyası'na 3 milyon lira bağışladı. Genel Sekreter Pevrul Kavlak 3 milyon liralık bağış çekini TÜRK-İŞ adına; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk'a takdim etti.

Şeker-İş Üyelerinden Evde Kal Videosu

Türkiye Gıda Ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası Seker-İş, Koronavirüs Salgınına Karşı Evde Kalmanın Önemine Dikkat Çeken Bir Video Yayınladı.

Söz konusu görüntüler, sendika sosyal medya hesaplarından, "Evde Kal Türkiye", "Gıda ve Şeker İşçisi Seninle" hastagleri ile paylaşıldı.

Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası Şeker-İş örgütlü olduğu işyerlerinde üyelerin başrolde olduğu bir video hazırladı. Bu salgın günlerinde üretimin sürekli devam etmek zorunda olduğu gıda sektöründe çalışan fedakar işçilerin görüntülerinden oluşan klip sendika sosyal medya hesaplarından, "Evde Kal Türkiye", "Gıda ve Şeker İşçisi Seninle" hastagleri ile paylaşıldı. Görüntüler sosyal medyada yoğun ilgi gördü binlerce kez görüntülendi ve birçok kişi tarafından paylaşıldı.

Covid-19 Sonrası Stratejik Sektörler Tarım ve Gıda...

Aysun Konakoğlu
Şeker-İş Özel Kalem Müdürü

Çin'in Hubey eyaletinin Vuhan kentinde 2019 yılı Aralık ayında ortaya çıkan yeni tip ölümcül virüs Covid-19 küresel çaptaki yayılma hızıyla kısa sürede tüm dünyayı adeta çaresiz bırakan bir boyuta ulaşmıştır. Ülkeler halen muhtemel sonuçları ve tedavisi gibi en temel konular hakkında bile kesin bilgiye sahip olamasa da tablo giderek büyümekte ve salgının yayılmasını önleme amaçlı olarak karantina ve tedbir kararları ardı ardına yayınlanmaktadır. Alınan tüm tedbirlere rağmen dünya genelinde haziran ayı verilerine göre 450 binden fazla kişi hayatını kaybetti.

Salgının yayılması ile birlikte küresel çapta boyutları tahmin edilemeyen ekonomik daralma, gelir kaybı ve alım gücünün düşmesi önlenemeyen işsizliği beraberinde getirmektedir. Mücadele kapsamında uzmanlar ekonomik sorunların daha da artacağını öngörürken dünya genelinde büyük çoğunluğun bu süreçte işsiz kalması muhtemel kötü senaryo olarak karşımızda durmaktadır. Nitekim ILO'nun açıkladığı verilere göre dünya küresel iş gücünün yüzde 38'i korona virüs krizinden en çok etkilenen sektörlerde çalışmakta olduğu yönündedir.

AB ülkelerinin krizin başlangıcında salgın karşısında alınabilecek ekonomik önlem ve destek paketleri üzerinde bir mutabakat sağlayamamış olması, devam eden süreçte birçok ülke tarafından Avrupa Birliğinin geleceğini sorgulanır hale getirmiştir. Bu yaşananlar, batı dünyasının kırılganlığını ortaya koymakla birlikte küresel krizlerle mücadele konusunda süper güç sayılan ülkelerin dahi çaresiz kaldıklarını açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

Hayatın akışındaki bu değişiklikler, ülkelerin ihracat kısıtlamaları ve stok konumuna geçmelerine kadar varan önlemleri beraberinde getirmekte birlikte, yaşamsal gereklilik olan tarım ve gıda üretimi ve tüketimini nasıl etkileyeceği tartışmaları gündemin ana konuları arasında yerini almaktadır. Bu kapsamda tarımsal ürünler ve gıda üretimi açısından kendi kendine yeterliliğin önemi bir kez daha ön plana çıkmıştır. Çünkü pandeminin yarattığı şok dalgasında etkilenen alanların başında sağlıktan sonra insan yaşamı için en temel ihtiyaçlardan olan gıda ve tarım gelmektedir. Ancak FAO, Covid-19 pandemisinin ve pandemiyle mücadele için alınan tedbirlerin, tarımsal üretimde, gıda imalatında, tedarik zincirinde ve gıdaya erişimde kısa vadede arz ve talep yönlü şoklar yaratacağını ve bu şokların uzun vadede gıda krizine yol açabileceğini ifade ediyor. (FAO, 2020)

Uluslararası konjonktürde ülkeler, mevcut şartlar altında kendi başının çaresine bakmak için stratejik sektörlerini özel koruma altına almaktadır. Dolayısıyla pandemi dönemi sonrası dünya üzerinde yeni güç dağılımı ülkelerin bu süreci nasıl okuduğunu ile paralel ilerleyecektir. Devam eden süreçte atılacak adımlar Türkiye'nin potansiyeli olan zengin iklim koşulları, coğrafi yapısı, biyolojik çeşitlilik ve tarıma dayalı sanayinin varlığı ile tarım sektörü açısından üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması, yerli ve milli üretimin varlığını ortaya çıkarmaktadır. Alınan ve alınması gereken tüm tedbirler ülkemizin bu avantajları üzerinden yürütülmelidir.

Devletin kapasitesini etkin kullanabilme yeteneği, sahip olduğu avantajları üstünlüğe çevirebilme ve güçlü devlet yönünde kullanabilme yetisini doğurmaktadır.

Bu kapsamda tarımsal destek ve teşviklerin önemi değinecek olursak; Tarımın milli gelire ve istihdama katkısının azaldığı, belli başlı tarımsal ürünlerde net dışa bağımlı hale gelen ülkemizde, tarım sektörünün ekonomideki ağırlığı her geçen yıl azalmaktadır. İçinde bulunduğumuz felaketi atlatmak için birçok ihtiyaçtan vazgeçebilir, ancak gıdadan vazgeçemeyiz. Bu bilinçle tarım ve gıdanın önemi daha iyi ifade edilmeli ve buna uygun üretim destekleri geliştirilmelidir. Gıda sisteminin daha iyi çalışmasını sağlamak ve tarımda verimliliği artırmak için tarımsal destek ve teşviklerde öncelikler belirlenmelidir. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik atacağı adımların başında; ekilebilir arazilerin üretime kazandırılmasından hububat, baklagiller ve yağlı tohumlu bitkiler gibi ithalata dayalı ürünlerde rekolte artışını sağlamak için üreticilere tohum ile birlikte mazot, gübre, ilaç gibi girdilerde maliyetleri düşürecek desteklerin sağlanması gelmektedir.

Türkiye'nin tarım sektöründe üretim ve kaynak varlığı yapısına uygun, etkin işleyen gıda sistemini inşa etmesi için mevcut yapısal problemlerin daha geniş bir perspektiften ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, mevcut su kaynaklarının korunması

ve tarımsal üretimin artırılması, iklim değişikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi, ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımı mutlak zorunluluklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

İklim değişikliği etkileri arttıkça hem mikro hem makro seviyede maruz kalınan zararlar artmaktadır. Dünya uyum politikaları kapsamında AB uygulamalarında kırsal kalkınma bütçesinin en az yüzde 30'u çevre ve iklim değişikliği için önlemlere ayrılma gerekliliği vardır. Bu kapsamda ülkemiz açısından iklim değişikliğine uyum politikaları oluşturulmalı, kısa ve uzun vadede üretimi planlayarak sürdürecek kamu politikası değişikliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Politika değişikliği noktasında ülkemizin tarım ve gıda sektörünü geleceğe taşıyacak altyapı yatırımları başta olmak üzere, doğal varlık ve kaynak kullanımını artırıcı yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Tarımsal girdilerin temininde, tarımsal desteklemelerde, araştırma, geliştirme ve teknoloji kullanımında üretimi ve çiftçiyi destekleyici politikaların uygulanması gerekmektedir. Çiftçi eğitimi, bilgi sistemlerini yönetme araçlarının geliştirilmesi doğrudan yararlı olacak, verimlilik artışı sağlayacak, geri dönüşümü yüksek yatırımlardır.

Bugün geldiğimiz noktada, çiftçilerin tarımsal üretimi sürdürebilmeleri için desteklenmeleri ve güçlendirilmeleri tüketicilerin gıdaya uygun fiyata ulaşabilmelerinin temelini oluşturduğu bir gerçektir. Uluslararası tarım ve gıda şirketlerinin açlık riskini işaret ettiği bu dönemde ülkemizde tüm paydaşların katılımı ile üretimi garanti altına alabilecek stratejik planların yeniden oluşturulması zorunluluğu doğmuştur. Üreticilerin karşı karşıya olduğu tüm belirsizlikleri ortadan kaldıracak, çiftçinin üretime dönmesini sağlayacak, üretim artışı ve dışa bağımlılığı ortadan kaldıracak çözümler, bu ülke topraklarının yegâne potansiyelinde saklıdır.

Bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığının açıkladığı; Türkiye Şeker Fabrikalarının sözleşmeli üretim yaptığı çiftçilere hububat ve yağlı tohumlar ekmeleri halinde tohum, gübre ve nakit avans desteği sağlanması projesi çiftçimize yarar sağlayacak önemli bir adım niteliğindedir.

94 yıldır "Sözleşmeli Tarım" ile pancar üreten Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. bugün 50 bin çiftçisi ile 3,6 milyon dekar alanda 7,5 milyon ton pancar üretimiyle Türkiye tarımının mihenk taşıdır.

Pancar çiftçisi münavebe sistemine göre pancar ekmediği dönemde yüzde 80 oranında buğday, mısır, arpa ve ayçiçeği ekmektedir. İlk etapta bu ürünler proje kapsamına alınırken ilerleyen dönemde ihtiyaca göre diğer ürünler de eklenebilecektir. Türkşeker'in bu yeni projesiyle Türkiye hububat üretiminin yaklaşık yüzde 10'nunu gerçekleştirmesi hedeflenmektedir. Türkşeker, bu projesi ile hububat üretimini artırabilmek için yalnızca pancar ekimi yapılan arazilerde değil, pancar çiftçisine pancar ekimi yapmadığı kuru tarım yaptığı arazilerinde de destek olabilecektir. Bu kapsamda 4 milyon dekarlık alanda hububat üretimi hedeflenmektedir.

Nitekim özelleştirme kıskacında yıllardır adeta yaşam savaşı vermekte olan şeker fabrikalarının stratejik önemi pandemi sürecinde dezenfektan ve kolonya ana bileşeni olan etil alkol üretimi ile bir kez daha perçinlenmiştir. Dolayısıyla, Türkiye'nin sahip olduğu tarımsal potansiyeli ve ürün çeşitliliği avantajı, üretim odaklı politikalarla değerlendirildiğinde, pandemi sonrası şekillenen yenidünya düzeninde yerli ve milli üretim kaynaklarına sahip öncü ülkelerden olması kaçınılmaz olacaktır.

Covıd-19 Pandemisi Boyunca Kayıtdışı Çalışanların Yaşadığı Çıkmaz: Ya Salgın Ya Da Açlık

Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre, genel tecrit önlemleri, dünyadaki iki milyar kayıtdışı işçinin yoksulluk ve kırılganlığını daha da ağırlaştıracak.

CENEVRE (ILO Haber) – Uluslararası Çalışma Örgütü'nün yayınladığı yeni bilgi notu na göre, COVID-19 kapsamında genel tecrit ve yayılmayı durdurma önlemleri, düşük gelirli ülkelerde kayıtdışı işçiler arasında göreli yoksulluğu yüzde 56 puan kadar artırma tehlikesi yaratıyor.

Yüksek gelirli ülkelerde, kayıtdışı işçilerde göreli yoksulluğun 52 yüzdelik puan, üst-orta gelirli ülkelerde ise 21 yüzdelik puan artacağı tahmin ediliyor. Dünyada 2 milyar dolayında kayıtdışı işçinin yaklaşık 1,6 milyarı genel tecrit ve yayılmayı durdurma önlemlerinden etkileniyor. Çoğunluğu, en ağır darbe alan sektörlerde veya şoklar karşısında en kırılgan durumda olan küçük ekonomik birimlerde çalışıyor.

Bu kitlenin içinde konaklama ve yiyecek hizmetleri, imalat, toptan ve perakende ticaret sektörlerinde çalışanlar ile kentlerde satılmak üzere gıda üreten 500 milyonu aşkın çiftçi var. Rapora göre, yüksek riskli sektörlerde kadınlar özellikle etkileniyor.

Ayrıca, bu işçiler ailelerini geçindirmek için çalışmak zorunda olduğundan, birçok ülkede COVID-19 yayılmayı durdurma önlemleri başarıyla uygulanamıyor. Bu durum, hükümetlerin halkı koruma ve pandemiyle mücadele çabalarını tehlikeye sokuyor. Rapora göre, bu durum, kayıtdışı ekonominin büyük olduğu ülkelerde toplumsal gerilime yol açabilir. Kayıtdışı istihdamın %75'ten fazlası, 10'dan az çalışanı olan işletmelerde gerçekleşiyor; bu kitlenin %45'i ise hiç çalışanı olmayan bağımsız işçilerden oluşuyor.

Kayıtdışı işçilerin çoğunluğunun geçim imkanı kalmadığında, çözümü olmayan bir ikilemle karşı karşıya kalıyorlar: Ya açlıktan ya da virüsten ölmek. Gıda tedarikinde aksaklıklar, bu durumu ağırlaştırıyor ve kayıtdışı ekonomide faaliyet gösterenler özellikle etkileniyor. Dünyadaki 67 milyon ev işçisi içinse, ki bunların %75'inin kayıtdışı çalışıyor, işsizlik tıpkı virüs kadar tehlikeli bir hale gelmiş durumda. Gerek işverenlerinin talebi üzerine gerekse genel tecride uyma nedeniyle olsun, birçoğu çalışamıyor. Çalışmaya devam edenlerin ise hastalığa yakalanma riski çok yüksek, çünkü evlerde ailelere bakıyorlar. Sayıları 11 milyon olan göçmen ev işçilerinin durumu daha da kötü.

"COVID-19 krizi, zaten var olan kırılganlıklar ve eşitsizlikleri ağırlaştırıyor" diyor ILO INWORK Şube Müdürü Philippe Marcadent. "Politika önlemleri, desteğe en çok ihtiyaç duyan işçiler ve işletmelere desteğin bir an önce ulaşmasını sağlamalı."

Pandemiden en çok zarar gören ülkeler, kayıtdışı ekonomisi olan ve genel tecridi ülke genelinde uygulayanlar oluyor. Genel tecritten önemli ölçüde etkilenen kayıtdışı işçilerin oranı Latin Amerika'da ve Arap ülkelerinde %89, Afrika'da %83, Asya-Pasifik'te %73 ve Avrupa ve Orta Asya'da %64 düzeyinde seyrediyor. ILO'ya göre, ülkeler, pandeminin hem sağlık hem de ekonomik etkilerine ilişkin hareket tarzlarını birleştiren çok yollu stratejiler izlemeli.

Rapor, tavsiyelerinin yanı sıra, kayıtdışı işçilerin virüse maruziyetini azaltacak, hastalığa yakalanmış olanların sağlık hizmetlerine erişimini sağlayacak, bireylere ve ailelerine gelir ve gıda desteği sağlayacak ve ülkelerin ekonomik dokusuna zarar gelmesini önleyecek politikalara ihtiyaç duyulduğunu vurguluyor.

Yeni Coronavirüs Salgınının Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun Yayınlandı

7244 Sayılı Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'nun işçileri ilgilendiren kısımları şu şekildedir:

7244 sayılı "Yeni Koronavirüs (Covıd-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 16.04.2020 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiş, 17.04.2020 tarih ve 31102 sayılı Resmi gazetede yayımlanmıştır.

Kanunun çalışma hayatı ile ilgili maddeleri ve getirdikleri şunlardır:

1. Kanunun "Süre uzatımı, toplantı erteleme ve uzaktan çalışma" başlıklı 2'nci maddesinin tüm bentlerinde "Yeni Koronavirüs (Covid-19) salgını kaynaklı zorlayıcı sebep gerekçelerine ilişkin" düzenlemeler yapılmıştır:

Maddenin (ı) bendine göre: 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu kapsamındaki yetki tespitlerinin verilmesi, toplu iş sözleşmelerinin yapılması, toplu iş uyuşmazlıklarının çözümü ile grev ve lokavta ilişkin süreler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay süreyle uzatılmıştır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan üç aylık süreyi bitiminden itibaren üç aya kadar uzatmaya yetkili kılınmıştır.

2. Kanunun 6'ncı maddesi ile 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun geçici 23'üncü maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesine "başvurular," ibaresinden sonra gelmek üzere "uygunluk tespitleri hariç olmak üzere" ibaresi eklenmiştir.

Böylece 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun geçici 23'üncü maddesi kapsamında yapılan başvuruların, uygunluk tespitleri hariç olmak üzere başvuru tarihinden itibaren 60 gün içinde sonuçlandırılması düzenlenmiştir.

3. Kanunun 7'nci maddesi ile 4447 sayılı Kanuna Geçici 24'üncü madde eklenmiştir.

Eklenen geçici maddeye göre: Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte iş sözleşmesi bulunmakla birlikte 4857 sayılı Kanunun geçici 10'uncu maddesi uyarınca işveren tarafından ücretsiz izne ayrılan ve kısa çalışma ödeneğinden yararlanamayan işçiler ile 15/3/2020 tarihinden sonra 51'inci madde kapsamında iş sözleşmesi feshedilen ve bu Kanunun diğer hükümlerine göre işsizlik ödeneğinden yararlanamayan işçilere, herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan yaşlılık aylığı almamak kaydıyla ve 4857 sayılı Kanunun geçici 10'uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere, bu süre içinde ücretsiz izinde bulundukları veya işsiz kaldıkları süre kadar, Fondan günlük 39,24 Türk lirası nakdi ücret desteği verilecek ve yapılan bu ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmayacaktır.

Birinci fıkra (yukarıdaki fıkra) kapsamında ücretsiz izne ayrılarak nakdi ücret desteğinden yararlanan işçinin fiilen çalıştırıldığının tespiti halinde işverene, bu şekilde çalıştırılan her işçi ve çalıştırıldığı her ay için ayrı ayrı olmak üzere fiilin işlendiği tarihteki 4857 sayılı Kanunun 39'uncu maddesince belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince idari para cezası uygulanacak ve ödenen nakdi ücret desteği ödeme tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte işverenden tahsil edilecektir.

Madde kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlananlardan 5510 sayılı Kanuna göre genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına girmeyenler, aynı Kanunun 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacaklar ve genel sağlık sigortasına ilişkin primleri Fondan karşılanacaktır.

Bakanlık, nakdi ücret desteğine ilişkin ödeme usul ve esaslarını belirlemeye ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye yetkili kılınmıştır.

4. Kanunun 8 'inci maddesiyle 4447 sayılı Kanuna Geçici 25'inci madde eklenmiştir.

Eklenen geçici maddeye göre: Yeni Koronavirüs (Covid-19) sebebiyle iş-

verenlerin yaptıkları zorlayıcı sebep gerekçeli kısa çalışma başvuruları için, uygunluk tespitinin tamamlanması beklenmeksizin, işverenlerin beyanı doğrultusunda kısa çalışma ödemesi gerçekleştirilecektir. İşverenin hatalı bilgi ve belge vermesi nedeniyle yapılan fazla ve yersiz ödemeler, yasal faizi ile birlikte işverenden tahsil edilecektir.

5. Kanununun 9 'uncu maddesi ile 4857 sayılı İş Kanununa Geçici 10'uncu madde eklenmiştir.

Eklenen Maddeye göre: İş Kanunu kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın her türlü iş veya hizmet sözleşmesi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay süreyle 25 inci maddenin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinde ve diğer kanunların ilgili hükümlerinde yer alan ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler dışında işveren tarafından feshedilemeyecektir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç aylık süreyi geçmemek üzere işveren işçiyi tamamen veya kısmen ücretsiz izne ayırabilecektir. Bu madde kapsamında ücretsiz izne ayrılmak, işçiye haklı nedene dayanarak sözleşmeyi fesih hakkı vermeyecektir.

Bu madde hükümlerine aykırı olarak iş sözleşmesini fesheden işveren veya işveren vekiline, sözleşmesi feshedilen her işçi için fiilin işlendiği tarihteki aylık brüt asgari ücret tutarında idari para cezası verilecektir.

Cumhurbaşkanı maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan üç aylık süreleri altı aya kadar uzatmaya yetkili kılınmıştır.

6. Kanunun "Yürürlük" başlıklı 17'nci maddesinde;

a) 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (ç), (d), (e) ve (ğ) bentleri 10/3/2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 8'inci maddesi 29/2/2020 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

Diğer maddelerinin ise yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi düzenlenmiştir.

Yeni Torba Kanun Taslağında Türk-İş'in Görüş ve Önerileri

"Yeni Korona Virüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"nin işçilere yönelik kısımlarında TÜRK-İŞ'in görüş ve önerileri şu şekildedir:

Ayrıca görüş ve önerilerimizi içeren metin; TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na, Türkiye Büyük Millet Meclis'inde grubu bulunan Siyasi Partiler ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na yollandı.

"Covid-19 salgınının önlenmesi, etkilerinin azaltılması ve bu amaçla alınacak tedbirler kapsamında TÜRK-İŞ tarafından 31 Mart 2020 tarihinde yazılı bir açıklama yapılmıştır. Açıklamada özetle; işten çıkarmaların yasaklanması, işverenin iş sözleşmesini fesih imkânının askıya alınması, Covid-19 salgını ile mücadele kapsamında zorunlu ve acil mal ve hizmet üretimi hariç olmak üzere en az 15 gün süreyle bütün işlerin durdurulması, işten çıkarılmaların ve işlerin durdurulmasının yol açacağı gelir kaybının giderilmesi talep edilmiştir.

TBMM'ne sevk edilen "Yeni Korona Virüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" 15 maddeden ibarettir.

Teklifin 2'nci, 6'ncı ve 8'inci maddeleri doğrudan işçilerle ilgili olup, 31 Mart 2020 tarihinde ki TÜRK-İŞ açıklamaları ile kısmen uyum halindedir.

Öte yandan, Kanun Teklifinin 2'nci maddesinin (ı) bendi ile getirilen düzenleme TÜRK-İŞ ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasında yapılan görüşmelere ve bu görüşmeler sonunda Bakanlığın aldığı kararlara uygun değildir.

Şöyle ki; Teklifin 2'nci maddesinin (ı) bendi ile yapılmak istenen düzenleme, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının salgın sürecinde toplu iş sözleşmelerine yönelik yaklaşımını ortadan kaldırıcı niteliktedir. Bakanlık, tarafların gerekli hassasiyeti göstererek yapabiliyorsa toplu iş sözleşmesi yapabilmeleri imkânını açık bırakmıştır. Getirilmek istenen düzenlemede ise bu kapı üç ay süreyle tamamen kapatılmıştır. Cumhurbaşkanı bu süreyi üç ay daha uzatabilecektir. Toplu

iş sözleşmesi müzakereleri kapsamındaki işçiler, toplamda 6 altı aylık bir sürede toplu iş sözleşmesi ile gelecek haklardan (örneğin ücret zamlarından) yararlanamayacaktır. Buna ilişkin bir düzenleme yapılmalıdır.

Ayrıca Teklifin TBMM'deki görüşmeleri sırasında ilave edilmesi veya düzeltilmesi gerektiğini düşündüğümüz gereken birkaç husus daha bulunmaktadır. Bu hususlar aşağıda maddeler halinde belirtilmektedir:

1) Teklifin 8 'inci Maddesi ile 4857 sayılı İş Kanununun Geçici 10'uncu madde ilave edilmiştir. Kanaatimizce geçici madde ile getirilen düzenleme işçiyi korumaya yeterli olmadığı gibi özellikle "ücretsiz izne" ayırma noktasında hak kayıplarına da yol açabilecektir. Teklif ücretsiz izinde işçinin talebini/rızasını aramamaktadır. Bu önemli bir eksikliktir. Bu işlemin tarafların karşılıklı iradesi ile yapılması esastır. İşverenin işçinin rızasını almadan ücretsiz izne çıkarmasına Konfederasyon olarak karşıyız.

Korana virüs koşulları sona erene kadar işveren hangi gerekçe ile olursa olsun işçiyi işten çıkaramamalı, bu süreçte İş Kanununun 25/2 maddesi de işletilmemelidir. Aksi halde (haklı nedenle işten çıkarma maddesi uygulanırsa) işçi Covid-19 salgını nedeniyle hızlıca dava açamayacağı gibi, İşsizlik Sigortası hükümlerinden de yararlanamayacaktır. Ailesini geçindirmek zorunda olan işçinin, Covid-19 salgınının yaşandığı ve işsizliğin giderek yaygınlaştığı bu günlerde yeni bir iş bulmasının da olanaklı olmadığı ortadadır.

Kanun değişikliğinin amacı iş sözleşmelerinin haklı veya haksız feshi konularını düzenlemek değildir. İçinde bulunulan süreçte işsizlik sigortası fonundan olabildiğince çok işçinin yararlanmasını sağlamaktır.

Eklemek gerekir ki, Teklifin 8'inci Maddesi ile 4857 sayılı İş Kanununun Geçici 10'uncu Madde düzenlemesinin kısa çalışma uygulamasını bertaraf etmesinin de önüne geçilmelidir. Kısa çalışma uygulaması işçinin daha lehinedir.

2) Taslakta öngörülen günlük 39,24 TL (aylık 1.177,20 TL) nakdi ücret desteği son derece yetersizdir. Yapılması gereken, kısa çalışma ödeneğine işçi açısından hak kazanmanın bütün şartları kaldırılarak 15.03.2020 tarihinden bu yana işten çıkarılan bütün işçilerin kısa çalışma ödeneğinden faydalanmasıdır.

3) Vasıflı çalışanların istihdamının sürdürülmesi için, kısa çalışma ödeneğinden faydalanan işçiye ikramiye, prim ödemek isteyen işverene kolaylıklar sağlanmalıdır.

Çalışma Bakanlığı Kısa Çalışma Ödeneği Başvuru Sayısını Açıkladı

Bakan Selçuk; "3 Milyonu Aşkın Sigortalımız İçin 270 Bine Yakın Firmamız Kısa Çalışma Ödeneği'ne Başvurdu" Açıklamasında Bulundu.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk, Kısa Çalışma Ödeneği hakkında önemli açıklamalarda bulundu. Bakan Selçuk, "3 milyonu aşkın sigortalımız için 270 bine yakın firmamız Kısa Çalışma Ödeneği'ne başvurdu." dedi.

Yeni koronavirüs tedbirleri kapsamında Kısa Çalışma Ödeneğinde işlemlerin hızlı bir şekilde yapılması için uygunluk tespitinin tamamlanmasını beklemeden ödemelerin gerçekleşeceğini anımsatan Bakan Selçuk, başvuruları elektronik ortamdan almaya devam ettiklerini bildirdi.

Bakan Selçuk, Kısa Çalışma Ödeneği'nde Sektörel Ve Çalışan Sayısı Dağılımını Açıkladı

Sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "Kısa Çalışma Ödeneği'nde sektörel kısıt yoktur, her sektörden firmamız başvurabilir" ifadelerini kullanan Bakan Selçuk, Kısa Çalışma Ödeneğinin sektörel ve çalışan sayısına göre dağılımını ilk kez paylaştı. Bakan Selçuk, şu değerlendirmeleri yaptı:

"Kısa Çalışma Ödeneğine en çok başvuru yapan sektör; yüzde 40 ile imalat. İkinci en çok başvuru yapan sektörün; yüzde 15 ile toptan ve perakende ticaret, üçüncünün; yüzde 12 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, dördüncünün; yüzde 6 ile eğitim sektörü olduğunu görüyoruz."

"Kısa Çalışma Ödeneğine En Çok, Yüzde 51.3 İle 3'ten Az Çalışanı Olan Firmalarımız Başvurdu"

Firmalarımızın çalışan sayısına göre dağılımına baktığımızda da, en çok başvuru aldığımız firmalarımızdan ilkini; yüzde 51.3 ile 3'ten az çalışanı olan, ikincisini; yüzde 28.3 ile 4-9 çalışanı olan, üçüncüsünü; yüzde 10.8 ile 10-19 çalışanı olan, dördüncüsünü de yüzde 6.4 ile 20-49 arası çalışanı olan firmalarımız oluşturmakta. Böylece görüyoruz ki 50'den az çalışanı olan firmalarımız toplam başvuru yapan firmalarımızın %90'ından fazlasını oluşturuyor."

Yeni Normal mi? Daha İyi Normal!

Guy Ryder, Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Direktörü

COVID-19 'un bu zorlu günlerinde, çoğumuz için en büyük sorun, kendimi ve ailemi virüsten nasıl korurum, işimi nasıl kaybetmem düşüncesidir. Politika belirleyiciler açısından bunun anlamı, ekonomiye onarılamaz hasar vermeden küresel salgının alt edilmesidir.

Dünya genelinde, bugün itibarıyla 3 milyonu aşkın vaka ve 217.000'e ulaşan ölüm sayısı, yıl ortasına kadar da 305 milyon işe eşdeğer kayıp tahminleri göz önüne alındığında, tehlike hiçbir zaman böylesine büyük olmamıştı. Hükümetler, en iyi çözümler için "bilime kulak vermeye" devam ediyor, öte yandan da, küresel soruna karşı ihtiyaç duyulan küresel yanıtı oluşturmada çok daha büyük uluslararası işbirliğinin yararlarından göz göre göre vazgeçiyorlar.

COVID-19'la mücadele henüz kazanılmış değil; yine de, zafer sonrasında toplumun örgütlenme biçimi ve bizlerin çalışma biçimimizde "yeni normal"in bizi beklediğine herkes inanır oldu.

Bu düşünce hiç de güven vermiyor. Çünkü hiç kimse yeni normalin ne olacağını söyleyemiyor. Söylenen, bizim seçim ve tercihlerimizden ziyade, küresel salgının getirdiği kısıtların yeni normali belirleyeceği. Çünkü bu hikayeyi daha önce de dinlemiştik. 2008/9'daki çöküşün ruhuna uygun şarkının nakaratı, finansal aşırılık virüsüne karşı aşı bulunur bulunmaz, küresel ekonomi daha güvenli, daha adil ve daha sürdürülebilir olacak diyordu. Hiç de öyle olmadı. Eski normal, daha güçlü şekilde geri döndü ve işgücü piyasalarının en altında olanlar kendilerini daha da dipte buldular.

İşte 1 Mayıs Dünya Emek Günü, bu yeni normalin ne olduğuna daha yakından bakmanın doğru anıdır. Hali hazırda varlıklı olanlar için değil, hiçbir şeyi olmayan yoksullar için daha iyi bir yeni normal yaratma görevine sarılmanın tam da zamanıdır.

Bu küresel salgın, çalışma yaşamındaki aşırı güvencesizlik ve adaletsizlikleri olabilecek en zalim biçimde ve tüm çıplaklığıyla ortaya çıkardı. Her 10 işçiden 6'sının çalıştığı kayıtdışı ekonomide geçim kaynakları yerle bir oldu. Dünya Gıda Programı'ndaki meslektaşlarımız, yakında küresel açlık salgını olacağı uyarıları yapmaya başladı. En varlıklı ülkelerde dahi sosyal koruma sistemlerinde bulunan büyük açıklar, milyonları yoksunluğa itti. Her yıl yaklaşık 3 milyon insanı çalıştıkları işte ölüme mahkum eden şey, işyerinde güvenliğin temin edilmemesidir. İşte bu kontrolsüzce büyüyen eşitliktir ki, virüs, tıbbi anlamda kurbanlarını ayırt etmese de, en yoksul ve güçsüzlere karşı zalimane ayrımcılık yapıyor.

Bütün bu olan biten karşısında bizi şaşırtacak tek şey, niye şaşırıyor olmamız olsa gerek. Küresel salgından önce, insana yakışır işteki bariz açıklar çoğunlukla sessiz çaresizliğin bireysel vakaları biçiminde sergileniyordu. COVID-19 afeti, işte bu sorunları bugün karşı karşıya olduğumuz toplu sosyal felakete dönüştürmüş oldu. Ama hep biliyorduk, görmezden gelemeyeceğimizi hep biliyorduk. Genel olarak, yaptığımız ve yapmadığımız politika seçimleri, bu sorunu hafifletmek yerine daha da ağırlaştırdı.

Tam 52 yıl önce, Martin Luther King, suikasta kurban gittiği günün hemen öncesinde, grevdeki temizlik işçilerine yaptığı konuşmada, emeğin her biçiminin onurlu olduğunu tüm dünyaya hatırlattı. Bugün, virüs de benzer şekilde, bu küresel salgının emekçi kahramanlarının her zaman zorunlu ve bazen kahramanca olan görevlerini ortaya koyuyor, ki bu gruplar çoğu zaman görünmeyen, dikkate alınmayan, değersizleştirilen ve hatta göz ardı edilenler olmuşlardı. Sağlık ve bakım emekçileri, temizlikçiler, süpermarket kasiyerleri, ulaştırma personelinin büyük çoğunluğu çalışan yoksulların ve güvencesizlerin arasında bulunuyor.

Bugün, onların ve milyonlarca diğer emekçinin onurlu yaşam sürecek koşullardan yoksun bırakılmış olması, geçmişteki politikaların başarısızlıklarının ve gelecekteki sorumluluklarımızın sembolü olarak karşımızda duruyor.

Gelecek yıl İşçi Bayramı'na, şu an içinde yaşadığımız COVID-19 felaketini geride bırakmış olarak ulaşacağımızı umuyoruz. Ancak önümüzde görev, küresel salgının gün ışığına çıkardığı adaletsizlikleri ortadan kaldıracak, kalıcı ve artık ertelenemez hale gelen iklim, dijital ve demografik dönüşüm sorunlarını çözecek bir çalışma yaşamı geleceği inşa etmektir.

2020 yılının küresel sağlık krizinin kalıcı mirası olması gereken daha iyi normali tanımlayan şey tam da budur.
Kaynak: ILO

COVİD-19 Salgını Sağlık Çalışanları ve Enfekte Olan İşçiler Açısından Ne Anlama Geliyor?

Stajyer Avukat Sırma Pelin Ada
FORSETİ HUKUK BÜROSU

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi olarak ilan edilen Covid-19 salgını, her ülkeyi sosyal ve ekonomik açıdan derinden etkilemiştir. Ülkemizde de, Covid-19'un olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için birçok yasal düzenleme yapılmıştır. Bu çerçevede, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından, 07.05.2020 tarih ve 2020/12 sayılı Genelge ile Covid-19 "hastalık hali" olarak kabul edilmiştir.

Sosyal güvenlik hakkının kullanımı açısından son derece önemli olan bu Genelge'de, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 15.maddesinde yer alan "*.... sigortalının,* ***iş kazası ve meslek hastalığı dışında kalan*** *ve iş göremezliğine neden olan rahatsızlıklar, hastalık halidir.*" hüküm alıntılanarak, salgına maruz kalan sigortalıların "hastalık" kapsamında provizyon alması gerektiği, ifade edilmiştir.

Genelge'de bu hüküm olsa bile, ileride dava konusu olacak uyuşmazlıklarda, Covid-19'un iş kazası, meslek hastalığı ve/veya hastalık hali nitelendirmesinde, **nihai kararı yargı verecektir**.

Virüsün yayılım hızı, önümüzdeki yıllarda da hukuk zemininde yeni değişikliklerle karşılaşabileceğimize işarettir. En büyük etkisini iş hayatında gösteren sağlık krizi, hukuki açıdan cevaplandırılması gereken yeni soruları aklımıza getirmektedir. Soruları, işveren-işçi ilişkisi kapsamında;

- *Covid-19,* ***sağlık çalışanları bakımından meslek hastalığı*** *kabul edilebilir mi?*
- **işçinin Covid-19 ile enfekte olması iş kazası** olarak değerlendirilebilir mi?
- iş sağlığı ve iş güvenliği açısından işverenin yükümlülükleri nelerdir, hangi noktalarda sorumlulukları doğar? şeklinde sıralayabiliriz.

Covid-19 'un enfekte olma riskinin, sağlık çalışanları bakımından ayrıca değerlendirilmesi gerektiği muhakkak. Sağlık çalışanlarının, yoğun çalışma ortamlarında virüsle karşılaşma ve ilk elden maruz kalma riski çok daha fazladır. Yani, diğer meslekle-re nazaran Covid-19 maruziyeti için en yüksek riskli meslek grubu, sağlık çalışanlarıdır. Virüsün ilk ortaya çıktığı Çin'de enfekte olanların %3,8'nin sağlık personeli olduğu belirtilmiştir. Ancak, bulaşıcı hastalığın sağlık çalışanları için meslek hastalığı kabul edilmesinin sınırını belirlemek oldukça zordur. Nitekim, her sağlık çalışanı aynı riskte hastalığa maruz kalmamaktadır.

Meslek hastalığı, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda; "*mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalık*" şeklinde tanımlanarak, mesleksel faktörlerin hastalığın ortaya çıkışını kolaylaştırmasına ve

hızlı seyretmesine dikkat çekilmiştir. Hastalığı; aynı meslekte görülme sıklığı, etmenlerin biyolojik izlenmesi (kan,idrar vb.) ve kendine özgü klinik tablosu bakımından değerlendirmek gerekmektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda ise meslek hastalığı; "*sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleridir.*" denilmektedir. Bu tanımda, meslek hastalığının **kişide yavaş yavaş tesir etmesi ile bir süreç ve devamlılık içermesi** vurgulanmıştır. Örneğin, gürültülü işyerlerinin sağırlığa neden olması, benzenli maddelerin zaman içinde kemik yetersizliği ve lösemiye sebep olması gibi..

Meslek hastalığı, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 13.06.2018 tarihli ve 2015/1100 E. 2018/1185 K. sayılı ilamında; "*Sigortalının mesleğini icrası sırasında sürekli tekrarladığı faaliyetlerden dolayı ya da icra edilen işin niteliği veya işin şartları nedeniyle mesleği ile bağlantılı olarak meydana gelen hastalıkları da sosyal güvenlik sistemi içerisinde bir sosyal risk olarak kabul edilmekte ve bu hastalıklar meslek hastalığı olarak nitelendirilmektedir.*" şeklinde açıklanmıştır.

Meydana gelen hastalığın, meslek hastalığı olarak değerlendirilebilmesi için, **görülen işle uygun illiyet bağının kurulması** gerekir. Nitekim, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 15.01.2020 tarihli ve 2018/5151 E. 2020/164 K. sayılı ilamında; "*Eğer işçinin çalıştığı işte çalışmaması hâlinde hastalığa yakalanmayacağı söylenebiliyorsa bu durumda meslek hastalığı ile yürütülen iş arasında uygun illiyet bağının bulunduğu kabul edilmelidir (M. Çenberci, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Ankara 1985, s. 125). Başka bir söyleyişle sigortalı hastalığa, gördüğü işin özellik ve niteliği veya işin yürütüm şartları dolayısıyla tutulmuş ise uygun illiyet bağı mevcuttur.* " denilmiştir.

Covid-19'un sağlık çalışanları için meslek hastalığı olarak kabul edilmesi, ancak diğer kabul edilen meslek hastalıklarının belirlenmesinde gidilen yoldan farklı bir bakış açısı ile mümkündür. Sağlık çalışanlarının virüsle karşılaşma riski daha fazla olmakla birlikte, virüsün enfekte olması anlık ve birden bire gerçekleşen bir durumdur. C**ovid-19'un sağlık çalışanları için meslek hastalığı sayılması** yönünde meclise kanun teklifleri sunulmakla birlikte, meslek hastalığına dair içtihatlar değerlendirildiğinde, bu pek mümkün görülmemektedir.

Dünya üzerinde virüsün etkilerinin ne kadar daha varlığını sürdüreceği bilinmediğinden, diğer mesleklerle karşılaştırıldığında, sağlık çalışanları açısından yüksek risk devam etmektedir. Hukuk ve hakkaniyet gereği, bu

meslek grubu için daha sıkı iş sağlığı ve iş güvenliği önemlerinin alınması ve maruz kaldıkları riske oranla mevcut haklarında iyileştirme yapılması gerektiğini söyleyebiliriz.

Diğer soru da, 'Covid-19'u iş kazası olarak tanımlayabilir miyiz?' sorusudur. İş kazası, "*İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen engelli hâle getiren olay*" şeklinde tanımlanmıştır. Bir olayın iş kazası kabul edilmesi için 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 13. maddede sayılan hallerden birinin gerçekleşmesi yeterlidir. Covid-19 – iş kazası değerlendirmesinde Yargıtay'ın yol gösterebilecek, salgını 'iş kazası' olarak kabul ettiği yalnızca bir kararı vardır.

Yargıtay'ın 21. Hukuk Dairesi 15.04.2019 tarihli ve 2018/5018 E. 2019/2931 K. sayılı kararında; işveren tarafından Ukrayna'ya gönderilen tır şoförü işçi, Türkiye'ye döndükten sonra rahatsızlanmış ve hastaneye başvurmuştur. Daha sonra işçinin H1N1 virüsü (domuz gribi) taşıdığı ortaya çıkmıştır. Bu maddi olaya dair açılan davada, Yargıtay 21.Hukuk Dairesi; adli tıp raporuna göre, H1N1 virüsünün kuluçka süresinin 1-4 gün olduğu dikkate alınarak, işçinin hastaneye başvurduğu sırada hastalığın başlangıç belirtilerini taşıdığı, kuluçka süresi gereği, **işçinin hastalığı işveren adına yürütülmekte olan iş nedeniyle Ukrayna'ya yapılan sefer sırasında kaptığı anlaşılarak illiyet bağı kurulmuş ve meydana gelen ölüm iş kazası olarak kabul edilmiştir.**

Kararda illiyet bağı SGK bakımından kurulmuş olup, işveren sorumluluğu dava konusu edilmemiştir. Covid-19 enfekte olan bir işçi için de aranan illiyet bağının kurulması ile iş kazası nitelendirilmesi yapılabilir. Ancak, iş kazası değerlendirmesi için Covid-19'un enfekte olduğu anın ispatlanması çok önemlidir. Bilindiği üzere, virüs çok kolay bulaşabilmektedir. Kimden, nereden bulaştığının ispatı oldukça zordur. Bu yüzden hukuki nitelendirme olarak iş kazası sayılabilmesi için, işçinin, işverene ait işin görülmesi esnasında enfekte olduğunu ispatlaması gerekir. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi Başkanı Mesut Balcı'nın yorumuna göre bu durum , T.C. Sağlık Bakanlığı'nın filyasyon kayıtları ile ispat edilebilir.

Covid-19 değerlendirmesinde de, ilgili kararda olduğu gibi, 14 günlük kuluçka süresi dikkate alınmalıdır.

Bir olayın 5510 sayılı Kanun uyarınca iş kazası olarak kabul edilmesi, işçiye SGK tarafından belirli ödeme ve yardımların yapılmasını sağlamakla birlikte, işverenin sorumluluğu, hem Kuruma, hem de son yıllardaki Yargıtay içtihatlarına göre işçiye karşı, kusur sorumluluğuna dayanmaktadır.

İşveren koronavirüs salgını nedeniyle, iş yerinde iş sağlığı ve güvenliği kapsamında tedbirler almak zorundadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 4. ve 5. maddelerine göre işveren, teknolojik ve bilimsel gelişmelerin gerekli kıldığı iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacıyla gerekli olanı yapmak ve gereken koşulları sağlamak, araçları eksiksiz bir şekilde temin etmekle yükümlüdür.

Covid-19 kapsamında; işverenin T.C. Sağlık Bakanlığı'nca yayınlanan enfeksiyon kontrol önlemlerini alması gerekir. İşveren tarafından; işyerinin dezenfekte edilmesi, çalışanlara koruyucu malzemelerin (maske, eldiven, dezenfekten, kolonya) temini, Covid-19 ilişkin işçilere bilgilendirici eğitim verilmesi, Covid-19 afişlerinin işyerlerine asılması, zorunlu maske kullanımının gerçekleştirilmesi, mesafe kuralının uygulanması, işyerine girişte çalışanlara ateş ölçümü yapılması, çalışanlara servis hizmeti sağlanıyor ise aynı şekilde serviste de önlem alınması, gerekmektedir.

Meslek hastalığı ve iş kazası nitelendirmesi sonucu Kurum'un, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 21. madde'ye göre, sigortalıya veya hak sahiplerine yaptığı ödemelere ilişkin işverene rücu hakkı vardır. Maddede "*işveren sorumluluğu tespit edilirken kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır*", denilmektedir.

Yasa gereği, işçinin, **iş kazası ve meslek hastalığı dışında kalan ve iş göremezliğine neden olan rahatsızlıkları, hastalık halidir.** Covid-19'un hastalık olarak nitelendirilmesi durumunda, işçinin hastalık hali nedeniyle çalışamadığı günler için **SGK tarafından geçici iş göremezlik ödeneği** verilmektedir. Hastalık halinde, Kurum'un işverene karşı rücu hakkı bulunmamaktadır. Nitekim, Kurum Covid-19'a maruz kalan ve sağlık hizmet sunucularına müracaat eden sigortalılara hastalık kapsamında provizyon alınması gerektiği kanısındadır.

Covid-19 kapsamında enfekte olan kişiler ya virüse yenik düşerek yaşamını yitirmekte ya da iyileşmektedir. Virüsün iyileşen hastalar üzerinde kalıcı bir hasar bırakıp bırakmadığı, şu an için bilinmemektedir. Dolayısıyla iş güvenliği ve iş sağlığı açısından işçilerde çalışma gücü ve meslekte kazanma gücü kaybına sebebiyet verdiği, şimdilik söylenemez.

Pandemi sürecinin sosyal ve ekonomik etkileri üzerinden doğacak uyuşmazlıklarda hukuki nitelendirmeyi doğru bir şekilde yapabilmek çok önemlidir. Bu çerçevede, yeni korona virüs kaynaklı, iş sağlığı ve güvenliği anlamında meydana gelecek uyuşmazlıkların yukarıdaki bilgiler ışığında değerlendirilmesi yerinde olacaktır

Türk-İş 1 Mayıs'ı Sağlık Çalışanlarına Atfetti

Türk-İş Genel Başkan Ergün ATALAY 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü dolayısıyla yayımladığı mesajında, bu sene 1 Mayıs'ı yeni tip koronavirüse (Kovid-19) karşı özveriyle görev yapan tüm sağlık çalışanlarına atfettiklerini belirtti.

1 Mayıs'ın hak ve talepler için mücadelelerini yükselttikleri, iş yerlerinde ve meydanlarda güçlü bir şekilde haykırdıkları gün olduğuna işaret eden Genel Başkan Ergün Atalay, bu yıl 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü emekçiler olarak yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınının gölgesinde kutlayacak olmaktan üzüntü duyduklarını vurguladı.

Salgına karşı alınan tedbirler ve sosyal mesafe kuralı gereği on binlerce kişinin katıldığı kitlesel mitingleri bu yıl yapamayacaklarını, buna rağmen emekçiler olarak 1 Mayıs'ın ruhunu canlı tutacaklarını bildiren Atalay, şunları ifade etti:

"TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu olarak Taksim Anıtı'na çelenk bırakacağız. 1 Mayıs'ı bu yıl Kovid -19'a karşı özveriyle görev yapan tüm sağlık çalışanlarına atfederek yurt genelinde kutlayacağız. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de insan sağlığını tehdit eden salgın, çalışma yaşamını da olumsuz etkiliyor. Salgının ekonomiler üzerindeki bedelini maalesef çalışanlar ve dar gelirliler ödüyor. Bu süreçte dünya genelinde milyonlarca çalışan işsiz kalırken, milyonlarcası ise işini kaybetme riskiyle karşı karşıya. Böyle bir tablo sosyal devletin önemini bize bir kez daha göstermiştir. Şimdi işçinin, memurun, çiftçinin, esnafın, emeklinin, işsizin, yani toplumun geniş kesimlerinin taleplerinin karşılanması zamanıdır."

Atalay, Kanun Hükmünde Kararname ile kadroya geçen işçilerin sözleşme, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarındaki geçici işçiler ve KİT'lerdeki taşeron işçilerin kadro, EYT'lilerin ise emekli olmayı beklediğini hatırlatarak, şunları kaydetti:

"Çalışma barışı için bu taleplerin karşılanması gerekiyor. Maaş ve ücretlerdeki vergi kesintisi çalışanların ortak sorunu olmaya devam ediyor. Yüksek kesinti oranları nedeniyle çalışanlar ocak ayında aldığı ücreti aralık ayında alamıyor. Yapılan kesintiler, içinde bulunduğumuz bu zor günlerde alım gücü düşen çalışanları daha da olumsuz ekiliyor. Çalışanlar için adil bir vergi sistemi talep ediyoruz. İş kazaları, kayıt dışı istihdam, sendikal örgütlenmenin önündeki engeller ve çocuk işçiliği gibi çalışma hayatının kronik sorunlarına çözüm bekliyoruz."

"Örgütlenmenin Olmadığı İş Yerlerinde İşçiler Tedbir Alınmadan Çalıştırıldı"

Atalay, sendikal örgütlenmenin olmadığı birçok iş yerinde işçilerin Kovid-19 salgınına karşı gerekli tedbirleri almadan çalıştırılmaya devam ettiğini, iş sağlığı ve güvenliği kuralları ile devletin salgına karşı aldığı ilave tedbirlerin iş yerlerinde eksiksiz uygulanmasını istediklerini vurguladı.

1 Mayıs 1977'de Taksim Meydanı'nda 34 kişinin ölmesine ve 136 kişinin yaralanmasına neden olan saldırının hala hafızalarında olduğunu anımsatan Atalay, "Aradan geçen yıllar, 12 Eylül darbesinin ve 15 Temmuz hain darbe girişiminin arkasında kim varsa bu saldırının arkasında da onların olduğunu bize göstermiştir." ifadesini kullandı.

Kovid-19 salgını nedeniyle tüm dünyada hayatın durma noktasına geldi-

ğine, yaşanılan bu durum karşısında herkesin şapkasını önüne koyması gerektiğine işaret eden Atalay, işçiler olarak hak ve özgürlüklerin hiçe sayıldığı bu dünyanın yaşanabilir adil bir dünya olmadığını söylediklerini belirtti. Atalay, mesajında şunları kaydetti:

"Bir virüs geldi ve her şeyi görünür kıldı. Dünyanın ne derece adaletsiz bir şekilde yönetildiğini, işçi hak ve özgürlüklerinin, öncelik sıralamasında ne kadar gerilerde olduğunu herkesin yüzüne vurdu. Bu süreç, başta sağlık hizmetleri olmak üzere, tüm alanlarda şimdiye kadar yapılmış tüm özelleştirmelerin ne kadar hatalı olduğunu, yani liberalizmin sınırlı sayıda zenginin çıkarı için milyonlarca insanı nasıl yoksullaştırarak tahakküm altına aldığını kanıtladı.

Bu salgının mağlup edilmesinin ardından, tüm insanlığın bir arada ve barış içinde yaşayabileceği, eşitsizliklerin üstesinden gelmek için bir mücadele vereceği sürecin içine gireceğini ümit ediyoruz. Sendikalar, emek örgütleri, aralarındaki ayrılıklardan kurtulup bir araya gelmek zorundadır. Önümüzdeki yıl hep birlikte 1 Mayıs'ı alanlarda kutlamalı, işçinin taleplerini bir ağızdan seslendirmeliyiz. Emeğin hak ve çıkarlarını birlikte koruyup geliştirmeliyiz. Güzel ve güneşli günlerin görüleceği, salgının ve eşitsizliklerin üstesinden gelinmiş bir gelecek umuduyla herkesin 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü kutluyoruz."

Türk-İş Heyeti Taksim'e Çelenk Bıraktı

Türk-İş Başkanı Ergün Atalay, "Bugün 1 Mayıs. Bundan 43 yıl evvel bulunduğumuz alanda 34 kardeşimizi katlettiler. Aradan 43 yıl geçti, failleri hala ortada yok. 77'yi kim yaptıysa 12 Eylül'ü onlar yaptı, 12 Eylül'ü kim yaptıysa 15 Temmuz'u onlar yaptı. Bu sene salgın bir hastalıkla karşı karşıyayız. Maalesef 1 Mayıs'ı kısıtlı insanla kutlamaya çalışıyoruz. Bu 1 Mayıs'ı sağlık çalışanlarına atfediyoruz. Bu hastalığın sona ermesinden sonra içinde bulunduğumuz sorunları, problemleri halletmeyle ilgili ülkeyi yönetenlerden bir an evvel çalışma bekliyoruz" şeklinde konuştu.

Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök'ten

'1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü' Mesajı

"Bu 1 Mayıs'ta Emeğin Ekonomik ve Sosyal Haklarının Her Türlü İhlaline Karşı Sesimizi Her Türlü Platformdan Yükselteceğiz''

İnsanlık dışı çalışma ve yaşam koşullarına mahkûm edilen işçi sınıfı, 19'uncu yüzyıl boyunca üzerlerindeki baskıya rağmen çetin mücadeleler vererek sendikaların çatısı altında örgütlenmeyi başarmış, tek ses ve tek yürek olarak insanca yaşamak için amansız bir mücadele içine girmiştir. Madenlerde, fabrikalarda, inşaatlarda, tarlalarda günlük 16-18 saate varan çalışma süreleri başta olmak üzere, iş kazalarına ve meslek hastalıklarına, eşitsizliğe, sefalet ücretlerine, adaletsizliğe karşı sesini yükseltmiştir. O yıllardan bu yana dünyanın dört bir yanındaki emekçiler, daha adil ve eşitlikçi bir bölüşüm için 1 Mayıslarda seslerini yükseltmektedir. Adil bir düzen, adaletli bölüşüm, fırsat eşitliği ve çalışma yaşamının temel sorunlarına karşı çözüm talepleri 1 Mayısların temelinde yer edinmiştir.

Bu yıl 1 Mayıs'a buruk bir şekilde girmekteyiz. Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınından dolayı meydanlardan uzak bir şekilde emeğin bayramını karşılamak zorunda kalacağız. Salgın işçi-işveren ayırmadan tüm sosyal sınıfları olumsuz etkiledi, ancak üretim baskısı, işsizlik kaygısı ve gelir güvencesinin olmayışı gibi etkenler, işçilerin daha fazla etkilenmesi sonucunu doğurdu. Bu noktada hükümetten talebimiz, işverenin insafına bırakılmış bir ücretsiz izin sistemi değil gerçek bir işten çıkarma yasağı getirilmesi, işsizlik sigortası fonundan yararlanma koşullarının hafifletilmesi, salgın süresince ekonomik ve sosyal açıdan korumanın sosyal devlet ilkesine paralel olarak genişletilmesidir.

Bu 1 Mayıs'ta

- İşçinin Anayasayla, uluslararası sözleşmelerle ve yasalarla güvence altına alınmış olan sendikal örgütlenme hakkının ihlal edilmesine,
- İnsan onuruna yaraşır bir yaşamın temelini oluşturan sürekli istihdam yerine ikame edilen geçici işçilik ve kiralık işçiliğe,
- Covid-19'un işçi sınıfında açtığı sosyal ve ekonomik yaralara,
- Açlık sınırının altında ücretlere,
- İş cinayetlerine,
- Çocuk işçiliğine,
- Kayıt dışılık nedeniyle sosyal güvence yoksunluğuna,
- Emeğin ekonomik ve sosyal haklarının her türlü ihlaline karşı sesimizi her türlü platformdan yükselteceğiz.

Karantina günleri nedeniyle meydandan değil sosyal medyadan ses yükseltmemiz, işçi sınıfının ve sendikaların, vatanı ve tabii hakları için her koşul altında örgütleme başarısını göstereceğine çağrışım yapmalıdır.

Son söz olarak iş kazalarında ve meslek hastalıklarında, 1 Mayıs kutlamalarında, içinde bulunduğumuz salgın sürecinde hayatını kaybeden tüm emekçi kardeşlerimizi rahmetle ve saygıyla anıyor, ailelerine ve sevenlerine sabır ve baş sağlığı diliyoruz. Tarihi işçi sınıfı mücadelesine altın harflerle yazılmış örneklerle dolu olan Şeker-İş Sendikası olarak, bütün emekçi kardeşlerimizin 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü en içten dileklerimizle kutlar, hakkaniyet ve eşitlik ilkelerinin tam olarak benimsendiği yarınlar dileriz. Yaşasın 1 Mayıs!

Kıdem Tazminatına Dokunulması Genel Grev Nedenidir

Kıdem Tazminatının Kaldırılarak Yerine Tamamlayıcı Emeklilik Sisteminin Getirilmesine İlişkin Sosyal Tarafların Herhangi Bir Talebi Bulunmamaktadır.

Tüm dünya ülkeleri gibi Türkiye de bu yüzyılda yaşayan insanların tanık olmadığı bir salgın hastalığa karşı topyekûn bir savaş vermektedir. Hem işverenler hem çalışanlar pandemi sürecinin yarattığı ekonomik olumsuzluklarla mücadele etmeye çalışmaktadırlar. İşverenler işyerlerini ayakta tutmaya uğraşırken işçiler zaten düşük olan ücretlerinde meydana gelen kayıplarla yaşam mücadelesi vermektedirler. Hem işverenler hem işçilerin gündemi pandeminin yarattığı olumsuz ekonomik koşulların üstesinden gelmektir. Ne bundan önceki dönemde ne bu süreçte sosyal tarafların kıdem tazminatının kaldırılması yönünde bir talepleri olmuştur. Yaşadığımız bu süreçte böyle bir teklifin gündeme gelmesi ve tartışılması çalışma hayatının huzurunu bozmuştur.

Konfederasyonumuz Türk-İş ve sendikamız Şeker-İş ne zaman fon tartışması yaşansa; kıdem tazminatının 'münhasıran işveren tarafından ödenmesi' gerekliliğini savunmuştur. Nitekim iş kanunumuzun kıdem tazminatını düzenleyen maddesinde yer alan kâfi emredici hükme göre de; 'kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta dahi ettiremez'. Kıdem tazminatından sorumluluk tartışmasız bir şekilde işverene aittir. Kaldı ki işveren de zaten işyerinde çalışan işçileri için ayırması gereken kıdem tazminatı karşılığını fon gibi, kredi gibi, hatta kendi sermayesiymiş gibi sıfır maliyetli finansman kaynağı olarak kullanmaktadır. İşçiler kıdem tazminatını her zaman ödenmesi sonraya bırakılmış ücret parçası olarak algılamış ve yıllardır uygulanan kazanılmış bir hak olarak görmüştür. Konfederasyonumuz Türk-İş ve Şeker-İş olarak kıdem tazminatı müessesinin mevcut haliyle devam etmesi ancak bu haktan yararlanamayan işçilerin yararlanabilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması konusunda her zaman katkı vermeye hazır olduğumuz bilinmelidir.

Türk-İş oybirliğiyle alınan karara göre "Kıdem tazminatı, Türkiye işçi sınıfının ve Türk-İş'in kırmızıçizgisidir. Türk-İş Genel Kurulu bugün çalışanlar ve gelecekte çalışacak olanlar için kıdem tazminatının mevcut haliyle korunmasından yanadır. Türk-İş'in kıdem tazminatının fona devredilmesi, süresinin azaltılması gibi bu hakkın tasfiyesine ya da zayıflatılmasına yönelik her türlü girişimin karşısında cevabı genel grev olacaktır. " Sendikamız Şeker-İş'in dün olduğu gbi bugünde emekçinin kayıp yaşayacağı hiçbir düzenlemeyi kabul etmeyeceği bilinmelidir. İşçinin gündemi kıdem tazminatı değildir. Bu sıkıntılı günlerde kıdem tazminatı yerine istihdam ve gelirin korunması gibi sosyal politikalar üzerine yoğunlaşılması gerekmektedir.

Küresel Salgın Karşısında Sosyal Devlet Neden Önemlidir?

Prof. Dr. Aydın Başbuğ
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Sanayi devrimi, daha öncesinde mevcut olmayan birçok toplumsal sorunları ortaya çıkarmıştır. Bu sorunlar, bireysel kapitalist ilişkilerin onları oluşturan iradelerden bağımsız sosyal sonuçlarıdır. Zira toplum, onu oluşturan birey davranışlarının dışında iradi olmayan bir olgudur. İşte sanayi devrimi ile birlikte çalışmanın hayatın merkezini ele geçirmesi insan psikolojisinde ve toplum yapısında, insani olmayan bir dönemi beraberinde getirmiştir. O halde bu gayri insani toplumsal yapıya muhalefet etmek de en doğal sonuçtur. Ancak toplumun bu insan doğasına yabancı gidişatını bireysel davranışlarla değil, yine toplum nazarında etkili olabilecek bir eşdeğeri ile dönüştürmek mümkün olabilecektir. İşte bu dönüşümün ve sanayi toplumunun insanileştirme olgusunun anahtarı, sosyal devlet olmuştur.

Sosyal Devlet Nedir, Ne Değildir?

Sosyal devlet, modern çalışma ilişkilerin ortaya çıkardığı ve problemli toplumsal kimliğe muhalif kurucu bir devlettir. Bu nedenle mevcut toplumsal yapıyı bütün sorunların temeli sayarak, devlet eliyle dönüştürülmesini öngörür. Ancak aynı nitelikteki diğer siyasal alternatiflerden farkı, yine liberal bir özelliğe sahip olmasıdır. Bu özellik kapitalist sermaye yönünde olmayan, "insan hakları" öğretisine dayanır. İşte sosyal devlet, insan haklarını ihlal etmeksizin, mevcut yapıyı insanileştirmek uğruna toplumsal hayat devlet eliyle müdahale edildiği ve toplumun yeniden inşa edildiği devlettir. Anayasal sistemlerde bu devlete, "sosyal devlet" ya da "sosyal hukuk devleti" denilmektedir.

Sosyal Devletin Tarihsel Başarısı

Sosyal devlet hukukun sosyalleştirilmesi suretiyle insanileştirilmesi yanında büyük tarihsel başarılar da elde etmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonrasında, kitlesel ölüm, insanların uzuv kaybına yol açan engellilik hali, işsizlik, kadınların dul ve korumasız kalması, hayat alanı konutların kaybı, artan fiyatlar ve ekonomik durgunluk karşısında Avrupa devletlerinin bir an önce toparlanmasında önemli bir faktör olmuştur. Sosyal devlet gelişimi olmasaydı bu toplumsal sorunların daha yıkıcı tesir göstereceği açıktı. 1929'da yaşanan ekonomik buhranı da, bir ekonomik krizin nasıl dünya çapında küresel bir etkiye sahip olabileceğini göstermiştir. İşte bu küresel sorundan da ancak sosyal devlet ve sosyal devletin yeni biçimleri ile mücadele edilebilmiştir.

Tarih sosyal devletin, bireylerin gücünü aşan toplumsal sorunlar karşısında ne derece etkili bir siyasal araç olabileceğini göstermiştir. Yıl 1939, yeni bir dünya savaşının doğacağı görülmektedir. Yaşanan hayat tecrübesi bu dünya savaşının yol açacağı toplumsal sorunların neler olacağını göstermektedir. Ölümler, evlerin yıkılması, dul kalan eşler, ekonomik yıkım ve daha nice felaketler yaşanacağı bellidir. Çünkü birinci dünya savaşı bunu göstermiştir. Peki bu sorunlar nasıl aşılmıştır? İşte temel soruyu yöneltten siyaset, daha savaşın ilk yıllarında savaş sonrası dönem için hazırlıklara ve sosyal yapılanmaya başlamıştır. İngiltere'de Sir William Beveridge'e bu görev verilerek, savaş sonrası sosyal sorunları çözebilecek devlet yapılanması için sosyal devletin yeniden tasarımı hazırlanmış ve 1942 yılında iki yıllık bir çalışmanın sonucunda bu başarılabilmiştir. Gerçekten de savaş sonrası taş üstünde taş kalmayan şehirlerin, insanları aileleri dağılmış, kaybolmuş toplum ve bitik ekonomi, en kısa zamanda toparlanarak bugünkü refah toplumunun temeli kurulmuştur.

Birinci dünya savaşı, 1929 ekonomik bunalımı ve ikinci dünya savaşı sonrası için sosyal devletin bu başarısı bütün dünyaya model olmuştur. Artık yeryüzünde toplumsal sorunlara siyasal merkezli sosyal devlet örneği ile müdahale etmeyen devlet kalmamıştır. Bu sosyal devletin küresel bir başarısıdır. Ancak sosyal devlet küresel standart bir model de olmamıştır. Her devletin kendi sosyal yapısına uygun bir yapılanması ortaya çıkmıştır.

Sosyal devletin küresel başarısı aynı zamanda ona yönelik eleştirilerin ve zayıflıklarının teşhis edildiği bir dönemi de beraberinde getirmiştir. 1968 siyasal hareketlilik dönemine paralel olarak ortaya çıkan "Neo Liberalizm" ve "Neo Muhafazakarlık" (diğer adıyla Yeni Sağ), sosyal devletin büyümesinden doğan zayıflıkları ve 1970 petrol kriziyle ortaya çıkan ekonomik dönüşümü karşısında en önemli hedef sosyal devlet olmuştur.

Sosyal Devlet Karşıtı Oluşumlar ve Yol Açtığı Etkileri

Batı medeniyeti, bütün gelişmişliğine ve bilimsel ilerlemelerine rağmen nasıl olur da özgürlüklerin yok edildiği totoliter rejimleri üretebilmiştir? Nasıl olur da batı, özgürleşme yerine bir "kölelik yoluna" dönüşen siyasal yapılanmaları doğurmuştur.

İşte bu sorulara cevap arayan Friedrich von Hayek, insanın tabiatında kendiliğinden var olan özgürlükleri ile toplumsal doğal düzen ve bu düzenin bir parçası olan serbest piyasa karşıtı bütün kurucu siyasal akımları karşısında duran önemli bir düşünür olmuştur. Bu eleştirilerden sosyal devlet de payını almıştır. Sosyal adalet, işçi sendikaları, hukukun zayıfı koruması fikrine karşı çıkan Hayek, sosyal adaleti bir çıkar grubu olan işçilerin haksız baskısı sonucu elde ettiği bir siyasal başarıdan öte bir değeri olmadığını ileri sürerek, kendiliğinden doğal toplumsal düzeni zorunlu gören liberal sistemin savunucusu olmuştur.

1968 hareketleri ile paralel olarak ortaya çıkan bu sosyal devlet karşıtı felsefe, sosyal devlet anlayışına yönelik önemli eleştirilerin düşünsel kaynağı olmuştur. Eleştiriler karşısında yıpranmaya başlayan sosyal devlet, nüfus yapısındaki (demografik yapı) değişime bağlı olarak sosyal güvenlik sisteminde ortaya çıkan çıkmaz yol ile birlikte hedef olmuştur. Bu süreç 60'lı yıllarda uluslararası boyut kazanmaya başlayan sosyal haklar ve sosyal adalet ile uluslararası sosyal içerikli işbirliği gelişmelerinin de önünü tıkamıştır. Gerek Birleşmiş Milletler gerekse Avrupa Ekonomik Topluluğunun "sosyal" yönü zayıf kalmaya başlamıştır. Bu nedenle savaş, salgın ya da ekonomik kriz gibi küresel etkiler meydana getiren olaylar karşısında küresel dayanışmanın gelişimi de bu olumsuz etkiden payını almıştır. Bugün Avrupa Birliğini birçok alanda başarı kazanmasına rağmen sosyal içerikli işbirliğinde aynı başarıyı gösterememesinin temelinde 1970'li yıllarda çıkan bu gelişmelerin payı büyüktür.

70'li yılların sonuna doğru sosyal devlet karşıtı "Yeni Sağ", siyasal olarak büyük başarılar elde etmiştir. ABD'de Ronald Reagan, İngiltere'de Margaret Thatcher ile yeni sağ akımı sosyal devlete yönelik tasfiye hareketine başlamıştır. Ülkemizde 1980 sonrası 24 Ocak kararları ile etkisini gösteren bu gelişme, artık bütün dünyada dogmatik bir önermeye dönüşmüştür. Francis Fukuyama'da "tarihin sonu" teziyle, bütün kurucu teoriler ve bu arada sosyal devlet karşısında Neo Liberalizmi egemen bir sistem olarak göstermiştir.

Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği gibi uluslar üstü organizasyonlarda gelişme seyrini engelleyen, başta ABD ve İngiltere'de siyasal başarı elde eden Yeni Sağ, sosyal devletin sorunlarına çözüm bulmak yerine onu tasfiye etmeye niyetlenmiştir. Kamusal hizmetlerin özelleştirilerek devletin fiilen bu alanlardan çekilmesi ve tamamen özel kişilere bırakılması sosyal haklar ve sosyal hizmetlerde de kendisini göstermiştir. Bunların ya kısıtlanması ya da özel sektöre devri öngörülmüştür. Eğitim, sağlık ve hatta savunma gibi en temel kamu hizmetlerinin dahi özelleştirilmesi savunulmuştur.

Yeni Sağ, ABD ve İngiltere kadar ileri olmasa dahi sosyal devleti büyük ölçüde hırpalamıştır. Ondan tamamen vazgeçilmese de, sorunlar karşısında çözüm üretebilmesi ve tarihsellik süreci içinde yeni sürümlerinin ve tiplerinin ortaya çıkmasını durdurmuştur.

Küresel Salgın ve Sosyal Devleti Yeniden Düşünmek

Yaşadığımız küresel salgından en çok etkilenen ülkelerin başında ABD ve İngiltere'nin gelmesi anlamlıdır. Aynı şekilde iyi gününde başarılı bir organizasyon olduğunu gösteren Avrupa Birliğinin, bu dönemde bir işbirliği sunamaması da boşuna değildir.

Bu ülkelerde bilim ve tıbbın gelişmemiş olduğunu söylemek mümkün değildir. Aksine bu ülkelerin bilimsel araştırma kapasitesi ve yetişmiş insan gücü dünyanın diğer kısmından daha da ileridir. O halde problem bir bilme sorunu değil; aksine bir toplumsal organizasyon ve sistem sorunudur. Yaşanan refah seviyesi nedeniyle temel üretim araçlarının üçüncü dünya ülkelerine taşındığı ve tamamen tasfiye edildiği görülmektedir. Buralarda turizm, hizmet, eğitim, finans gibi büro ve hizmet sektörlerinin bırakılarak yüksek standartlarda bir toplumsal yapı kurulmuştur.

Koronavirüs nedeniyle yaşadığımız küresel salgın, insanlık tarihinde önemli bir dönem noktasıdır. Esasen insanlık tarihi ve kapitalizm, daima bu dönemlerde sahip olduğu esneklik ve değişim kabiliyeti ile daima yeni bir formda ve eskisine göre daha güçlü çıkmıştır. Bu değişim, toplumsal yapıda da önemli değişimleri ortaya çıkarmıştır. Şimdi sıra bu virüs salgınıdır. Yani insanlık birçok değişime gebedir.

Virüs salgını ile karşılaşılan durum şudur; toplumların sahip oldukları sınırlı ölçekli ancak yüksek standartlı sosyal yapı, ölçeklerin büyümesi ile etkisiz kalabilmektedir. İşte virüs salgını bunun en başat örneği olmuştur. ABD ve İngiltere'de sağlık alanında bilimsel olarak gelinen seviye yüksek olmasına rağmen, bu ancak küçük ölçekler için yüksek bir standart sunabilmektedir. Ölçek büyüyüp de sağlık sisteminin boyutlarını aşınca önlenemez bir çaresizlik ve ülkenin gelişmişlik seviyesine yakışmayan bir felaket tablosu ortaya çıkabilmektedir. Hatta sağlık sistemi maske gibi en küçük ihtiyacı bile karşılamaktan aciz kalıp çaresizlikten kapanma noktasına gelebilmektedir. (Tıpkı demokrasisinde olduğu gibi, Bu ülkelerde görülen çoğulculuk ve hoş görü ancak azınlıkta kalan gruplar içindir. Ne zaman ki ölçekte bir büyüme meydana geldiğinde bu tolerans ve hoş görü bitmekte, yerine ırkçılık ve totolitarizm almaktadır).

Sağlık sorunundaki bu ölçeğe bağlı çaresizlik, bu ülkelerde sosyal devletin terk edilmiş olması ya da sınırlı kapsamda tutularak asgariye indirilmesinin bir sonucudur. Örneğin işsizlik sigortası, hastalık sigortası ve ölüm sigortası gibi sosyal risklerden doğan zararı gideren sosyal güvenlik araçlarının başarısı, daima işsizlik, hastalık ve ölüm risklerinin bir eşik değerini aşmamasına bağlıdır. Bu eşit değerin aşılması durumunda o harikulade işsizlik, hastalık ve ölüm sigortası gibi sigorta kollarının işlevinin ortadan kalkması kaçınılmaz olacaktır.

Virüs salgını ile mücadelenin olmazsa olmaz koşulunun devlet merkezli bir hizmet sunumu ve bunun da uluslararası sistem ile koordineli bir biçimde olması gerektiği anlaşılmıştır. Virüs salgını ile karşı karşıya kaldığımız mevcut durum sosyal devletin önemini ortaya çıkarmıştır. Çünkü toplumsal düzeyde bu derece yaygın bir sorunla ancak sosyal devletle baş edilebilir. Sosyal devletin tarihi tecrübesi de bunun böyle olabileceğini göstermektedir.

Yeni Sağ, siyasal hareketleriyle minimize edilmiş sosyal devletle bunun başarılması mümkün değildir. Koronavirüs süreci bize iki önemli sonucu göstermektedir;

Birincisi, toplumsal ölçekle sosyal sorunlarla mücadele ancak toplumsal ölçekte bir organizasyonu öngören siyasal sistemle mümkündür. Bu seviyede bir sistem sosyal devlette mevcuttur. Sosyal devletin tarihi tecrübesi bu başarılarla doludur.

İkincisi, sosyal devletin bu fonksiyonunu yerine getirmesinde yeniden yapılanması gereğidir. Zira 1970'lerden beri hedef olmuş sosyal devleti işlevi minimalinize edilmiş, gelişimini durdurulmuştur. Geçen bu süreye rağmen sosyal devlet önemini ve işlevini koruyabilmiştir.

Türkiye İçin Çıkarılan Dersler

1970'lerde ortaya çıkan sosyal devlet karşıtı Yeni Sağ hareketi, 24 Ocak 1980 kararlarıyla ülkemizin gündemine girmiştir. 1980'lerden itibaren sosyal devletin sonu ilan edilmiş ise de büyük ölçüde özelleştirmeyle sınırlı bir hareket olarak kalmıştır.

Bu duruma rağmen sosyal devletin önemli fonksiyonları da bu süreç içeresinde geliştirilmediği için gelişmiş ülkelerde karşılaşılan benzer sorunlar bizim için de söz konusu olmuştur. Bu sorun, sosyal standartların belirli bir eşik değeri ile sınırlı kalmasıdır. Öyle ki birçok sosyal haklar çoğu zaman görünüşte kalmaktadır. Avrupa Birliği süreci içerisinde kabul edilen kısa çalışma ödeneği, ücret garanti fonu, ayrımcılık tazminatı, iş yerinin devrinde feshin yasaklanması, iş sağlığı ve güvenliği eksiklikleri karşısında çalışanın çalışmayı ret etme hakkı gibi düzenlemeler bir ihtiyacı karşılamaktan ziyade sadece mevzuat uyumluluğu amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç çeşitli sorunlara neden olmaktadır. Kapsamlı ve derinlemesine bir düzenleme yapılmadan çoğu zaman da aceleye getirilen bu sosyal haklar ya hiçbir uygulanma kabiliyeti olmayan (İş Sağlığı ve Güvenliğindeki kaçınma hakkı gibi) ya da küçük bir ölçeğe hitap eden düzenlemeler olarak kalmaktadır (kısmi çalışma ödeneği ve ücret garanti fonu gibi). Her ikisi de Türk Sosyal Devlet sistemi için olumlu bir sonuç değildir.

Yeni Sağ siyasal hareketinden etkilenen ve pasifleştirilen sosyal haklar ve Türk Sosyal Devlet sistemi, sosyal devlet karşıtı hareketlere rağmen kısmen ayakta kalabilmiştir. Ancak, sosyal devlet, sosyal adalet ve sosyal haklar çoğu zaman ismi ile kalmış ya da içi boş sınırlı düzenlemeler olarak muhafaza edilmiştir. Ölçeğin büyüdüğü, toplumsal sorun niteliğine kavuştuğu dönemde aynı batı ülkelerinde yaşanan sorunla karşı karşıya kalmamız kaçınılmazdır.

Bunun en açık örneği kısa çalışma ödeneğidir. Sırf AB sürecine uyum amacıyla getirilen ve uygulaması da sınırlı bir kapasite ile tutulan bu düzenleme virüs salgınıyla ortaya çıkan eşik değeri aşan rakam karşısında sistemi zorlamanın yanında birçok mevzuat eksikliğinin olduğu görülmüştür. Bu durum uygulama ile mevzuatın çatışmasına da neden olmuştur.

Benzer bir durum iş kazası ve meslek hastalığı kavramı için de geçerlidir. Küçük ölçeklerle sınırlı kalması şartıyla kalp krizi, sars gribinin bir iş kazası olarak kabul edilmesi sosyal hakların çeşitliliği ve sunulan hizmetin kalitesi açısından uç bir örnek olarak kabul edilebilmektedir. Ancak konu koronavirüse geldiğinde kitlesel bir sorun haline gelen bu hastalığın iş kazası kabul edilmesinin getirdiği sıkıntılar büyüktür. O zaman çelişkili bir uygulama ortaya çıkacaktır. Bir yandan işyerinde kalp krizi gibi iş yeriyle alakası olmayan sadece iş yerinde meydana geldiği için olayı bir iş kazası olarak kabul eden bir anlayış, koronavirüs karşısında tutarsız davranmaktadır. Bunun akılla izah edilmesi mümkün değildir. Nitekim salgının ilk yıllarında virüse yakalanma hali genelgelerde iş kazası olarak kabul edilirken, son zamanlarda iş kazası olmayacağı ancak hastalık hali olabileceği uygulamasına geçilmiştir.

Türk Sosyal Devlet Sistemi sindirilmiş ve sınırlanmış bir sistem olmakla birlikte, sağlık ve eğitim gibi önemli konularda kamusal hizmet vasfını korumuştur. Özellikle sağlık hizmetindeki sosyal devlet ağırlıklı yaklaşım devletin kısa sürede organize olmasına ve mücadelede başarılı olmasına neden olmuştur.

Türk Sosyal Devlet Sisteminin yeniden gözden geçirilerek temel felsefesine uygun olarak yeniden yapılanması gerekli görülmektedir. Son dönemlerde sosyal devlet denildiğinde sadece sosyal yardımlar anlaşıldığı görülmektedir. Sosyal yardımlar, sosyal güvenlik sisteminin bir alt türüdür. Sosyal güvenlik de sosyal devletin fonksiyonlarından sadece birisidir. Dolayısıyla sosyal devleti sadece sosyal yardımlarla sınırlı görmek yanlıştır. Daha başarılı bir devlet fonksiyonu ve insani bir toplumsal hayat için sosyal devletin bütün fonksiyonları ile yeniden düşünülmesi bir ihtiyaçtır.

Cumhuriyetin kuruluşunun 100. yılında daha güçlü bir sosyal devlet yapısının kurulması için geç kalınmamıştır. Sosyal devletin temel mantığına uygun sosyal haklar manzumesinin yeniden gözden geçirilerek başta tüm çalışanlar olarak toplumun diğer alt gelir grupları ile birlikte refahını sağlayacak sistemli bir yaklaşıma ihtiyaç vardır.

Bu gerçekleştirilirken daha önceki yanlış alışkanlıklarımız tekrarlanmamalıdır. Son olarak kısaca bu yanlış alışkanlıklara değinecek olursak bunlar, sistemli bir mevzuat oluşturamama, acele etme, ben yaptım öyle oldu anlayışını devam ettirmeme ve özellikle toplumun himayeye muhtaç kesiminin ihtiyaçları dikkate alınırken üst gelir gruplarını da bu ihtiyaca ortak etmemektir.

ILO: İş Kayıpları Arttıkça, Dünyadaki Tüm İşgücünün Yaklaşık Yarısı Geçim İmkânlarını Kaybetme Tehlikesiyle Karşı Karşıya

COVID-19 küresel salgınının işgücü piyasaları üzerindeki etkisine ilişkin en güncel ILO verileri, dünya genelinde kayıtdışı ekonomide çalışanlar ile milyonlarca işletme üzerindeki yıkıcı etkileri ortaya koyuyor

CENEVRE (ILO Haber) – Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), COVID-19 küresel salgını nedeniyle dünya genelinde çalışma sürelerinde yaşanan keskin düşüşün sürmesinin küresel işgücünün neredeyse yarısını oluşturan kayıtdışı ekonomideki 1,6 milyar işçinin geçim imkanlarının yok olması tehlikesi yarattığı uyarısında bulundu. ILO Gözlem Üçüncü Baskı: COVID-19 ve Çalışma Yaşamı raporuna göre, 2020'nin ikinci çeyreğinde çalışma sürelerindeki düşüşün, daha önce tahminlerden çok daha kötü olması bekleniyor.

Kriz öncesi düzeylere (2019'un dördüncü çeyreğine) kıyasla, %10,5 oranında kötüye gidiş bekleniyor; bu da 305 milyon tam süreli iş kaybı anlamına geliyor (haftada 48 saatlik çalışma baz alındığında). Önceki tahmin, %6,7 düşüş biçiminde idi ve 195 milyon tam süreli iş kaybına eşdeğerdi. Bunun nedeninin, genel tecrit önlemlerinin uzun sürmesi ve genişletilmesi olduğu ifade ediliyor.

Durumun tüm bölgelerde daha da kötüleştiği belirtilen raporda , ikinci çeyrekte çalışma süresi kaybının (kriz öncesi düzeye kıyasla), Amerika

kıtalarında %12,4; Avrupa ve Orta Asya'da ise %11,8 olacağı tahmin ediliyor. Diğer bölgelerde de, en düşüğü %9,5'in üzerinde olmak üzere benzer rakamlar görülüyor.

Kayıtdışı Ekonomi Üzerindeki Etki

Küresel salgının yarattığı ekonomik kriz sonucunda, toplam 3,3 milyar kişi olan küresel işgücünün içinde, işgücü piyasasında en kırılgan kesimi temsil eden 2 milyar kayıtdışı işçinin yaklaşık 1,6 milyarının geçim imkanları büyük zarar gördü. Bunun nedeni genel tecrit önlemleri ve/veya bu insanların zaten krizden en ağır darbeyi alan sektörlerde çalışıyor olması.

Krizin ilk ayında, dünya genelinde kayıtdışı işçilerin gelirinde %60'lık düşük olduğu tahmin ediliyor. Bu düşüş bölgesel olarak Afrika'da ve Amerika kıtalarında %81, Asya-Pasifik'te

> "MİLYONLARCA İŞÇİ İÇİN GELİRSİZ KALMAK, GIDANIN, GÜVENLİĞİN VE GELECEĞİN OLMAMASI ANLAMINA GELİYOR. [...] PANDEMİ VE İŞSİZLİK KRİZİ EVRİLDİKÇE, EN KIRILGAN KESİMLERİ KORUMA GEREĞİ DAHA DA ACİL HALE GELİYOR.."
>
> **GUY RYDER,**
> *ILO GENEL DİREKTÖRÜ*

%21,6 ve Avrupa ve Orta Asya'da %70 düzeyinde. Rapor, alternatif gelir kaynakları olmadan, bu işçilerin ve ailelerinin yaşamlarını sürdürebilme imkanı olmayacağını altını çiziyor.

İşletmeler Tehlikede

Tavsiye edilen veya zorunlu işyeri kapatması olan ülkelerde yaşayan işçilerin oranı son iki haftada %81'den 68'e düştü.

Raporun 7 Nisan tarihli ikinci baskısında %81 olarak tahmin edilen düzeyden düşüşün nedeni, esas olarak Çin'de meydana gelen değişikliklerdi; diğer yerlerde ise işyeri kapatma önlemleri arttı.

Dünya genelinde 436 milyonu aşkın işletme, işlerin durması tehlikesiyle karşı karşıya. Bu işletmeler, krizden en ağır darbeyi alan ekonomik sektörlerde faaliyet gösteriyor: Toptan ve perakende ticarette 232 milyon, imalatta 111 milyon, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde 51 milyon, gayrimenkul ve diğer iş faaliyetlerinde 42 milyon.

Acil Politika Önlemlerine İhtiyaç Var

ILO, başta küçük işletmeler, kayıtdışı ekonomide faaliyet gösterenler ve diğer kırılgan olanlar olmak üzere, işçiler ve işletmeleri desteklemek üzere acil, hedefli ve esnek önlemler alınması çağrısında bulunuyor.

Ekonominin yeniden faaliyete geçirilmesine yönelik önlemler, çok sayıda iş yaratacak bir yaklaşım izlemeli ve bu politika daha güçlü istihdam politikaları ve kurumları ve daha yüksek düzeylerde kaynak tahsis edilen kapsamlı sosyal koruma sistemleri ile desteklenmelidir. Canlandırma paketleri ve borç hafifletme önlemlerine ilişkin uluslararası koordinasyon, düzelmenin etkili ve sürdürülebilir olmasında kritik rol oynayacak. Üçlü mutabakatla yürürlükte olan uluslararası çalışma standartları, bu çabalar için gerekli çerçeveyi sağlıyor.

ILO Genel Direktörü Guy Ryder "Pandemi ve işsizlik krizi evrildikçe, en kırılgan kesimleri koruma gereği daha da acil hale geliyor" dedi. Ryder, şöyle devam etti: "Milyonlarca işçi için gelirsiz kalmak, gıdanın, güvenliğin ve geleceğin olmaması anlamına geliyor. Dünyada milyonlarca işletme zar zor nefes alıyor. Birikimleri de yok, krediye erişimleri de. Bunlar, çalışma yaşamının gerçek yüzü. Bugün yardım etmezsek, tamamen yok olacaklar."

Koronavirüs Salgını Döneminde Ücretsiz İzin ve İşten Çıkarma Yasağı

Avukat Hasan Çetinbulut
FORSETİ HUKUK BÜROSU

Tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs salgını, diğer pek çok alanda olduğu gibi, çalışma hayatımızda da önemli değişikliklere neden olmuştur. 2020 yılının Mart ayı itibariyle, birçok sektör çalışma saatlerini önemli ölçüde azaltırken, bazı sektörlerde uzaktan çalışma yöntemlerinin benimsendiği görülmüştür. Daha küçük işletmelerin ise bu süreyi çalışmada bulunmayarak, kapalı geçirdiğini gördük.

Bu durumun, doğal olarak hukuk hayatına etkileri olmuştur. **Nakdi ücret desteği, işten çıkarma yasağı** gibi duymaya alışık olmadığımız kavramlar gündeme gelmiş; daha önceki dönemlerden bildiğimiz **kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin** gibi kavramlar da 7244 Sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun'la önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır.

i. İş Hukuku'nda Ücretsiz İzin

4857 sayılı İş Kanunu'nda, korona salgını dönemine dek, ücretsiz izin kavramına ilişkin bir tanım ve madde başlığı bulunmazken, sınırlı bir şekilde, özellikle doğum yapan kadın için tanınmış bir hak olduğu görülmektedir.

Ücretsiz izin, genel olarak; işverenin işlere bir süre ara vermesi ve bu sürede işçileri ücretsiz olarak, belirli bir süre izne çıkarması, olarak tanımlanabilir. **Ücretsiz izin, iş sözleşmesinin askıya alındığı durumlardan biri olarak kabul edilmektedir.**

Ücretsiz izin süresince, işçi hizmet görme edimi karşılığında işverenin ödemekle sorumlu olduğu ücretinden mahrum kalacaktır. Bu nedenle **ücretsiz izin, çalışma koşullarında ve iş sözleşmesinde değişiklik** anlamına gelmektedir.

İşverenlerin, işçinin isteği dışında, tek taraflı olarak ücretsiz izin kullandırması mümkün değildir. Çalışma koşullarında esaslı değişiklik anlamına gelen ücretsiz izin uygulaması şu şekilde olabilecektir; İş Kanunu'nun 22. maddesi uyarınca işveren, ücretsiz izne çıkarmak istediği işçiye yazılı olarak bildirimde bulunacak, işçi de altı işgünü içinde, bu öneriyi yine yazılı olarak kabul ettiğini beyan ederse, iş sözleşmesi geçerli bir şekilde askıya alınmış olacaktır.

İşçi, kendisine yapılan bu teklifi kabul etmezse, çalışma koşullarındaki bu değişiklik kendisini bağlamayacaktır. Konuya dair yargı kararlarında, **işverenin tek taraflı olarak ücretsiz izin uygulamasına gitmesi** halinde, bunu kabul etmeyen işçi yönünden **"işverenin feshi"** değerlendirilmesi yapılmaktadır.[1] Bu doğrultuda, ücretsiz izin önerisi kabul edilmeyen işveren tarafından, bu gerekçeyle yapılan fesih, geçersiz feshin sonuçlarını doğuracak, **işçi kıdem ve ihbar tazminatına hak kazanacaktır.**

Bu durum, aynı zamanda işçiye de iş sözleşmesini haklı nedenle feshetme hakkı tanımaktadır. İşçi tarafından yapılan fesih sonucunda da kıdem tazminatına hak kazanılacaktır.

Buraya kadar anlatılan, salgın öncesinde Kanun ve içtihatların değerlendirmesiydi; ancak salgın sonrasında yapılan düzenlemelerle, **ücretsiz izin konusunda işçi aleyhine** değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

ii. Salgın Döneminde Ücretsiz İzin

7244 sayılı Kanun ile 4857 sayılı İş Kanunu'na eklenen geçici 10.maddede yer alan

Geçici Madde 10 – (Ek:16/4/2020-7244/9 md.)

Bu Kanunun kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın her türlü iş veya hizmet sözleşmesi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay süreyle 25 inci maddenin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinde ve diğer kanunların ilgili hükümlerinde yer alan ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler dışında işveren tarafından feshedilemez.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç aylık süreyi geçmemek üzere işveren işçiyi tamamen veya kısmen ücretsiz izne ayırabilir. Bu madde kapsamında ücretsiz izne ayrılmak, işçiye haklı nedene dayanarak sözleşmeyi fesih hakkı vermez.

Bu madde hükümlerine aykırı olarak iş sözleşmesini fesheden işveren veya işveren vekiline, sözleşmesi feshedilen her işçi için fiilin işlendiği tarihteki aylık brüt asgari ücret tutarında idari para cezası verilir.

Cumhurbaşkanı birinci ve ikinci fıkrada yer alan üç aylık süreleri altı aya kadar uzatmaya yetkilidir.

hükmü ile, üç aylık bir süreyle ücretsiz izin konusunda işverene tek taraflı bir yetki verildiği, yine bu sürede işten çıkarmanın, kısmen yasaklandığı görülmektedir. Üstelik, bu hükümlerin **İş Kanunu kapsamında olmayan,** örneğin Borçlar Kanunu veya Basın İş Kanunu'na tabi **"iş veya hizmet sözleşmelerine" de uygulanacağı** kabul edilerek, kapsam ciddi bir şekilde genişletilmiştir.

17.04.2020-17.07.2020 tarihleri arasında işveren, belirli dönemlerde veya bu sürenin tamamında işçilerini ücretsiz izne ayırabilecektir. Düzenleme öncesinde, sözleşme koşullarında esaslı değişiklik anlamına gelen bu durum, maddede açıkça yazıldığı üzere, bu şekilde değerlendirilemeyecek, işçiye iş akdini fesih şansı vermeyecektir. Yasal düzenleme sonucunda işçi, ücretsiz izin teklifini kabul etmediği için iş akdini sonlandıramayacak, sonlandırırsa da kıdem tazminatına hak kazanamayacaktır.

7244 sayılı Kanun ile işverene tanınan tek taraflı ücretsiz izine çıkartma hakkı, herhangi bir şarta bağlanmamıştır. Ancak işverenlere verilen bu imkân, İş Hukuku'nun temel ilkelerinden biri olan "eşit davranma borcu"na uygun olacak şekilde, dürüstlük kuralı çerçevesinde kullanılmalıdır.

İşçinin ücretsiz izne çıkarılması halinde faydalanacağı **nakdi ücret desteği** ile kısa çalışma ödeneği arasında miktar açısından farklılıklar mevcuttur. Kısa çalışma ödeneği, işçinin brüt maaşının %60'ının karşılığı olarak belirlenir iken, nakdi ücret desteği günlük 39,24 TL, aylık 1.177,20 TL karşılık olarak belirlenmiştir. Örneğin, işveren bazı işçileri ücretsiz izne çıkartırken, bazı işçiler için kısa çalışma ödeneğine başvurmuş ise, bu noktada ayrımı haklı kılacak gerekçelerini ortaya koyabilmelidir.

İş Kanunumuzun 5. maddesi "eşit davranma ilkesi" ile eşit durumdaki kişilere eşit muamele yapılması gerektiği belirtilmektedir. İşçinin, nitelikleri, çalıştığı pozisyon, yapılan görev, meslekte kıdem gibi nesnel nedenler var ise eşit işlem borcundan söz edilemeyecektir.[2] Bu nesnel nedenlerin bulunmaması durumunda, ücretsiz izine çıkartılan işçi, eşit davranma ilkesine aykırı işlem nedeniyle iş akdini haklı nedene dayalı olarak feshedebilecek, diğer işçiler ile arasında meydana gelen ücret farkını talep edebilecektir. Ayrımcılık tazminatı talep edilmesi de gündeme gelebilecektir.

Burada akıllara gelebilecek bir soru, salgın döneminde yoğun bir talebin yaşandığı sektörlerde de işverenin işçilerini ücretsiz izne çıkarıp çıkaramayacağı konusudur. Kanunun başlığından anlaşılacağı üzere, Kanun'un amacı **salgın hastalığın etkilerini ekonomik ve sosyal açılardan en aza indirmektir.** Bu nedenle işverenlere bu kapsamda bir esneklik bırakılmış ise de iş yükünün aynı şekilde devam ettiği, hatta artış gösterdiği işyerlerinde işverenler, işçilerini ücretsiz izne ayırırken dürüstlük ilkesi çerçevesinde hareket etmelidir. Hukuki bir uyuşmazlığın doğması halinde, işverenin ücretsiz izin işleminin gerekçelerini ortaya koyabilmelidir.

Ücretsiz izne ayrılarak nakdi ücret desteğinden yararlanan **işçinin fiilen çalıştırıldığının** tespiti halinde işverene, bu şekilde çalıştırılan her işçi ve çalıştırıldığı her ay için ayrı ayrı olmak üzere **para cezası** verileceği düzenlenmiştir. Ücretsiz izin süresince çalıştırılmaya zorlanan işçi, ücretlerine hak kazanacağı gibi, iş akdini haklı nedenle fesih imkanı da doğabilecektir.

Ücretsiz izne ayrılarak nakdi ücret desteğinden yararlanan işçiler ve bakmakla yükümlü olan kişiler **genel sağlık sigortalısı** sayılırlar ve genel sağlık sigortasına ilişkin primleri İŞ-KUR tarafından karşılanır. Son olarak işçilerin ücretsiz izinde geçirdikleri sürelerin kıdem tazminatına esas sürede dikkate alınmayacağını hatırlatmakta fayda var.[3]

iii. İşten Çıkarma Yasağı

7244 Sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerden birisi de, 17.04.2020-17.07.2020 tarihleri arasında, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25/II maddesinde sayılan haller dışında işverenlere fesih yasağı getirilmiş olmasıdır.

Kanun kapsamında getirilen fesih yasağı, işverenler bakımından çok kapsamlı bir yasak gibi görünse de, caydırıcılıktan uzaktır. Yasak süresince yapılan, Kanun'a aykırı olarak fesih yapılması halinde, tek yaptırım, işverenlere ve vekillerine getirilen idari para cezasıdır.

Kanunun fesih yasağına karşı getirmiş olduğu idari para cezası tutarı, 2020 yılı için belirlenen asgari ücret tutarı olan 2.943,00 TL'dir. İşçinin maaşı asgari ücretin çok üzerinde olduğu durumlarda dahi işverenin 2.943,00 TL'yi ödeyerek iş akdinin feshetme imkanı bulunmaktadır. İşçinin brüt maaşı esas alınarak bir idari para cezası belirlenebildiği durumda, yaptırımın daha caydırıcı olacağı kanaatindeyiz.

İşveren yasak döneminde de, iyi niyet

ve ahlak kurallarına aykırılık gerekçesi ile iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilecektir. Bu şekilde yapılan bir fesih sonucunda, normal dönemde olduğu gibi, işveren işçiye kıdem ve ihbar tazminatı ödemesi de yapmayacaktır.

Ne var ki, söz konusu bu fesih işçi tarafından, şartları mevcut ise işe iade veya işçilik alacağı istemiyle yargılamaya konu edilirse ve neticesinde feshin haksız olduğu ortaya çıkarsa, işverenin kıdem ve ihbar tazminatı ödemesinin yanında, **fesih yasağı döneminde işçiye ödemesi gereken ücreti de tazmin etmesi gerekecektir.** Örneğin, kısa çalışma ödeneğine başvuran veya işçileri nakdi ücret desteğinden faydalanan bir işveren, bu ödenekten yararlanma koşullarını sağlayan işçi ile arasındaki iş akdini, yasağın ilk ayından sonra haksız olarak feshetmiş ise bu desteklerden mahrum kalan işçisinin zararını tazmin etmesi gerekecektir. Bununla beraber bir de Kanun ile getirilen fesih yasağına aykırı davranması sebebi ile idari para cezasına çarptırılacaktır.

İşçiler açısından getirilen fesih yasağı ise yalnızca ücretli izin konusuyla sınırlandırılmıştır. İşçinin, ücretsiz izin önerisini kabul etmeyerek iş akdini feshetmesi, Kanun hükmü nedeniyle, haklı bir fesih nedeni olarak kabul edilmeyecektir. İşçilere getirilen fesih yasağının kapsamı bundan ibaret olup 4857 sayılı İş Kanunu'ndaki diğer fesih hakları yasaklanmamıştır. Örneğin bu süre içerisinde 4857 sayılı İş Kanunu'nda 24/III maddesinde belirtilen, işçinin ücreti sözleşme şartlarına uygun olarak ödenmemesi veya işveren işçinin şeref ve namusuna dokunacak şekilde sözler söylemesi gibi nedenlere dayalı olarak iş akdini feshedilebilecek, kıdem tazminatına hak kazanabilecektir.

Görüleceği üzere, tüm Dünya'yı sarsan pandemi sürecinde, aylıklarından başka geliri olmayan işçiler ciddi bir fedakarlık göstermiştir. Ekonominin ciddi bir şekilde durması, duraksaması elbette işverenler açısından da sıkıntı sebebidir ancak, çalışanların bu fedakarlığı, süreci atlattığımızda, mutlaka dikkate alınmalıdır.

Dipnotlar

1. Yargıtay 9. HD., E. 2017/15110 K. 2020/2319 T. 17.2.2020
2. Yargıtay 9. HD., E. 2009/33837 K. 2009/32939 T. 02.12.2009
3. Yargıtay 9. HD., E. 2007/13411 K. 2008/5579 T. 21.03.2008

Yargıtay'dan Haftalık İzinlerle İlgili Emsal Karar

Milyonlarca işçiyi ilgilendiren haftalık izin konusunda içtihat metni özelliğinde karara imza atan Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, haftalık iznin 24 saatten az olamayacağına, işveren tarafından bölünemeyeceğine ve biriktirip izinle telafi edilemeyeceğine hükmetmiştir. Bir ilaç firmasında çalışan işçi, 8 sene çalıştığı iş yerinden kovulmuştur. 2. İş Mahkemesi'ne başvuran işçi, fazla çalışma ücreti, genel tatil ücreti, gece çalışması ücreti, hafta tatili ücretinin ödenmesini talep etmiştir. İşçinin haftada 7 gün çalıştığını gerekçe göstererek mahkeme davanın kısmen kabulüne hükmetmiştir. Kararı davalı işveren temyiz etmiştir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, haftalık izinle alakalı emsal nitelikte bir karara imza atmıştır. Kararda 4857 sayılı İş Kanunu'nun 46'ncı maddesinde haftalık iznin 24 saat olarak belirlendiği hatırlatılmıştır.

Hafta tatili izni kesintisiz en az 24 saattir. Bunun altında bir süre haftalık izin verilmesi durumunda, usulüne uygun şekilde hafta tatili izni kullandığından söz edilemeyecektir. Hafta tatili bölünerek kullandırılamaz. Buna göre hafta tatilinin 24 saatten az olarak kullandırılması halinde hafta tatili hiç kullandırılmamış sayılır. Somut uyuşmazlıkta, dava dilekçesi incelendiğinde davacı işçinin hafta tatilinde çalışma şekline ilişkin herhangi bir açıklamada bulunulmadığı gibi, dilekçede normal mesainin haftanın 6 günü olduğu açıkça ifade edilmiştir. Dava dilekçesindeki bu açıklama ve tüm dosya kapsamından davacı işçinin davalıya ait iş yerinde haftanın 7 günü çalışmadığı anlaşılmakla, hafta tatili ücreti talebinin reddine karar verilmesi gerekirken kabulüne hükmedilmesi de hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir. Kararın bozulmasına oy birliği ile hükmedilmiştir.

Kaynak: İHA

Covid-19 ile Dijitalleşme Hız Kazandı

Murat Halaçoğlu
Şeker-İş Bilgi İşlem Uzmanı

COVID-19 pandemisi insanları kalabalıklardan, okullardan, ofislerden, iş yerlerinden, mağazalardan uzak durmaya zorladığı için Türkiye ve dünyadaki insanlar artık işlerini yapmak, eğitim almak, alış veriş yapmak ve toplantı yapmak gibi amaçlar için interneti ağırlıkla kullanmaya yöneldiler.

Tüm insanlar hayatlarını bir şekilde dijital ortama uyarlamaya başladı.

- Daha öncesinde interneti hiç kullanamayan insanlar bile en azından faturalarını internetten ödeyip kredi kartları ile alış veriş yapmaya başladılar.
- Şaşalı lüks rezidanslar da yer alan ofisler birer birer kapatıldı ve çalışanlar işlerini evden yapmayı öğrendiler. Yöneticiler ise işlerin lüks ofislerine gerek kalmadan yürütülebildiğini gördüler.
- Öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığı altyapısında kullanılan EBA programı ile evlerinden eğitim almaya başladılar. Öğretmenler ödevleri mail ile gönderip almaya başladılar.
- Yöneticiler toplantılarını internet üzerinden yapmaya başladı. Gördüler ki dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, anlık toplantılar yapılıp daha hızlı kararlar alınabiliyor.
- Hepimiz bir şekilde evde iken banka, sigorta, gsm operatörü gibi bir müşteri temsilcisini arayıp görüşmüşüzdür. O müşteri temsilcileri artık kendi evlerinden dahi sanal telefon santralleri sayesinde telefonunuza cevap verip işlemlerinizi yapabiliyorlar.
- Dijital TV'de patlamalar oldu. İnternet üzerinden izlenen Dizi, Film seyredilebilen platformların kullanımı oldukça arttı.
- Sağlık Bakanlığı Covid tespit edilen ya da karantinada olan kişilerin dolaşımını telefonlarından takip edip mesajlarla bilgilendirerek uyarılarda bulundu.

Bu gibi örnekleri o kadar çoğaltabiliriz ki, artık internet bizim için bir vaz geçilmez oldu. İş, haber, eğitim, oyun, eğlence hepsi internet ağı üzerinden geçmektedir.

Türkiye'de internet alt yapısı sınavı geçti

Covid-19 pandemisi süresinde uygulanan evden çıkma yasaklarında internet kullanımı nerdeyse %60 civarında arttı. Bazı firmaların alt yapıları yetersiz kaldı. Örneğin dünya genelinde Youtube 1080p kalitesinde izlenen HD videoları 720p kalitesine indirdi. Amaç Youtube alt yapısı böyle bir durum için yetersiz kalmıştı ve veri trafiğini azaltmak istiyorlardı. Daha düşük çözünürlükteki videolar daha az alt yapı gereksinimine ihtiyaç duyacaklardı. Keza Whatsapp kullanıcılar arasında paylaşılan videoları 1 kişi ile sınırladı. Bu tarz örnekler gerçekten çok fazlaydı. Fakat Türkiye'de internet alt yapısı bu sınavdan başarı ile geçti. Yoğun dönemlerde bile internette kopmalar olmadı. Gsm operatörlerinin 4.5G alt yapısı sorunsuz çalıştı. Çoğu internet servis sağlayıcısı Yükleme (Upload) Hızlarını artırarak işini eve taşıyan kullanıcılarının işlerini kolaylaştırdı.

Dijitalleşme için teknoloji yatırımları arttı

Bu dijital çağa ayak uydurmak isteyen insanlar, firmalar, kurumlar alt yapılarını geliştirmek için teknoloji yatırımları yapmaya başladılar. Bu yatırımlar Donanım ve Yazılım olarak daha çok yazılım taleplerinde patlamalar oldu. Örneğin Web tabanlı yazılımlar ile cep telefonlarından raporlar alıp işletmelerini yönetmeye başladılar. Donanım tarafında Uzak network bağlantıları ile sanki kedi işyerlerinde ki ağda çalışıyormuş gibi çalışmaya başladılar. Sunucu performanslarını artırıp taleplere daha hızlı cevap vermelerini sağladılar. Bu yatırımlarla çoğu işletme işlerini sürdürmeyi ve ekonomik olarak masraflarını kısmayı başardılar.

Sosyal Medya kullanımı zirve yaptı

Covid-19 pandemisi başlangıcında Sosyal medyada her ne kadar doğru bilgiler yer alsa da, uydurmasyon paylaşımlarda çok fazla oldu ve insanlar gereksiz yere telaşlandılar. Sokağa çıkma yasaklarında sosyal medya kullanımında aşırı bir artış yaşandı. Çoğu insan duydukları haberleri paylaşırken, çoğu da ev hayatından paylaşımlarda bulundular. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca beyin paylaşımları sosyal medya üzerinden gün gün takip ediliyor. Yeni vaka sayısının düşmesi için insanlar dua ediyor.

Reklamların çoğu artık internette

Covid-19 çoğu işletmeye darbe vurmuşken bazı işletmeler bu süreçte karlarını %300 oranında artırdılar. Bu işletmelerin başında Google Adwords reklamcılığı gelmektedir. Youtube da sürekli karşımıza çıkan reklamlar, Google aramalarında karşımıza çıkan reklamlar, bir mobil uygulama açtığımıza ya da bir web sitesinde karşımıza çıkan reklamlar bunlara birer örnektir. Daha öncesinde de ülkemizin cari açığını arttıran bu reklamlar, Covid-19 süresince 3 kata varan oranlarda artış göstermiştir. Bu reklam firmaları yurt dışında olduğu için sürekli olarak yurt dışına döviz çıkışına sebebiyet vermekte fakat bu İnternet reklamcılığını kullanarak dijitalleşen çoğu firma salgın döneminde bile işlerine devam etmektedir.

Online eğitimler, yüz yüze eğitimlerle rekabet içerisinde

Dijitalleşmenin başka bir boyutu ise eğitim boyutu oldu. Toplu halde bulunmanın her kez için risk oluşturmasından dolayı eğitimler internet üzerinden yapılmaya başlandı. Bir cep telefonu, tableti, bilgisayarı olan her kez bu eğitimlere canlı olarak katılıp ders almaya başladılar. Aldıkları dersleri kaydedip daha sonra tekrar tekrar izleme şansına sahip oldular. Fakat Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk öğrencilerin yüzde 95'inin evinde televizyon olduğunu söyledi. Selçuk internet erişiminde ise öğrencilerin yüzde 20'sinin sorun yaşadığını belirtti.

COVID-19 salgını ile kişisel verilerin korunması süreci

Kişisel verilerin korunması kanuna göre, Covid-19 salgını kamu güvenliğini ve kamu düzenini tehdit ettiğinden kişisel verilerin Sağlık Bakanlığı ve 28 inci maddesine göre kamu kurum ve kuruluşları tarafından işlenmesinin önünde de bir engel bulunmamaktadır.

Fakat bu kanun uygulanırken Aydınlatma Yükümlülüğü gereğince Bireylere kişisel verilerinin işlenmesi hakkında kısa, kolay erişilebilir, anlaşılır, açık ve sade bir dil kullanılması suretiyle bilgi sağlamalıdırlar.

COVID-19 virüsünün yayılmasını önleme amacına yönelik gerçekleştirilen veri işleme faaliyetleri de amaçla bağlantılı ve sınırlı ölçüde gerçekleştirilmeli, gereğinden fazla kişisel veri işlenmesinden kaçınılmalıdır.

Kişisel verilerin korunumu ile ilgili Sıkça Sorulan Sorular

Bir sağlık kuruluşu önceden izin almaksızın COVID-19 ile ilgili kişilerle iletişim kurulabilir mi?

Sağlık kurum ve kuruluşlarının kişilere telefon, mesaj veya e-posta yoluyla halk sağlığı ile ilgili mesajlar göndermesinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu açısından bir engel bulunmamaktadır.

Salgın sırasında kuruluşların personelinin çoğunun evden çalıştığı bilinmektedir. Evden çalışılan bu süre zarfında ne tür güvenlik önlemleri alınmalıdır?

Kişisel verilerin korunması mevzuatı, evden çalışmanın önünde bir engel değildir. Salgın sırasında personel evden çalışabilir ve kendi cihazlarını veya iletişim ekipmanlarını kullanabilir. Kişisel verilerin korunması mevzuatı bunu engellemez, ancak kişisel verilerin güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli idari ve teknik tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Uzaktan çalışmanın doğurabileceği risklerin asgariye indirilmesi adına, sistemler arasındaki veri trafiğinin güvenli iletişim protokolleriyle gerçekleştirilmesi ve herhangi bir zafiyet içermemesinin sağlanması ile anti-virüs sistemlerinin ve güvenlik duvarlarının güncelliğinin sağlanması başta olmak üzere, her türlü tedbirin alınması ve kişisel verilerin güvenliği açısından konuya ilişkin çalışanların dikkatle bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Ancak unutulmamalıdır ki, çalışanlar tarafından alınacak tedbirler Kanun kapsamında kişisel verilerin güvenliğinin sağlanması noktasında veri sorumlusunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır.

Bir işveren, bir çalışanın virüs taşıdığını meslektaşlarına/diğer çalışanlarına açıklayabilir mi?

İşveren, vakalar hakkında personeli bilgilendirmelidir. Bilgilendirme yapılırken bireylerin isimlerinin verilmesinin gerekmeyeceği gibi gereğinden fazla bilgi de verilmemelidir. Koruyucu tedbirlerin alınması açısından virüsün bulaştığı çalışanın/çalışanların isminin açıklanmasının zorunlu olduğu hallerde ilgili çalışanların bu hususta önceden bilgilendirilmesinde fayda görülmektedir. İşverenin, çalışanlarının sağlık ve güvenliğini sağlama ve aynı zamanda özen yükümlülüğünü yerine getirme sorumlulukları bulunmaktadır.

Bu kapsamda ilk etapta işverenler tarafından örneğin "...Genel Müdürlük binamızın 5. katında çalışan bir arkadaşımızın COVID-19 testinin pozitif çıktığını bildirmek isteriz. Testi pozitif çıkan arkadaşımızın binada bulunduğu tarihler dikkate alınarak, arkadaşımızla temasta bulunan kişiler tespit edilerek kendilerini durum hakkında bilgilendireceğiz..." şeklinde açıklamalarda bulunulması yoluna gidilebilir.

Yukarıdaki örnekte olduğu gibi, bir kurum, kuruluş veya şirket içerisinde yapılacak duyurularda çalışanlara COVID-19 enfekte bir çalışanın bulunduğu, evden çalıştığı ya da izinde olduğu belirtilmeli; ancak zorunlu olmadığı sürece şirket içi seviye ya da ekip gibi çalışanın kim olduğunun tespitini doğrudan sağlayacak detaylar paylaşılmamalıdır.

İşveren tarafından kamu sağlığı amacıyla çalışanların sağlık bilgileri yetkililerle paylaşılabilir mi?

Kanunun 8 inci maddesi ve bulaşıcı hastalıklara ilişkin ilgili diğer kanunlarda yer alan hükümler çerçevesinde, bildirime esas bulaşıcı hastalıkları taşıyanlara ilişkin kişisel veriler, işveren tarafından ilgili makamlar ile paylaşılabilecektir.

Sonuç olarak dijitalleşme her alanda hız kazanmıştır. COVID-19 virüsünün bulaşma kat sayısı ve mutasyonu fazla olduğu için insanlar çaresiz kalmıştır. Bu virüs bitse dahi yeni virüslerin ortaya çıkabileceği acı bir gerçektir. Bu süreçte umudumuzu asla kaybetmemeli gerekli önlemlerimizi alarak bu ve benzeri sıkıntıları aşmak ve ayakta kalmak için şahıs, firma ve kurumların bir şekilde kendilerini dijital çağa adapte etmeleri gerekecektir.

Küresel Sendikaların Covid-19 Pandemi Sürecine Karşı Mücadele Stratejileri: IUF Örneği

Dr. Emirali Karadoğan
Sendika Uzmanı

Giriş

Covid-19 pandemisi küresel boyutta bir altüst oluşa neden olurken, bu altüst oluştan en çok etkilenenler yine emeği ile geçinmek zorunda olan işçiler oldu, olmaya da devam ediyor. Emeği ile geçinen işçi sınıfının örgütlü kesimini temsil eden sendikalar kendi üyeleri başta olmak üzere faaliyet gösterdikleri işkolundaki diğer işçileri de kapsayan faaliyetler yürütüyorlar, ya da yürütmeye çalışıyorlar. Bu faaliyetler yerel sendikalarca farklı, üyesi oldukları uluslararası üst sendikal örgütlerce de farklı düzeylerde yürütülmektedir.

Bu yazıda da yerel (ulusal) sendikaların üyesi oldukları üst sendikal örgütlerin (Konfederasyon ve Federasyon) Covid-19 sürecindeki faaliyetleri ve stratejileri / yol haritaları, sendikaların web sayfaları ve sosyal medyaları aracılığı ile yayımladıkları haber, broşür ve yöneticilerinin yaptığı açıklamalar üzerinden aktarılacak ve değerlendirilecektir. Bu kısa yazıda tüm uluslararası sendikal üst örgütlerin faaliyetlerine değinmek gibi bir imkanımız olmadığı gerçeğini göz önünde bulundurarak, bize fikir vermesi açısından sadece ITUC (Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu), IndustriALL (Küresel Sanayi İşçileri Sendikası), UNI Global Union (UNI Küresel Sendika) ve IUF'un (Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Restoran, İkram, Tütün ve Yardımcı İşçi Sendikaları Federasyonu) faaliyetleri aktarılacaktır. Ancak diğer örgütlere kıyasen, Şeker-İş Sendikasının üyesi olduğu IUF'un faaliyetlerine daha fazla yer vereceğimizi belirtelim.

Küresel Sendikal Örgütlerin Covid-19 Mücadele Stratejileri

Bu kısımda farklı iş kollarında küresel düzeyde faaliyet gösteren konfederasyon ve federasyonların koronavirüs (Covid-19) ile mücadele bağlamındaki faaliyet ve stratejilerine kısaca göz atılacaktır. Ancak konumuza geçmeden Covid-19'un küresel işgücüne etkisine kısaca göz atmakta fayda var.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Covid-19'un işgücüne etkilerini ortaya koyduğu raporuna göre Covid-19 pandemisinden korunmak amacıyla küresel düzeyde uygulanan tecrit / sokağa çıkma yasağı (Lackdown), işyeri kapatmaları gibi önlemlerden, en çok etkilenen sektörler imalat, konaklama, gıda hizmetleri, toptan ve perakende ticaret ile gayrimenkul faaliyetleridir. Diğer bir ifade ile bu sektörlerde çalışan işçiler de koronavirüsten olumsuz anlamda en çok etkilenen işçilerdir. Aynı raporda toplam küresel işgücü yaklaşık 3.3 milyar tahmin edilirken, işgücünün yaklaşık %62'sinin (2.060 milyar) kayıt dışı olduğunun da altı önemle çizilmektedir. Raporda önemle vurgulanan diğer bir konu da kayıt dışı çalışanların yakla-

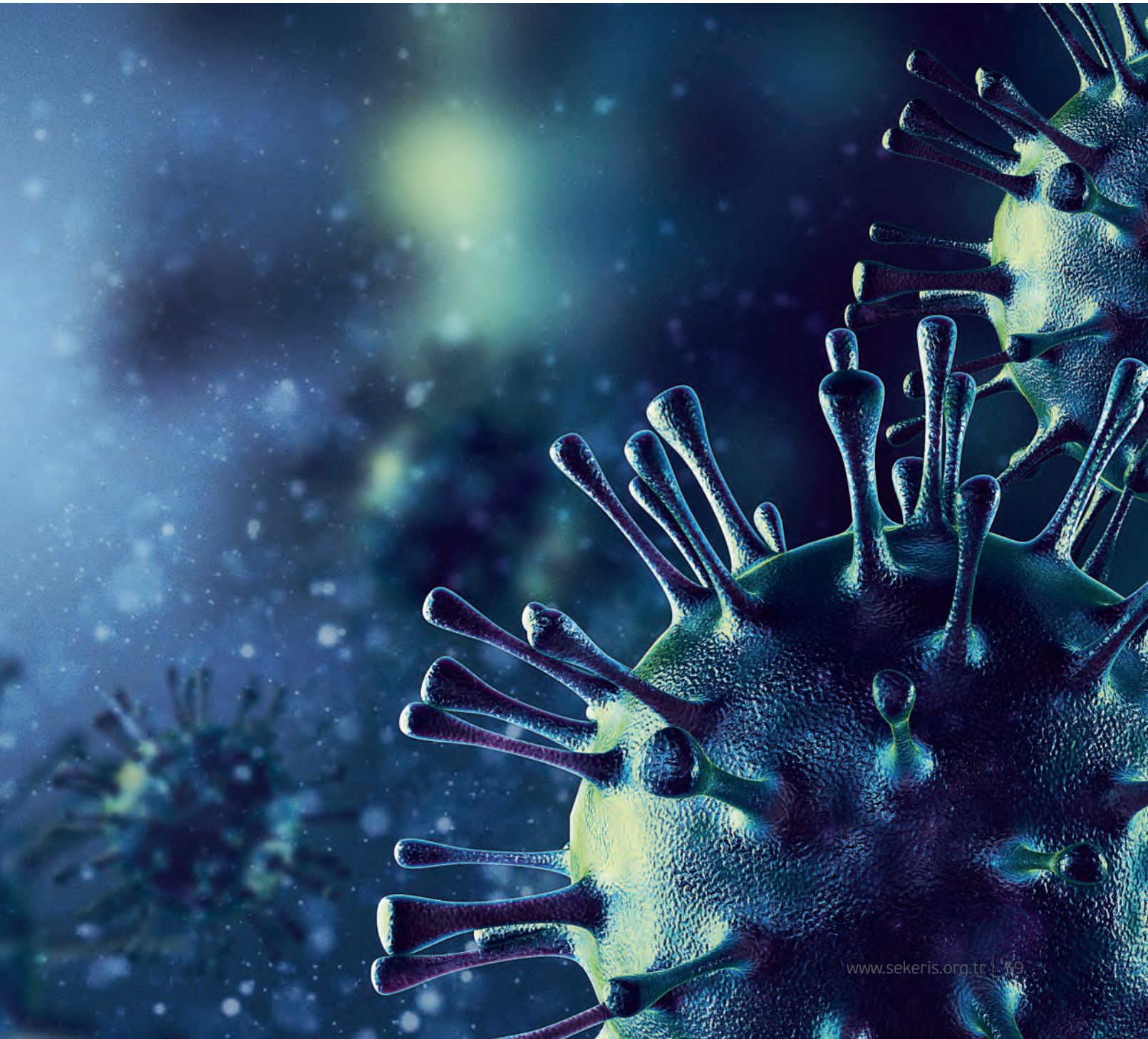

şık 1.6 milyarı koronavirüs önlemleri nedeniyle işini ve gelirini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya olması. Rapordaki önemli diğer bir veriye göre toplam küresel işgücünün yaklaşık %68'i (2.260 milyar) sokağa çıkma yasağı ve işyerlerinin kapatılması gibi önlemlerin alındığı ülkelerde çalışmaktadır. Bu veriden hareketle dünya genelinde en az 2.260 milyar çalışanın koronavirüsten etkilendiğini söyleyebiliriz.

Bu süreçte işçi sınıfının küresel sendikal örgütleri de, üyelerini Covid-19 pandemisine karşı korumakla birlikte hak ve menfaatlerini savunmak adına çeşitli mücadele stratejileri geliştirmiş ve bu yönde faaliyetlerde bulunmaya çalışmışlardır. Şimdi kısaca bunlara bir bakalım.

ITUC

Küresel düzeyde en üst sendikal örgütü olan ITUC (Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu), G20 liderlerine, Covid-19 sürecinde sağlıklarının yanı sıra iş ve gelirleri de tehlikeye düşen işçilere dair ülkelerinde bazı temel önlemlerin alınması doğrultusunda mücadele etmeleri gerektiğine dair çağrıda bulundu. Hükümetler tara-

fından açıklanacak acil önlem paketlerinin halk sağlığına ve istihdam statülerine bakılmaksızın kayıt dışı ekonomide çalışanları da içerecek şekilde tüm çalışanları kapsaması istendi. ITUC bu amaçla altı temel önlem belirledi. Bunlar:

1. İlk günden itibaren ücretli hastalık izni,
2. Ücret / gelir koruması,
3. Gelir güvencesini en üst düzeye çıkarmak için hükümet desteğiyle gerektiğinde çalışma saatlerinin azaltılması,
4. İpotek, kira ve kredi yardımları,
5. Evrensel sosyal koruma ve sağlık hizmetlerine ücretsiz erişim,
6. Sağlık, süpermarketler, eczaneler ve diğer hayati alanlardaki ön saflarda çalışanlar için çocuk bakımı desteği.

Diğer yandan ITUC uzmanları tarafından Covid-19'un ekonomik bir krize de evrildiğine vurgu yapılmaktadır. ITUC'un, yukarıda ifade etmiş olduğumuz önlemlere zamanla yenilerini de eklediğini görüyoruz: Örneğin Covid-19'un meslek hastalığı olarak sayılması talebi. Bütün bunlara ek olarak, ILO'ya da bir çağrıda bulunarak, sağlık ve güvenliğin temel insan hakkı ilan edilmesi gerektiğini talep etti.

IndustriALL

Sanayi işçilerini temsil eden sendikaların uluslararası üst örgütü olan IndustriALL'un, daha çok işçi sağlığı ve güvenliğine atıfla işyeri düzeyindeki önlemlere öncelik verdiği görülüyor. Bu bağlamda işçi sağlığının teknik bir konunun ötesinde bir haklar konusu olduğu vurgulanıyor. Bu haklar,

1. İşçinin bilme hakkı
2. İşçinin sakınma, işi bırakma hakkı
3. İşçilerin işçi sağlığı ve güvenliği politika ve kararlarına katılma hakkıdır.

Diğer yandan ekonomideki daralma beklentisi beraberinde ticaretinde de gerilemesine ve tedarik zincirlerinin de aksamasına neden olacağı açık. Bu bağlamda, bu emek sürecinde yer alan tüm işçilerin olumsuz etkileneceği IndustriALL yöneticileri tarafından dile getiriliyor. Örneğin bir otomobil imalatı için 40 farklı ülkeden parça gelmesi, krizin boyutunu ortaya koyması açısından önemlidir. IndutriALL'a göre otomotivle birlikte en çok etkilenen sektörlerden birisi de tekstil ve hazır giyim. Bu süreçte sadece Bangladeş'te 2.1 milyon işçinin işsiz kalması bunun en büyük kanıtı olarak görülüyor. Bu nedenle, Covid-19 sürecinde işçi sağlığı ve güvenliği ile birlikte, gelir dağılımı, istihdam, tedarik zincirlerindeki işçilerin çalışma koşulları, demokrasi ve temel haklar konusu IndustriALL tarafından önemsenen konu başlıkları olarak karşımıza çıkıyor.

UNI Global Union

Market işçilerinden yaşlılara bakım yapan işçilere, sağlık çalışanlarından posta işçilerine, temizlik işçilerinden güvenlik görevlilerine, matbaa işçilerinden banka çalışanlarına kadar

hizmet sektörünün büyük bir kısmını temsil eden sendikaların üyesi oldukları uluslararası sendikal üst örgüt UNI Global Union'dur. Covid-19 sürecinde işçileri ön saflarda ve en çok risk altında çalışan işkolu olduğunu söylemek mümkün. Birebir insanlara (bir bakıma potansiyel Covid-19 taşıyıcısıyla) yüz yüze hizmet veren ve enfeksiyon riskiyle karşı karşıya çalışmak zorundadırlar.

UNI genel sekreteri Christy Hoffman UNI'nin bu süreçteki görevini "*Sendikaların başarılarını paylaşmak ve üyelerini korumak için yaptıkları savaşları desteklemek istiyoruz. Dünyadaki işçiler için geçerli olan standartlara ulaşmak için kolektif gücümüzü sektörlerimize taşımak istiyoruz. Koronavirüs* sınırlara saygı duymaz ve zorluklarımız küresel çözümler gerektirir" ifadeleri ile dile getiriyor.

UNI Ticaret (UNI Commerce) başkanı Mathias Bolton yaptığı çağrıda *"Son derece belirsiz bir gelecekle karşı karşıyayız ve takip edecek olan ekonomik kriz, virüsün yayılmasından sonra bile, birçok işi riske atacak. Tüm küresel perakendecileri sendikalarla diyaloga girmeye ve faaliyet gösterdikleri her ülkede çalışanlarını korumaya çağırıyoruz. İşçiler kendilerini öne sürerken (cepheye koyarken) şirketlerin şimdi harekete geçmeleri ve sosyal sorumluluklarının gereklerini yerine getirmeleri gerekiyor*" ifadelerini kullanmıştır.

Genel olarak baktığımızda UNI'nin 6 gündemi olduğunu görüyoruz. Bunlar:

1. Çalışmaya devam edenlerin sağlık ve güvenlikleri için gerekli önlemlerin alınması,
2. Çalışmaya devam eden işçilere risk primi, ikramiye, zamlı ücret gibi ek ödemelerin yapılması,
3. İstihdam güvencesinin sağlanması,
4. Gelirlerin korunması,
5. Çalışmak zorunda olanlara yönelik müşterilerden gelebilecek şiddetin önlenmesi,
6. Örgütlenme ve toplu pazarlığın güçlendirilmesi,

UNI diğer yandan çok uluslu firmalarla ortak deklarasyonlar yayımlayarak bu şirketlerde çalışanların haklarını güvence altına almaya çalışıyor. Buna karşın,üye sendikalarından gelen bilgiler çerçevesinde bu süreçte kötü olan şirketleri de teşhir ediyor. Örneğin Türkiye'den de Şok Marketlerin UNI'nin internet sayfasında bu yönde gündem olduğu görülüyor.

IUF

Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Restoran, İkram, Tütün ve Yardımcı İşçi Sendikaları Federasyonu (IUF), 127 ülkeden 425 sendika üye ve yaklaşık 10 milyon işçiyi temsil ediyor. IUF Covid-19 ile mücadele de izlenmesi gereken yol haritası için "Tarım", "Yiyecek-İçecek" (gıda), "Restoran" ve "Fast-Food" alanlarında ve "Eşitlik" konusunda toplam 5 broşür/el ilanı yayımladı. IUF Genel Sekreteri Sue Longley, COVID-19'un dünyaya yayılmaya devam ettiği bir süreçte, IUF'a bağlı sendikaların üyelerini korumak ve adil muamele edilmesine dair verdikleri kararlı mücadeleden sürekli etkilendiğini ifade ediyor. Tam da bu nedenle, broşürlerle de sendikaların mücadelesini desteklemeyi amaçladıklarını belirtiyor. IUF Uzmanı Burcu Ayan'da sendikaların hükümet ve işverenlerle neleri müzakere etmeleri gerektiğine dair bilgilerin broşürde yer aldığı ifade ediyor.

IUF'un temel yol haritası niteliğinde gördüğümüz broşür hakkında daha fazla bilgi vermenin faydalı olacağı görüşündeyiz. Broşürlerde işçilere yönelik işçi sağlığı ve güvenliğine dair önlemlerin işveren ve hükümetlerce eksiksiz uygulanması ile birlikte, işçilerin hak ve menfaatlerinin korunmasını sağlamaya yönelik bir dizi sendikal talebin olduğu görülüyor.

Bu broşürlerde, işverenler ve hükümetlerle birlikte Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Dünya Gıda Örgütü (FAO) gibi Birleşmiş Milletlerin (BM), uzman kuruluşlarına sorumluluklarını hatırlatan çağrılarda bulunuluyor.

Gıda (Yiyecek-İçecek) ile ilgili broşüre baktığımızda, broşürünün girişinde Covid-19'un hızla yayıldığı bir süreçte hükümetlerin ve halkın karşı karşıya olduğu kritik bir soru soruluyor: "yeteri kadar yiyeceğimiz var mı?" Bu soruyla küresel kriz dönemlerinde açlığın daha büyük bir sorun olarak karşımıza çıktığına ve gıda üretiminde çalışanlara dikkat çekildi görülmektedir.

Broşürde ayrıca gıda çalışanlarının zorunlu çalışanlar olarak belirlendiğinin ve gün boyu çalışmak zorunda olduğunun da altı çizilmektedir. Bu nedenle gıda işçilerinin korunmasına ve gıda güvenliğinin sağlanmasına dair sıkı protokollerin yapılması ve bu protokolleri çok uluslu şirketlerin gündemlerine alması yönünde çağrıda bulunuluyor. Bu tür protokollerin küçük ve orta boy işletmelerdeki işçileri de kapsaması gerektiği ayrıca vurgulanıyor.

İşverenlerin yükümlülükleri gerekli önlemleri almak ve işçileri korumak

İşyerlerinde sendika ve işverenin Covid-19 ile nasıl mücadele edeceklerine dair birlikte hazırladıkları bir planın olması zorunlu görülüyor. Diğer yandan işverenlere dair sorumluluklar dokuz başlık altında sıralanıyor. Bu başlıklara kısaca değinmek gerekirse

1. Çalışma esnasında ve molalarda işçilerin birbirinden en az 2 metre uzakta olmasına yönelik önlemlerin alınması. Bu amaçla iş süreçlerinde yapılacak modifikasyonlarla

iş istasyonlarında işçilerin aralarına perspex (sert plastik) gibi kalkan ya da plexiglass (mika) vb. gibi koruyucu siperliklerin konmasıyla çalışanların birbirlerini enfekte etmesine engel olunmasını ve üretim akışının yavaşlatılması, 2 metre mesafenin korunmasına yardımcı olacaktır.

2. Yeterli sterilizasyon için gerekli dezenfektanların sağlanması ve mola sayısının arttırılması
3. Vardiya ve fazla mesailerin sendika ile görüşülerek kararlaştırılması. Böylece zorla çalıştırmanın engellenmesi.
4. İşyerindeki tuvalet, soyunma odaları, yemekhane gibi ortak alanlarla, kapı kolu, bilgisayar klavyesi gibi yerlerin temizlenmesinin ve dezenfektasyonunun yapılmasının sağlanması
5. Uygun kişisel koruyucu donanımların (KKD) kişiye özel ve yeterince verilmesi.
6. Protokollerin tüm çalışanların anlayacağı dillerde ve şekillerde ilan panolarına asılması
7. İşe gidiş geliş seyahatlerinde Covid-19'un yayılmasını engellemeye yönelik düzenlemelerin yapılması.
8. İşçilere, Covid-19 sürecinde çocuk bakımı için ihtiyaç duyacakları yeterli bakım tesisleri için çocuk bakım yardımlarının yapılmasının sağlanması
9. Artan talebi karşılamak için geçici işçi (istihdam bürosundan) yerine doğrudan istihdamın yapılması. Geçici işçilere yönelik Covid-19 ile ilgili düzenleme ve eğitimlerin verilmesinin sağlanması.

Hükümetler, işçilerin daha iyi korunması için sendikalarla birlikte çalışmak zorunda

Broşürde, yeterli gıda tedarikinin sağlanmasının hükümetlerin bir görevi olduğunu ifade ediliyor. Bu amaçla hükümetlerin, gıda üreten işçilerin sağlıklarının ve hayatlarının riske atılmadan yeterli gıda tedarikinin sağlanması için sendika ve işverenlerle çalışmak zorunda olduğu vurgulanıyor.

Hükümetlerin işçilerin karşı karşıya oldukları iş risklerinin ve ekonomik zorlukların farkında olması gerektiği, bu amaçla da hükümetlerin çalışanların bu risklerini azaltacak yeterli destekleri vermesi noktasında sendika ve işverenlerle işbirliği içinde çalışması gerektiğinin altı önemle çiziliyor.

BM Uzman kuruluşları gıda güvenliği, çalışma koşulları ve sağlık için birlikte çalışmalı

IUF, broşüründe, BM'nin gıda, işgücü ve çalışma ile sağlıktan sorumlu örgütleri FAO, ILO ve WHO'nun, gıda sektöründeki işçilerin insan onuruna yakışır çalışma koşullarına sahip olmalarını sağlamak için, birlikte çalışmalarını zorunlu görüyor.

Ayrıca FAO, ILO ve WHO, küresel gıda güvenliğini sağlamak için küresel rehberlerin geliştirilmesi ve uygulanmasına sendikaları da dahil etmesini bir zorunluluk olarak görmekte ve bu yönde işbirliği yürütmelerine dair çağrıda bulunuyor.

Sonuç ve değerlendirme.

Covid-19 pandemisi istisnasız tüm işçileri tehdit ediyor. Bu nedenle de tüm sendikal örgütler, yerelinden küreselineye kadar işçi sınıfını korumak adına neler yapabileceğini tartışıyor. Bu bağlamda da çeşitli faaliyetlerde bulunuyorlar. Yukarıda gördüğümüz tüm üst sendikal örgütlerin amacı aynı: öncelikle işçinin sağlığını korumak. Bildiğimiz gibi sağlık tanımı işçinin fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik haline işaret eder.

Tüm uluslararası üst sendikal örgütlerin stratejilerinin, özellikle üye sendikalarından gelen talep ve bildirilen sorunlar çerçevesinde işçi sağlığı ve güvenliği (kişisel ve işyeri hijyeni dahil), iş güvencesi, gelir güvencesi, enfekte mesafesini sağlayacak iş süreçlerinin dizaynı, işi bırakma, çalışmaktan sakınma hakkı, kararlara katılım hakkı vb. gibi temel konularda ortaklaştıkları görülmektedir.

IUF da, üye sendikalarından gelen temel sorun ve talepleri toplulaştırmış ve bir broşür ile yol haritası sunmuştur. İlk baştaki kritik soruya dönersek, kriz dönemlerinde yeterli gıdanın varlığı, gıdanın üretilmesine bağlı. Gıda üretimini sağlayan işçilerin insan onuruna yakışır çalışma koşullarına sahip olması sadece onların değil, toplumun sağlığını da yakından ilgilendiriyor. Bu nedenledir ki gıda üretim işçilerinin sağlıklarının korunması büyük bir öneme sahiptir.

Sonuç olarak küresel sendikal örgütlerin stratejilerinin kendisine bağlı üye sendikalarının yeraldeki mücadelesine destek vermek için arayış içindeler. Bir bakıma işgücünü hırpalayan bu süreçte, üst sendikal örgütler de üye sendikalarını canlı tutmaya çalışıyorlar. Her ne kadar sendikaların önemi anlaşılmış görünüyor gibi olsa da, kapanan işyerlerinin sayısının artması ve beraberinde kitlelerin işsiz kalması, sendikaların dramatik bir şekilde üye kaybetmelerine neden olabilir. Böyle bir durum hem ulusal hem de uluslararası sendikal hareketi derinden etkileyecektir. Küresel sendikaların amacı UNI Genel Sekreterinin yukarıdaki ifadelerinde açık bir şekilde dile getirilmişti: "*Dünyadaki işçiler için geçerli olan standartlara ulaşmak için kolektif gücümüzü sektörlerimize taşımak istiyoruz"*

Kısaca küresel sendikalar daha çok yeraldeki sendikalara yol çizmeye çalıştıklarını ifade edebiliriz. Burada sorulması gereken, üst sendikal örgütlerin çizdiği yol haritalarının ve önlem önerilerinin ne kadar işlerlik kazandığıdır. Bunun için yeraldeki ulusal sendikaların faaliyetlerine bakmak gerekecektir. Böyle bir inceleme de bu yazının kapsamını aşmaktadır. Umarız bu yönde bir inceleme yapılır ve ulusal etkileri de ortaya konur.

Kaynakça:

1. ILO, (2020), "ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Third edition Updated estimates and analysis" https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/briefingnote/wcms_743146.pdf
2. ITUC, (2020), "G20 COVID: Trade Unions Call for Coordinated Action for Public Health, Jobs and Incomes" https://www.ituc-csi.org/g20-covid-trade-unions-call-for?lang=en
3. Şahan, M. (2020)"Covid-19 ve ITUC" https://www.youtube.com/watch?time_continue=451&v=r6rB_o53KOA&feature=emb_logo
4. IndustriALL, (2020), "Covid-19: Advice for Workers and Employers", http://admin.industriall-union.org/sites/default/files/uploads/documents/Covid-19/covidadvice-2eng.pdf
5. Özkan, K.(2020), "Covid-19 ve IndustriAll", https://www.youtube.com/watch?time_continue=451&v=r6rB_o53KOA&feature=emb_logo
6. Hoffman, C. (2020), COVID-19 GLOBAL SURVEY: "Protecting Workers' Rights in a Time of Crisis" https://uniglobalunion.org/sites/default/files/imce/uni_covid-19_global_survey_.pdf
7. Bolton, M. (2020) https://uniglobalunion.org/news/covid19-uni-commerce-unions-stand-workers-time-crisis
8. Bakır, O. (2020) "Covid-19 ve UNI", https://www.youtube.com/watch?time_continue=451&v=r6rB_o53KOA&feature=emb_logo
9. https://uniglobalunion.org/news/auchan-and-carrefour-sign-landmark-declaration-uni-tackle-covid-19
10. UNI, (2020), "Workers İn Turkey Rise Up Against SOK Supermarkets" https://uniglobalunion.org/news/workers-turkey-rise-against-sok-supermarkets
11. Longley, S. (2020), "A message from IUF General Secretary Sue Longley including IUF COVID-19 Demands" http://www.iuf.org/show.php?lang=en&tid=384
12. Ayan, B. (2020), "Covid-19 ve IUF", https://www.youtube.com/watch?time_continue=451&v=r6rB_o53KOA&feature=emb_logo
13. http://www.iuf.org/w/sites/default/files/2020%20IUF%20COVID-19%20Demands%20-%20Food%20and%20beverage.pdf

Bizi Bekleyen Gelecek...

Av. Gökhan Candoğan
FORSETİ HUKUK BÜROSU

Beş, dört, üç, iki, bir... 30 Mayıs'da, dünya tarihinde ilk kez, bir özel şirket tarafından yapılan uzay aracı ile Uluslararası Uzay İstasyonu'na iki astronot götürüldü. Zaman zaman kıyasıya eleştirilse de, 21.yüzyıl tarihine renk katan isimlerden olan Elon Musk'a ait SpaceX şirketinin ürettiği Crew Dragon mekiğinin bu yolculuğu, insanın uzaya açılmasının köşe taşlarından birisi olup olamayacağını zaman içinde göreceğiz ama tam da en çok ihtiyaç duyulan bir dönemde, pek çok insana umut aşıladığını söylemek mümkün sanırım.

Elon Musk ve Amazon'un sahibi Jeff Bezos'u uzaya gitmek için milyarlar harcamaya iten sebep, açıkladıkları kadarıyla, öyle ya da böyle, çok da uzak olmayan bir gelecekte insanlığın Dünya'ya sığamaz hale geleceği ve insan türünün varlığını sürdürebilmesi için Dünya dışında da yaşam alanları bulmak zorunda olması. Yaşadığımız günler, bu yaklaşımı doğruluyor olabilir mi?

Evet, günler günlere eklendi ve nasıl olduğunu anlamadan, korona virüs sürecinde üç ayı geride bıraktık. Mart ayında okulların kapanması, yargı sürelerinin durması, takip eden kısıtlama ve nihayetinde sokağa çıkma yasaklarıyla tam bir "içe kapanma"

haline dönüşen pandemi dönemi, hepimizde derin izler bıraktı, bırakmaya da devam ediyor.

Bir hayatımız vardı, bir işimiz, bir rutinimiz; ne oldu da, bir anda, o ana kadar gerçekleşmesini düşünülemez bulduğumuz şeyler oldu? Kim derdi ki, Avrupa Birliği bir kaç gün içinde, ufukta yitip giden bir hayale dönüşecek; demokrasilerde de, otoriter devletlerde olduğu gibi, alınan kararlarla yaşam durdurulacak, insanlar evlere kapanacak? Ama oldu, hem de bir anda. Hepimiz; bireyler, kurumlar, toplumlar ve devletler, görünmeyen bir düşmanın saldırısı karşısında ne yapacağımızı bilemez bir hale geldik. Onca gelişmiş teknolojiye rağmen, bulduğumuz çözümler en az yüz yıllıktı.

Bu beklenmedik, öngörülemez ve yaşamı durduran süreçte, başlarda yaşadığımız şaşkınlığı attıktan sonra, herkesin aklına, neredeyse tek bir soru geldi; "normal" kabul ettiğimiz eskiye dönüş olacak mı, olmalı mı, olmayacaksa, ne olacak? Ne yapıyorduk öncesinde, yapmaya devam mı edeceğiz "normalleşme" sağlanınca? Yoksa, bu küresel dersten kalıcı sonuçlar çıkarabilecek miyiz?

Bu süreçte dahi, yaşananlara verilen tepkilerin, önceden olduğu gibi ayrıştırıcı olması, toplumdaki kutuplaşmanın boyutunu iyice gün yüzüne çıkardı sanırım. Koşulsuz iktidarı destekleyenler ile koşulsuz muhalefet edenler; toplumun en rahatsız edici, en işe yaramaz, gürültücü, yorucu, faydasız kesimi olduklarını, bir kez daha ve yoğun bir şekilde ortaya koyarken, geleceği şekillendirecek olanın, sağduyulu, işinde gücünde, akıl ve rasyonellikten kopmamış, kamplara dahil olmayan insanlar olduğu gerçeğini hissettik.

Komplo teorileri de, her zaman olduğu gibi, gerçeğin yerini almaya adaydı. Daha en baştan, bu sürecin bir tasarı olduğu (ama kimin tasarısı olduğu tartışmalı) iddia ve kabul edildi. Özellikle Microsoft'un kurucusu Bill Gates üzerinde yoğunlaşan bu teoriler; bir kaç yıl önce çekilen dizilerde geçen bir kaç replik, yazılan bir kaç makale ile çeşitlendirilip, "bu egemenlerin/amerikalıların/çinlilerin/kapitalistlerin bir oyunu!" ana fikriyle bitiyordu. Bu kadar basit mi?

Bu içe kapanma döneminde, evde bulduğum eski dergileri karıştırırken, National Geographic dergisinin Nisan 2017 sayısı gözüme ilişti. **"Süper İnsan"** başlığı ilgimi çektiği için, yazıyı okumaya başladım. Sürekli gelişen teknolojiyle birlikte, gen yapısına "bilinçli müdahale" şans/imkanına kavuşan insanlık, bugün bile mümkün hale gelen siborgler (yarı insan yarı makine) düşünüldüğünde, sınırlarını nereye kadar zorlayacak? Bugün korkunç hastalıkları ortadan kaldırmak gibi tıbbi zorunluluklar için var olduğu söylenen "gen tedavileri", yarın öbür gün, istediğimiz zeka, göz rengi, boy ve endama sahip çocukların üretimi için standart prosedür haline gelebilir mi?

Yazıyı daha da ilginç kılan "günümüz" başlığı altında yazılanlar; *"biz büyük beyinli insanlar, doğal seçilimi geçersiz kılmak için çok şey yaptık. Aletlerimiz, ilaçlarımız ve diğer kültürel buluşlarımız sayesinde, evrim geçirmiş, antibiyotiklere dirençli bir bakteriye karşı kolayca kaybedebileceğimiz potansiyel olarak ölümcül bir yarışa giriştik.* ***Hastalıkları dünyaya yayma hızımızı düşünürsek, "yeni bir pandemi dönemindeyiz ve bunu engellemek için harekete geçmek zorundayız." diyor EcoHealth Alliance hastalık ekoloğu Kevin Olival. Doğal ortamların yok edilmesi ve iklim değişikliği yüzünden meydana gelen değişimler, daha önce konakçı insanlara erişemeyen patojenlerin insanlarla temasa geçmesine de yol açıyor."***

İlginç değil mi? Şimdi, üç yıl önce hazırlanan bu yazıdan, hastalık ekoloğu Kevin Olival'in de, Bill Gates ile küresel komplonun bir parçası olduğuna dair saçma bir sonuca mı varmalıyız, yoksa "görünen köy kılavuz istemez", bütün kanıtlar elimizde, bu tür bir uygarlığın bizi götüreceği yer burası, diye düşünebilir miyiz?

Yinelemek gerekirse; önemli olan soru; bundan sonra nereye gideceğiz? Dünya'nın ve insanlığın önündeki olası yollar nelerdir?

Tartışmasız bir gerçek var ki, o da "güçlü devlet" yapısı zihinlere yerleşti. Bireylerin ve kurumların devletten beklentileri o kadar arttı ki, bunların bir kısmının dahi yerine getirilmesi, güçlü bir sosyal devleti kaçınılmaz kılıyor. İyi işleyen ve erişilebilir bir sağlık sisteminin varlığı bile, tek başına, liberal devlet tezinin en azından bir süre gündemden kalktığını gösteriyor. ABD'de, siyahi bir vatandaşın polis şiddetiyle öldürülmesi ile tetiklenen kaotik sürecin gerisinde, temel hizmetlere erişimi pek çok vatandaş için imkansız kılan, adaletsiz sisteme duyulan tepkinin olmadığını söyleyebilmek mümkün mü?

Ancak, güçlü devlete, iyi işleyen bir sosyal devlete duyulan ihtiyaç, totaliter eğilimlerin güçlenmesi gibi bir riski de barındırıyor. Yazarlar, demokrasiler ile başta Çin olmak üzere, totaliter sistemleri karşılaştırarak, demokrasilerin sınıfta kaldığı değerlendirmesini yapıyor ama bu doğru bir yaklaşım değil. İnsanlık bir kez daha "ya özgürlük ya eşitlik!" ikilemine sürüklenmemeli. İkisi bir arada olmadıkça, uygarlığın sürdürülebilir bir yöne gitmediğini, defalarca yaşadık, gördük, öğrendik.

Bu ikilemden sıyrılmanın yolu, iyi işleyen bir sosyal devleti, güçlü kurumlar ile desteklemek, büyütmek. Beklentilerin artması ile her şeyin devletten beklenir olması, diğer kurumsal yapıları güçsüzleştirebilir ki bu da sonucunda gücün yozlaşmasını kaçınılmaz kılacaktır. Öyleyse, çalışma yaşamında bir güç odağı olarak sendikalar, meslek odaları, barolar, son dönemde kurumsallaşma yönünde çalışmaları olan STK'lar, yeni dönemin ihtiyaçlarına uygun ve temsil gücü yüksek yönetim yapıları ile güçlendirilmeli, demokrasinin işlerliğinin garantisini sağlamalıdır.

Özellikle sendikaların varlığını sürdürmesi büyük önem kazanmıştır. Korona süreci ile birlikte ortaya çıkan eğilimler, çalışanların temel haklarını koruma ve geliştirme mücadelesinin anlamını ortaya koymuştur. Acil olarak gündeme gelen tedbirlerin önemli bir kısmı, işin sürdürülmesine odaklanmış, kaçınılmaz olarak sosyal tarafların fedakarlığını gündeme getirmiştir.

Elbette, çalışanlar da, işin ve ekonominin sürdürülebilirliğinin sağlanması için fedakarlık yapmalı. Ama her şeyin çok iyi gittiği, üretilen değerin artttığı, çok da uzak olmayan yakın geçmişte, gelir adaletsizliğini büyütecek bir şekilde, bu artış ve nimetlerden küçük bir kesimin daha büyük pay aldığı unutulmamıştır. İyi günde de kötü günde de sadece çalışanın fedakarlık yapıyor konumunun doğmaması için, örgütlü yapıların mücadelesi daha önemli, anlamlı ve kaçınılmazdır bugün.

Üstelik, pandemi öncesinin ivme kazanan eğilimleri bile, çalışanlar için zorlu bir dönemin önümüzde olduğunu gösteriyor. Robotların işyerlerinde kullanımının artması, yapay zeka arayışları, bugüne kadar insanlar tarafından yapılan pek çok işin makineler, yazılımlar, programlar tarafından yapılır hale gelmesine sebep olurken, iddianın aksine, ortaya çıkan yeni işlerin sayı ve hacmi kaybedilen işlerin sayısını yakalayamıyor. Yani, işini kaybeden çalışan sayısı, yeni iş bulan sayısından her zaman fazla olacak görünüyor. Bu da çözülemez bir işsizlik sorununu işaret ediyor.

Özetle; pandemi varolan sorunlarımızı katladı. İnsan uygarlığının geldiği nokta, Dünya'yı yuvamız olmaktan çıkarabilir. Küresel ısınmanın -ki sendikaların gündemine geç de olsa girmeye başladı- sadece bir iklim meselesi olmadığı, yeni bir salgın hastalıklar çağını da başlatabileceği, daha önce insana erişmesi söz konusu olmayan patojenlerin gün yüzüne çıkabileceğini anladık. Sadece "iş" değil "yaşam" da tehdit altında. Süslü bir laf olarak görülen "sürdürülebilirlik" kavramı, önümüzdeki dönemi şekillendiren kilit kavram olacak. Küreselleşme, ulusal sınırlar içine kapanma tehdidine karşı, sınır aşan sorunların varlığı nedeniyle, geçerli yöntem olmaya devam edecek.

Sendikalar da; mevcut durağan, gelişim ve teknolojiye kapalı, bilgi, gerçeklik ve hedeflerinden kopmuş yapılarında ısrar etmenin küçülmeye devam etmek, etkisizleşmek anlamına geldiğini gördüklerinden, yeni döneme uyum sağlayacak bir zihinsel ve örgütsel yapı için arayışlarını hızlandıracaklardır. Öyle de olmalı, değil mi?

Pancardan Şeker İmalatında Mesleki Yeterlilik Sistemi Çalışmaları

Hakan Çoşkun
Mesleki Yeterlilik Uzmanı

Çağımızdaki bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler insan yaşantılarını ve toplumsal yapıları değiştirmekte, geliştirmektedir. Bu durumdan en fazla o toplumun eğitim sistemleri ve bu sistemler içerisinde önemli bir yer sahip olan meslekî teknik eğitim alanı etkilenmektedir.

İyi yetişmiş insan gücü, teknolojik ilerlemenin ortaya çıkaracağı toplumsal ve bireysel uyumsuzluk sorunlarını daha aza indirebilecek, ülke ekonomisi dolaylı olarak bu durumdan yararlanabilecektir. Ancak yetişmemiş daha genel bir söylemle vasıfsız insan gücü o ülke için önemli bir işsizlik sorununu ortaya çıkaracaktır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler, vasıfsız insan sayısının artması nedeniyle işsizlik sorunu yaşamaktadırlar. İyi yetişmiş insan gücü bu yönüyle işsizliği azaltmada ülkelerin eğitim sistemleri açısından ulaşılması gereken ilk boyuttur ve meslekî eğitime verdikleri önem ve eğitim sistemlerindeki kapsam önemli ölçüde bu boyutu etkilemektedir.

Avrupa Birliği meslekî teknik eğitimi, 2000'li yılların en büyük istihdam aracı olarak kullanmak yönünde adımlar atmaktadır. Bugün, hayat boyu öğrenme ve AYÇ kapsamında, bilgi, beceri, kişisel ve mesleki yeterlik ve/veya yeterlilik düzeylerinde ifade edilen resmi ve gayriresmi tüm öğrenme faaliyetlerinin şeffaflığı ve ulusal ve uluslararası düzeyde denkliğinin sağlanması bakımından; 'belirli bir konu için gereken asgari koşulu (kişiye ait özellikler)' ifade eden 'yeterlik (competence)' ve 'belirli bir konu için tatmin edici düzeyi (işin özellikleri)' ifade eden 'yeterlilik (qualification)' kavramları oldukça önem kazanmıştır.

Son yıllarda "hayat boyu öğrenme" ile ilişkili olarak bireysel gelişmeler, toplumsal beklentiler ve uluslararası uygulamalar dikkate alınarak eğitim ve istihdam politikalarının gözden geçirilmesi ve yeterlilik sistemlerinin yeniden yapılandırılması her ülkenin ulusal öncelikleri arasında yer almıştır.

Ülkemizde de dünya ile paralel olarak eğitim ve istihdam arasındaki bağlantının kurulması ve mesleki eğitimin istihdama etkisinin artırılmasını sağlamak amacıyla ulusal yeterlilik sistemi çalışmaları başlatılmıştır. 90 yıllarda çeşitli projelerle gündeme gelen konu, 2000'li yılların başında yapılan çalışmalarla nihayet 2006 yılında kanunlaşarak ülkemizde uygulanmaya başlamıştır. Peki yeterlilik sistemi nedir?

Yeterlilik sistemi ya da ulusal yeterlilik sistemi denen yapı, iş piyasasındaki verilerin analizini yaparak, çalışanların bilgilerinin sistematik olarak toplanmasını, bu bilgilerin eğitim sisteminde kullanımını ve öğrenme faaliyetinin sonunda kişilerin bilgilerinin doğru şekilde ölçülerek kalite güvence sisteminde bu bilgi, beceri ve yetkinliklerin belgelendirilmesini hedeflemektedir. Ayrıca bu sistem edinilen belgelerin (yeterliliklerin) uluslararası platformlarda geçerli hale gelmesi ve kişilerin dolaşımında eksik nitelik gibi bir nedenle aksama olmamasını hedeflemektedir.

Sistemi çalışanlar açısından incelediğimizde bu sistemin ülkemizdeki istihdam ve mesleki eğitim sistemine katkılarını şöyle değerlendirebiliriz:

1- Ulusal meslek standartları (çalışanların yaptıkları işlerin yani görev tanımlarının belirlenmesi ve standart olarak yayınlanması)

2- Ulusal yeterliliklerin hazırlanması (çalışanların belirlenen görev tanımlarına uygun niteliklere sahip olduklarının belirlenmesi amacıyla yapılacak sınavların tasarımı)

3- Hazırlanan meslek standartları ve yeterliliklere göre eğitim programlarının hazırlanması (verilen eğitimlerin bu standartlar doğrultusunda yani iş piyasasındaki asgari niteliklere uygun olarak verilmesinin sağlanması)

4- Çalışanların belgelendirilmesi (belirlenen ulusal yeterliliklerde, yetkili kuruluşlarca isteklilerin sınava alınarak başarılı olanlara belge düzenlenmesi)

Yani yeterlilik sistemi kapsamında görev tanımları belirlenmekte, kişilerin bu görev tanımlarının gerektirdiği şartlara uygun şekilde eğitim alması ve eğitimden bağımsız olarak sınavlara girerek bir mesleki yeterlilik belgesi almaları söz konusudur.

Peki, pancardan şeker imalatında bu sistemin yansımaları nasıl olacaktır? Sektörümüzün durumu değerlendirildiğinde;

- pancar yetiştiricisi ve çavuşlar gibi hammade sağlama çalışmalarını yürüten,

- meydanda kabul ve analiz işlemlerini yapan, pancarı boşaltan,

- pancara yıkama ve kesim gibi ön işlemleri yapan,

- difüzyon, kireçleme, filtreleme, tasfiye-koyulaştırma yapan,

- rafinasyon sürecinde filtre, pişirme, santrifüj, fırınlama işlemlerini yapan,

- küp şeker imal eden,

- melastan etil alkol veya diğer ürünleri imal eden,

- şeker imalatında ihtiyaç duyulan kireç ocağı, kazan, tribün, mekanik ve elektrik atölyeleri, atık su arıtımı, kalite, boruhane, ambar, döküm, paketleme, satın alma, muhasebe vb. alanlarda enerji üretimi ve diğer destek hizmetlerini sağlayan on binlerce insanın onlarca meslek altında görev yaptığı görülmektedir.

Sendikamız, uzun vadede sektörümüzdeki nitelikli insan gücü ihtiyacının karşılanması, çalışanların görev tanımlarının belirlenmesi ve gelecekte ihtiyaç duyulabilecek personelin eğitimlerinin sağlanabilmesi amacıyla 2019 yılında çalışmalarına hız vermiştir. Bu amaçla ilk adım olarak, sektörümüzde faaliyet gösteren işletmelerin bir fotoğrafı çekilmiş ve akademisyenlerimizin işbirliği ile süreç analizleri yapılarak, fabrikalarda gerçekleştirilen tüm işlemler en detaylı şekilde ortaya çıkartılmıştır.

Bu sürecin tamamlanmasının ardında, süreçlerde görev yapan personelin yaptıkları görevler analiz edilmeye başlanmıştır. Bu süreç çerçevesinde, meslek standartlarının hazırlanması için gerekli araştırma çalışmaları sürdürülürken, bir yandan da Şeker Dairesi Başkanlığı, Türk Şeker A.Ş., PANŞEK gibi sektördeki belirleyici aktörler ile görüşmeler yapılmış, toplantılar düzenlenerek gelişmeler değerlendirilmiştir. Gerekli altyapı çalışmaları tamamlanmasının ardından Sendikamız sorumlu kuruluş olarak, Türk-Şeker işbirliği ile, Türkiye'de yeterlilik sisteminin düzenleyici kurumu olan Mesleki Yeterlilik Kurumuna meslek standardı ve yeterliliklerin hazırlanması amacıyla başvuru yapılmıştır.

Gıda sektöründe pancardan şeker üretimi alanında meslek standardı hazırlama çalışmalarına temel teşkil edecek meslek haritasının hazırlanması amacıyla Sendikamızın desteği ile Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından, ilgili kamu kurumlarının, meslek kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve gıda sektör komitesi üyelerinin katılımı ile 31 Ekim 2019 tarihinde "Gıda Sektörü Pancardan Şeker Üretimi Alanı Meslek Haritası Çalıştayı" gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştay sonucunda ham fabrika ve rafineri alanlarında çalışmaların başlanmasına karar verilmiştir.

Gerçekleştirilen çalıştayda alınan kararlar doğrultusunda, 7 Kasım 2019 tarihinde üçlü bir protokol imzalanarak, Sendikamızın Türk-Şeker işbirliği ile ulusal meslek standardı ve ulusal yeterliliklerin belirlenmesi için çalışma yapma hususunda Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yetkilendirilmesine karar verilmiştir.

Sendikamız KOVİD-19 nedeniyle çalışmalara ara vermek zorunda kalmakla birlikte, Haziran ayı itibariyle çalışmalara kaldığı yerden devam etme kararı almıştır. Bu çerçevede, öncelikli olarak 2 mesleğin ve bu mesleklerde yardımcı olarak çalışanların ulusal standartlarının hazırlanması için, uluslararası bir iş analiz metodu olan DACUM yöntemini kullanarak yine sektör temsilcilerinin katılımı ile çalıştay gerçekleştirilmesi ve sonuçların değerlendirilmek üzere MYK'ye iletilmesi sağlanacaktır. Bu çalışmanın ardından belirlenecek mesleklerdeki ulusal yeterliliklerin de belirlenmesi amacıyla süreç takip edilecek ve belirlenen şekilde yaklaşık 10 adet ulusal yeterliliğin hazırlanmasına ilişkin çalışmalar yine Sendikamız öncülüğünde tamamlanacaktır.

Ulusal yeterliliklerin hazırlanmasının ardından, isteyen kuruluşlar bu alanda sınav yapmak ve belge düzenlemek için MYK'den yetki alabilecekler ve sektörümüzde belgelendirme çalışmaları başlamış olacaktır. Sendikamız henüz belgelendirme ile ilgili çalışmalara başlamamış olmakla birlikte, bu alandaki kuruluşların istekli olmaması halinde, gerekli tedbirleri alarak belgelendirmenin sektörümüzdeki etkin kurumlar tarafından yapılması için gayret gösterecektir.

Bu çalışmalar tamamlandığında, sektörümüzde tüm görev tanımları net olarak belirlenmiş, fabrikalardaki ihtiyaç duyulan personelin nitelikleri belirlenmiş olacaktır. Yine bu süreçle eşgüdüm içerisinde Sendikamız gerekli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmakta ve mesleki eğitimlerin sağlanması için de üzerine düşen her görevi layıkıyla yerine getirmekten kaçınmayacaktır. Beklentimiz çalışmalarımız sonunda, şeker üretimindeki önemli merkezlerde, meslek liselerinde sektörümüze özel bölümler veya dersler açılması, meslek yüksekokullarında ve hatta mühendislik alanlarında etkin olarak şeker imalatı alanında eğitimler verilmesinin sağlanmasıdır.

Şeker-İş Genel Merkez Denetimi Yapıldı

Şeker-İş Sendikası Genel Merkez Denetim 15 Mart-28 Mart 2020 tarihleri arasında Başkan İsmail Çelik, Raportör Şahabettin Özyorgancı ve Üye Arafa Şen tarafından gerçekleştirildi. Denetim sonrası tutulan tutanakta bütün kayıtların incelenerek kayıt ve kararların yönetmelik ve tüzüğe uygun olarak zamanında yapıldığı, kayıt ve evraklarda herhangi bir eksikliğe rastlanmadığına vurgu yapılarak yönetim kurulunun yaptığı çalışmalara teşekkür edildi.

Şeker-İş Ölüm ve Sosyal Yardımlaşma Vakfının Denetim Kurulu Genel Merkez Binası'nda Gerçekleştirildi.

Başkan Kenan Pınar, Rapartör Orhan Saltık ve Üye Sinan Türe tarafından gerçekleştirilen denetim sonrası hazırlanan raporda ise şöyle denildi: Şeker-İş Vakıf Denetimi Yapıldı "3 Şubat- 5 Şubat 2020 tarihleri arasında Şeker Anadolu Mutfağı, Şeker-İş Sıhhiye Misafirhanesi ve Vakfın iştiraki olan Şeker-İş Sigorta Aracılık Hizmetleri Ltd. Şti. ile Anadolu Şeker Turizm Ltd. Şti. Merkez ve Grand Şeker Hotel Şubesi'ne ait bütün kayıtlar incelenmiş olup, kayıt ve kararların Yönetmelik ve Tüzüğe uygun olarak zamanında yapılmış, kayıt ve evraklarda herhangi bir eksiğe rastlanmamıştır. Denetim Kurulu olarak Yönetim Kurulunun yapmış olduğu başarılı çalışmalardan dolayı teşekkür eder, başarılarının devamını dileriz."

Sadece İşgücü Olarak Değil
İnsan Olarak Değer Görmek İstiyoruz!

Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası, üyelerine yönelik eğitim atağını başlatarak, Grand Şeker Otel'de düzenlediği İşyeri Temsilcileri Eğitim Semineri ile üyeleriyle buluştu.

Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası teşkilatlarına yönelik eğitim atağı başlattı. Tüm şubeleri kapsayan 2020 Yılı Şube Yönetim Kurulları, Baştemsilciler ve İşyeri Temsilcileri Eğitim Semineri Programı 10-13 Mart tarihlerinde Grand Şeker Otel'de gerçekleştirildi. Açılış konuşması Şeker-İş Sendikası Genel Eğitim Sekreteri Cengiz Ünder tarafından gerçekleştirildi. Ünder, konuşmasında sendikal eğitimin önemine dikkat çekerek, birlik beraberlik vurgusu yaptı. Eğitimin işçinin kendini geliştirmesinde önemli rol oynadığına değinen Ünder, bu tür eğitimleri önümüzdeki dönemde de süreceğini söyledi.

Daha sonra kürsüye gelen Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, başta şeker sanayi olmak üzere, geçici işçiler sorunu ve şeker sektör üzerine yeni yaklaşımlar geliştirmenin gerekliliğin vurgu yaptı. Genel Başkan İsa Gök'ün konuşmasına şöyle devam etti;

Çalışanlar, Yöneticileri Tarafından Sadece İşgücü Olarak Değil, "İNSAN" Olarak Değer Görmek İstiyor.

Mevlana'nın çok sevilen "Dünle beraber gitti cancağızım ne kadar söz varsa düne ait; şimdi yeni şeyler söylemek lazım" dizelerinde ifade edildiği gibi ülkemiz, şeker ve gıda sanayimiz, çalışma yaşamımız adına yeni şeyler söylemenin gerekli olduğu bir dönemdeyiz.

İçinde bulunduğumuz çağ itibariyle, teknoloji ve dijital dönüşüm alabildiğine hızla ilerlerken, çalışma koşullarının her yerde eşit şekilde devam etmediğini görüyoruz. Yaşanan eşitsizliğin, huzurlu ve güvenli yaşam adına büyük tehdit oluşturduğu, masaya yatırılması gereken çok özel bir konu.

Nitekim işverenlerin çalışanlarını istismar eden, çalışma ortamını ilkelleştiren örnekleri hepimizin gözleri önünde cereyan ediyor. Çalışanlar, yöneticileri tarafından sadece işgücü olarak değil, "İNSAN" olarak değer görmek istiyor. Ne yazık ki ülkemizde, sosyal güvenlik ve çalışma haklarımız daraltılıyor, taşeronlaşma giderek yaygınlaşıyor. Kıdem tazminatı fonu bir türlü gündem malzemesi olmaktan çıkamıyor. Çalışanlar esnek çalışma adı altında kuralsızlığa itiliyor. 'İş güvensizliği' her geçen dakika can almaya, işçi sağlığını tehdit etmeye devam ediyor.

Balküpü Mücadelesi Emsaldir

Yasal düzenlemeler ile özellikle örgütlenme hakkının kullanımı ile ilgili yargılamaların seri bir şekilde yapılması için hükümler bulunuyor. Fakat uygulamadaki sıkıntılar, örgütlenme hakkının tam ve etkin bir şekilde kullanılmasını engelliyor.

Bu konuda Sendikamızın "Balküpü" markası ile faaliyette bulunan şirketle mücadelesi, emsal mahiyetinde bir örnektir. 29 Haziran 2012 tarihinde

yetki tespiti istemli başvurumuz yapılmıştır. Başlayan örgütlenme süreci, işverenin buna itirazı üzerine açılan dava kapsamında, Yargıtay 22.Hukuk Dairesi'nin 07 Şubat 2019 tarihli son kararı ile yedi yılda sonuçlanabilmiştir.

Bu davalarda işverenler, teknoloji ile çözümlenebilir hale gelmiş hususlar dâhil itiraz konusu yapmakta; hakkın kötüye kullanılması temelinde süreçlere başvurmaktadırlar. Özellikle "işletme-işyeri" ayrımı gibi belirsiz kavramlar üzerinden çıkarılan ihtilaf, keşif, bilirkişi derken yıllar süren bir süreci doğurmaktadır.

SGK işyeri kodlarının belirlenme süreçlerinin yetersizliği, kötüye kullanmaya elverişli olması nedeniyle, bazen kasıtlı olarak bazen de yetersizlik sebebiyle işyeri kodları hatalı belirlenmektedir. İşverenlerce kendilerinin sebep oldukları durumdan yararlanmak için, aynı işkolunda olması gereken işyerleri farklı iş kollarına tabi gibi gösterilmektedir.

Mahkemeler, aşırı iş yükü ve davaları kendileri çözümlemek yerine bilirkişilere sevk etme eğiliminde olmaktadır. Bazen de Bölge Adliye Mahkemesi veya Yargıtay kararları ile buna zorlanmaları nedeniyle davalar uzamaktadır. Kısacası işten anlamayan bilirkişiler elinde dava dosyası sürüncemede bırakılmaktadır.

İşte, örgütlenme önündeki engellerin halen devam ettiği böylesi bir ortamda, biz Sendikalar ve teşkilatlarına her zamankinden çok daha büyük ihtiyaç var.

Toplum yararına hareket sendikacılığını amaç edinen Sendikamız, çalışanların hak ve özgürlükleri temelinde çalışmalarını icra edecektir. Örgütlü bulunduğu üretim alanına dair karar ve uygulamaların olası sonuçları üzerinden kamuoyunu bilgilendirmeye devam edecektir.

Geçici İşçiler Sorununun Çözüme Ulaştırılması İçin Hukuki ve Teknik Her Türlü Çalışmayı İlgililere ve Siyasilere Ulaştırmaya Devam Edeceğiz.

Şeker sektörünün yeniden yapılandırılması ve örgütlenme mücadelesi yanında yargısal ve bilimsel boyutta yürüttüğümüz çalışmaları, çözüm yoluna ulaştırma gayemiz sürecektir.

Diğer taraftan şeker fabrikalarında üretimin sürdürülebilirliği için olmazsa olmaz kilit kadro statüsünde çalışan arkadaşlarımızın sorunu bizim sorunumuzdur ve Şeker İş Sendikası olarak,"geçici işçiler" in daimi işçi statüsünde istihdamlarının sağlanarak çözüme ulaştırılması noktasında, hukuki ve teknik her türlü çalışmayı ilgililere ve siyasilere ulaştırmaya devam edeceğiz. İşte karşılaşılan tüm haksız girişimler karşısında var gücüyle duran Sendikamızın mevcut bu anlayışı ve girişimleri, önümüzdeki döneme de intikal ettirilecektir. Hiç kuşkunuz olmasın.

Bu duygu ve düşüncelerle, ILO'nun ve AB'nin geliştirdiği kavram ve kuralların daha da ilerisinde, örnek olabilecek bir çalışma hayatının kurulması temennisiyle, çalışma hayatımıza katkı sağlayacak olan eğitimlerimizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Siz değerli kardeşlerim için sürekliliğini sağlayacağımız eğitim toplantımızın verimli geçmesini diliyor, programımızın teşkilatımıza ve çalışma hayatımıza hayırlar getirmesini temenni ediyorum. Ayrıca sürecek eğitim programımıza katkı sunacak tüm hoca ve uzmanlarımıza teşekkürlerimi sunmak istiyorum

Konuşmaların ardından oturumlara geçildi. Eğitim programında Prof. Dr. Aydın Başbuğ, Çalışma Hayatında Güncel Sorunlar, Sosyal Güvenlik Uzmanı Celal Tozan, Sosyal Güvenlik ve Çalışma Hayatındaki Uygulamalar, Eğitimci Bahri Topçu Örgütlenme Kültürünün Yaygınlaştırılması ve Sendikal Bağlılık, Avukat Gökhan Candoğan Sendikal Mücadelede Hukukun Etkinliği, Prof. Dr. Haluk Hadi Sümer ise Sendikal Güvenceler konularında sunum yaptılar. Şeker-İş Sendikası merkez yöneticileri; Genel Sekreter Fevzi Şengül, Genel Mali Sekreter İlhan Özyurt, Genel Eğitim Sekreteri Cengiz Ünder ve Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Murat Taşlıyurt'ta eğitim programa katıldı. Ayrıca program sonunda katılımcılara Eğitim Sertifikası takdim edildi.

Myk Gıda Sektör Komitesi

Ankara Şeker Fabrikası'na Saha Ziyareti Düzenlendi

Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) ile Türkiye Şeker Fabrikaları Genel Müdürlüğü A.Ş. (TÜRKŞEKER) ve Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri (Şeker-İş) Sendikası arasında, pancardan şeker üretimi alanında yer alan mesleklerin belirlenmesi, bu mesleklere yönelik ulusal meslek standartlarının ve ulusal yeterliliklerin hazırlanması amacıyla imzalanan işbirliği protokolü kapsamında pancardan şeker üretimi alanında yer alan mesleklerin yerinde incelenmesi amacıyla 17 Ocak 2020 tarihinde Ankara Şeker Fabrikası'na saha ziyareti düzenlendi.

Türkiye Şeker Fabrikaları Genel Müdürlüğü A.Ş ev sahipliğinde gerçekleştirilen saha ziyareti öncesinde düzenlenen açılış toplantısında Ankara Şeker Fabrikası Müdürü Mustafa Uslu ve Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkan Yardımcısı Metin Karaman yaptıkları konuşmalarda üretim süreçlerinde kalite verimliliğin artırılması için sektörde çalışan kişilerin niteliklerinin artırılmasının önemine değindi.

Açılış toplantısının ardından Karaman, MYK Gıda Sektör Komitesi Üyeleri, Türkiye Şeker Fabrikaları Genel Müdürlüğü A.Ş (Türkşeker) temsilcileri ve Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası (Şeker-İş) Genel Eğitim Sekreteri Cengiz Ünder, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Murat Taşlıyurt ve Ankara Şube Başkanı Çetin Yıldız katılımıyla düzenlenen saha ziyareti kapsamında pancardan şeker üretimi sürecinde yer alan mesleklerin belirlenmesi amacıyla teknik incelemelerde bulundu.

Saha ziyaretinin ardından gerçekleştirilen 21. MYK Gıda Sektör Komitesi Toplantısında pancardan şeker üretimi alanında hazırlanan meslek haritası raporu incelenmiş, sektörde çalışılması gereken meslekler belirlenmiş ve çalışmaların Türkşeker ve Şeker-İş Sendikası tarafından başlatılmasına karar verildi

Güçlü Kadın, Güçlü Toplum

Türkiye'nin de yer aldığı Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinin yüzde 60,5 ile cinsiyet eşitliği konusunda en geride yer aldığını söyleyen Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, Türkiye'nin ne yazık ki 130'uncu sırada olduğunu ifade etti.

Türkiye'nin de yer aldığı Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinin yüzde 60,5 ile cinsiyet eşitliği konusunda en geride yer aldığını söyleyen Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, Türkiye'nin ne yazık ki 130'uncu sırada olduğunu ifade etti.

Çalışma hayatında kadın çalışanlara yönelik düzenlemeler ve çalışma hayatında ayrımcılık konularını ele alan Şeker-İş Sendikası Antalya'da Grand Şeker Otel'de üyelerine yönelik eğitim programı düzenledi. Düzenlenen programa Türk Şeker Genel Müdürü Mücahit Alkan'da katıldı.

Programda Açılış konuşmasını yapan Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, "Kadın ailedir, kadın annedir, kadın vatandır, kadın ülkedir, kadın gelecektir, kadın gelecek nesillerin teminatıdır. Bu bakış açısıyla evinde anne, işyerinde çalışan, toplumumuz için ise mukaddes olan kadınlarımız, aynı zamanda işgücüne katılım ve sürdürülebilir kalkınmanın da önemli bir unsuru olarak karşımızdadır." dedi.

Çalışma hayatında kadınların yerine yönelik tespitlerini paylaşan Başkan Gök, şöyle devam etti:

"Dünya genelinde 15 yaş ve üzeri kadınlar tarafından yapılan 'tüm ücretsiz bakım işleri'nin toplam tutarı en az 10.8 trilyon dolardır.

Bu rakam ise küresel teknoloji endüstrisinin değerinin üç katına denk düşmektedir. Diğer taraftansa, dünya genelinde erkekler, kadınlardan tam yüzde 50 oranında daha fazla servete sahiptir. Evde üretilen bu kıymetli değerin yanında, diğer taraftan, çalışma hayatında üreten kadınlarımızın verdiği emekleri, yaşadığı zorlukları, ödediği bedelleri ve cinsiyet eşitsizliğinin doğurduğu sonuçları hassasiyetle değerlendirmemiz gerekiyor.

Cinsiyet eşitliğinde 130'uncu sıradayız!

Dünya Ekonomik Forumu her yıl Cinsiyet Eşitliği raporu yayımlıyor. Bu raporda kadınların ekonomiye katılımı, fırsat eşitliği, eğitim imkânları, sağlık ve kadının siyasi güçlendirilmesi gibi kriterler değerlendiriliyor. Bu yıl yapılan bu araştırmada Batı Avrupa'nın, ortalama yüzde 76,7 ile cinsiyet eşitliğinin en yüksek bölge olduğu görülüyor

Türkiye'nin de yer aldığı Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesi ise ne yazık ki yüzde 60,5 ile cinsiyet eşitliği konusunda en geride yer alıyor. Bakın 153 ülkenin bulunduğu sıralamada ise Türkiye, 130'uncu sırada."

Türkiye'de ise kadınların maruz kaldıkları sorunların daha derinden yaşandığına dikkat çeken Gök, değerlendirmelerini şöyle sürdürdü: "Günümüzde kadınlara yüklenen toplumsal rol gereği sabır, uysallık ve itaatkârlık özellikleri; vasıfsız, düşük ücretli, emek yoğun, dikkat gerektiren ve hünere dayalı işlerde yoğunlaşmalarına sebep olmaktadır.

Bu sistem içerisinde çalışan kadının evlerine, çocuklarına ve onların ihtiyaçlarına yeterli zaman ayıramadıkları, ayrıca yoğun çalışma temposundan dolayı bazılarının ise özel hayatlarına dair planlarını sürekli öteledikleri bilinmektedir.

Emeklerin sömürülmesi, çalışma saatleri dışında ve hafta sonları da çalıştırılarak kadının yıldırılması ve buna karşılık az ücret ödenmesi, fazla mesai dolayısıyla da aşırı yorgunluk en bariz sorunlar arasında gelmektedir. Ve her şeyden önemlisi, kadınların sürekli manevi olarak yıprandıkları ve duygusal bir baskı altında kaldıkları su götürmez bir gerçektir."

"Güçlü kadın, güçlü toplum"

Kadının toplum içindeki dezavantajlı konumuna neden olan olumsuzlukların ortadan kaldırılabilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve de hem hukuki, hem siyasi düzeyde karar mekanizmalarının acilen devreye girmesi gerektiğini kaydeden Başkan Gök, sözlerini şöyle tamamladı:

"Modern Türkiye, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın belirgin olarak yaşandığı ülkelerden biri olmamalıdır. Kadına yönelik şiddet, kadın cinayetleri, işsizlik, eğitimsizlik, mobbing kıskacına alınan kadınlarımızın mağduriyetleri ve sorunlarını sığ bir mevzuat alanında tartışmak yersizdir. Bunun yerine ülkemizde artık, ciddi yaptırımların hayata geçirildiği bir toplumsal cinsiyet adalet mekanizması kurulmalıdır. Hayalini kurduğumuz Türkiye hedefini yakalamak için, bu konu olmazsa olmaz bir toplumsal sorumluluk alanıdır.

Siz kıymetli kardeşlerimi sendikal yaşamda daha fazla görmeye olan ihtiyacımız kesindir. Sendika olarak bizlere düşen, 'güçlü kadın güçlü toplum' anlayışını yerleştirmek için, kadın çalışanların işyerlerinde karşılaştıkları zorlukları bertaraf etmek için, örgütlü bir dayanışma içerisinde gayret göstermektir. Başta siz değerli çalışan kardeşlerim olmak üzere; yurdumun her köşesindeki kadınlarımızın 8 Mart Kadınlar Günü'nü kutluyor, herkese sağlık, mutluluk, başarı ve ebedi saadetler diliyorum." diyerek sözlerine son verdi.

Eğitim programı süresince katılan kadın işçilere Kadına yönelik şiddet, cinsiyet eşitliği, mobbing ve sosyal güvenlik konularında eğitimler verildi. Eğitim sonunda katılanlara Eğitim Semineri Katılım Sertifikası takdim edildi.

Koronavirüs Malatya Şeker Fabrikası Bünyesinde Bulunan Etil Alkol Fabrikası'nın Tekrar Açılması Talebini Gündeme Getirdi

Malatya'da kapalı bulunan Etil Alkol Fabrikası'nın tekrar açılması isteniyor.

Malatya'da kapalı bulunan Etil Alkol Fabrikası'nın tekrar açılması isteniyor. Korona Virüs tehlikesinin yaygınlaşmasıyla virüsün önlenmesinde kullanılan kolonyanın ham maddesi etil alkole ihtiyaç bulunması nedeniyle fabrikanın tekrar devreye alınması isteniyor.

Malatya'da 2000 yılının başında arıtma tesisi bulunmadığı için kapatılan Şeker Fabrikası bünyesinde bulunan Etil Alkol Fabrikası'nın, tüm dünyayı ve Türkiye'yi tehdit eden korona virüs vakası ile yeniden açılması talebi gündeme geldi.

Şeker İş Sendikası Malatya Şube Başkanı Nuri Murat, koronavirüs vakasının Türkiye'de de görülmesiyle birlikte ülkede kolonya ve dezenfektana olan talebin karşılanması için 20 yıl önce kapatılan fabrikanın yeniden açılması gerektiğini söyledi. Açılan fabrikanın Türkiye'nin yarasına merhem olabileceğini belirten Murat, „Malatya Şeker Fabrikası bünyesinde bulunan Malatya'daki etil alkol fabrikasında arıtma tesisi bulunmaması Türkiye ve Malatya için ciddi anlamda sıkıntı oluşturuyor. Yapılan fizibilite çalışmalarından sonra arıtma tesisinin yapımı ve fabrika modernizesi için 20 milyona ihtiyaç vardı. Fakat bu bütçe sağlanamadığı için Malatya'ya katma değer sağlayan bu fabrika kapatılmaya mahkûm edildi. Şeker fabrikası için altın yumurtlayan tavuk olarak tabir edilen bu fabrikada üretilecek olan etil alkol, korona virüs vakasının görülmesiyle birlikte adeta önemli ihtiyaç durumuna geldi. Eğer zamanında bu fabrikaya sahip çıkılsaydı, fabrika şimdi üreteceği etil alkolle Türkiye'nin yarasına merhem

olacaktı. Bu fabrika yaklaşık 20 yıldır üretim yapmıyor. Yetkililer elini taşın altına koyar da gerekli bütçe ayrılırsa tekrar üretime geçebilecek. Malatya Şeker İş Sendikası olarak da fabrikanın tekrar üretime geçmesi kararına karşı hazır bekliyoruz" diye konuştu.

Kaynak: İHA

Etimesgut Halk Ekmek Fabrikasında Toplu Sözleşme Sevinci

Sendika yöneticileri ve işveren temsilcileri arasında yapılan müzakereler neticesinde 26.03.2020 tarihinde anlaşma sağlanmış ve 4. Dönem Toplu İş Sözleşmemiz imzalanmıştır. Bu zorlu süreçte alınan zamların yanı sıra sosyal yardım kıdem zammı gibi haklarda yapılan büyük iyileştirmeler çalışanların yüzünü güldürdü.

TürkŞeker'den 50 Bin Litre Alkol Üretimi

Şeker – İş Eskişehir Şube Başkanı Hamit Dokuzlar, Korona Virüsle sürecinde mücadele Türk Şeker ailesi olarak günlük 50 bin litre alkol üretimi ile kamu hastaneleri başta olmak üzere kolonya ve dezenfekten üretimine 7/24 destek verdiklerini belirtti. Dokuzlar, „Ülkece yaşadığımız bu zorlu günlerde yeni tip koronovirüs (Covid – 19) ile mücadele kapsamında öne çıkan kolonya ve dezenfektanların ana bileşeni olan etil alkole talebin son derece artmasına sebep olmuştur.

Ülkemiz kamu şeker fabrikaları TÜRKŞEKER (Eskişehir Şeker)ve kooperatif fabrikalarından Konya Şeker ile Amasya Şeker üretim kapasitelerini harekete geçirerek derinden hissedilen arz açığına milli bir girişimle müdahil olmuş, şeker pancarından şeker üretiminin önemi ve şeker sanayinin stratejik bir üretim alanı olduğu bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Geçtiğimiz günlerde Sanayi Bakanlığımızın da deklare ettiği gibi etil alkol üreticisi TEZKİM ve TARKİM le birlikte TÜRKŞEKER ve KONYAŞEKER piyasa da oluşan yüksek fiyatlardan indirime gidip milli bir irade göstermiş olup karaborsanın önüne geçmişlerdir. Bu durumda karaborsacıların ve stokçuların piyasa fiyatlarını artırarak halkımızın fahiş fiyatlarla sundukları ürünlere geçit vermemişler, sahte üreticilerin zehirli maddelerle üreteceği ürünlerin halkımızla buluşmasının önüne geçmişlerdir.Nitekim uluslar arası pazardan etil alkol ün temin edilmesinin mümkün olmadığı bu günlerde etanol üretiminin ham maddesi olan melas açığının yaşanmaması, ülkemiz milli bir pancar şekeri sanayine sahip olması avantajından ileri gelmiştir.

Bu vesile ile başta TÜRKŞEKER Genel Müdürlüğü ve Eskişehir Şeker Fabrikasında Alkol üretimin devamlığı için çalışan işçisinden idarecisine kadar emeği geçen tüm personele sonsuz teşekkürü bir borç biliriz.

Bizler hep birlikte nice sorunların ve felaketlerin üstesinden gelmiş bir millet olarak üretimden halk sağlığına ve gıda erişimine kadar ve her türlü alan ve sektörde milli menfaatlerimizi muhafaza edebilmeyi başarabilecek güçteyiz. Bu vesile ile salgın riskine karşı başta sağlık emekçilerimiz olmak üzere tüm kurumlarımızın olağan üstü çabaları ve milletimizin katkılarıyla ulusal bir mücadele yürüttüğümüz bu dönemde tüm yetkilerimize minnetlerimizi sunar, Şeker –İş olarak bu zorlu sürece verebileceğimiz tüm katkıları sunmaya devam edeceğimizi bildiririz"

Kaynak: www.esgazete.com

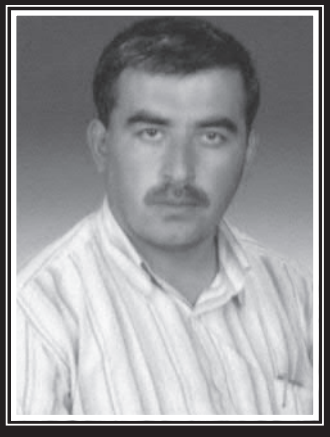

Kastamonu İl Temsilcisi Çufadaroğlu'ndan NBŞ'li Ürün Uyarısı

Şeker-İş İl Temsilcisi Ali Çufadaroğlu, bu ramazanda da tüketicileri NBŞ'li ürünlere rağbet etmemeleri konusunda uyardı.

Ramazan ayıyla birlikte tatlı tüketiminin de arttığını belirten Çufadaroğlu, "Ne olur, pancar şekeriyle yapıldığına emin olduğunuz ürünleri satın alın; glikoz gibi ,nişasta bazlı şeker gibi insan sağlığını olumsuz etkileyen, zararları ayyuka çıkmış şeylerle yapılmış 'merdivenaltı' ürünlerden uzak durun" dedi.

Vefat ve Başsağlığı

İbrahim ÇELİK

Yozgat Şeker Fabrikasında rafineri bölümünde maniplant yardımcısı olarak çalışan arkadaşımız İbrahim Çelik 21.05.2020 tarihinde vefat etmiştir. Merhum üyemize Allah'tan rahmet kederli ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı ve sabırlar dileriz.

İzzet BOY

Malatya Şeker Fabrikası meydan kısmında çalışan arkadaşımız İzettin Boy 06.09.2019 tarihinde geçirmiş olduğu elim bir iş kazası sonucu vefat etmiştir. Merhum üyemize Allah'tan rahmet kederli ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı ve sabırlar dileriz.

Mehmet Nuri BOZDEMİR

Yozgat Şeker Fabrikasında Ziraat kısmında çalışan arkadaşımız İbrahim Çelik 30.11.2019 tarihinde vefat etmiştir. Merhum üyemize Allah'tan rahmet kederli ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı ve sabırlar dileriz.

Salih AYDAL

Malatya Şeker Fabrikası merkez bölge çavuşu olarak çalışan arkadaşımız Salih Aydal 24.02.2020 tarihinde vefat etmiştir. Merhum üyemize Allah'tan rahmet kederli ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı ve sabırlar dileriz.

Elleriyle çalışan insan işçidir.
Elleri ve kafasıyla çalışan insan ustadır.
Elleri, kafası ve yüreği ile çalışan insan sanatkardır.
Goethe
Fotoğraf: Okan YAY

ŞEKER-İŞ YÖNETİM KURULU

İsa GÖK
Genel Başkan

Fevzi ŞENGÜL
Genel Sekreter

İlhan ÖZYURT
Genel Mali Sekreter

Cengiz ÜNDER
Genel Eğitim Sekreteri

Murat TAŞLIYURT
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

ŞEKER-İŞ GENEL MERKEZİ
Karanfil Sok. No: 59 Bakanlıklar-Ankara
Tel: (312) 418 42 73–74 Faks: (312) 425 92 58
web:www.sekeris.org.tr kep adresi: sekeris@hs03.kep.tr

ŞEKER-İŞ ŞUBELER

AĞRI: Agit ARSLAN
Ağrı Şeker Fabrikası / Ağrı
Tel: (472) 2154924 Faks: (472) 2154924
e-posta:agri@sekeris.org.tr

AMASYA: Bahtiyar KESKİN
Atatürk Bul. No: 270 Şeker Fab.
Karşısı/Suluova/Amasya
Tel: (358) 4171059 Faks: (358) 4171059
e-posta: amasya@sekeris.org.tr

ANKARA: Çetin YILDIZ
Fabrika Cad. Şeker Fabrikası İçi 06790
Etimesgut /Ankara
Tel: (312) 2448417-18 Faks: (312) 2443780
e-posta: ankara@sekeris.org.tr

BURDUR: Mustafa ONAY
Burdur Şeker Fabrikası/Burdur
Tel: (248) 2331520 Faks: (248) 2322818
e-posta: burdur@sekeris.org.tr

ERCİŞ: Yusuf ÖZLEK
Erciş Şeker Fabrikası Erciş/Van
Tel: (432) 3544609 Faks: (432) 3544609
e-posta: ercis@sekeris.org.tr

EREĞLİ: Yüksel İLASLAN
Ereğli Şeker Fabrikası Ereğli/Konya
Tel: (332) 7345297 Faks: (332) 7345297
e-posta: eregli@sekeris.org.tr

ESKİŞEHİR: Hamit DOKUZLAR
Sakarya Cad. Birlik İşhanı No:19/1 Eskişehir
Tel: (222) 2215063 Faks: (222) 2200139
e-posta: eskisehir@sekeris.org.tr

ILGIN: Yusuf YAZIR
Hükümet Cad. Ziraat Bankası Karşısı ŞEKOP Binası
Kat 21 No:105 Ilgın/ Konya
Tel: (332) 8857102 Faks: (332) 8857103
e-posta: ilgin@sekeris.org.tr

KAYSERİ: İbrahim DAYI
Kayseri Şeker Fabrikası/Kayseri
Tel: (352) 3319717 Faks: (352) 3319717
e-posta: kayseri@sekeris.org.tr

KONYA: Metin KUNTER
Selçuk Mah.Tekke Cad. No:43 Konya
Tel: (332) 3239813 Faks: (332) 3240023
e-posta: konya@sekeris.org.tr

KÜTAHYA: Kenan PIYNAR
Atatürk Bulvarı 4.Bölge Karşısı No:3 Kütahya
Tel: (274) 2248064 Faks: (274) 2248064
e-posta: kutahya@sekeris.org.tr

MALATYA: Nuri MURAT
Malatya Şeker Fabrikası /Malatya
Tel: (422) 2121055 Faks: (422) 2121055
e-posta: malatya@sekeris.org.tr

SAKARYA: Oğuz KALAY
Yazlık Cad. Zarif Sok. No:1 Sakarya
Tel: (264) 2772357 Faks: (264) 2772357
e-posta: sakarya@sekeris.org.tr

SUSURLUK: İsmail KARADAYI
Okullar Cad. Şeker Pasajı No:10 Susurluk/
Balıkesir Tel: (266) 8653873 Faks: (266) 8653873
e-posta: susurluk@sekeris.org.tr

YOZGAT: Turgut GÖZÜBÜYÜK
Yozgat Şeker Fabrikası Sorgun/ Yozgat
Tel: (354) 4411002 Faks: (354) 4411001
e-posta: yozgat@sekeris.org.tr

ŞEKER-İŞ İL TEMSİLCİLİKLERİ

ÇORUM: Sefer KAHRAMAN
Üçtutlar Mah.Albayrak 6. Sok.
No:19140 /Çorum Tel: (364) 2244685
Faks: (364) 2244685
e-posta: corum@sekeris.org.tr

MUŞ: Maşallah DEMİR
Atatürk Çocuk Parkı Karşısı No:18 Muş
Tel: (436) 2151490 Faks: (436) 2151490
e-posta: mus@sekeris.org.tr

KAHRAMANMARAŞ: Mehmet KILIÇ
Nuhak Yolu Üzeri Şeker Fabrikası
46301 Elbistan/K. MARAŞ
Tel: (344) 4191498 Faks: (344) 4191498
e-posta: elbistan@sekeris.org.tr

KARS: Yaver Kop
Kars Şeker Fabrikası/ Kars
Tel: (474) 2135688 Faks: (474) 2135688
e-posta: kars@sekeris.org.tr

KASTAMONU: Ali ÇUFADAROĞLU
Cumhuriyet Cad. Belediye Karşısı/ Kastamonu
Tel: (366) 2427513 Faks: (366) 2427513
e-posta: kastamonu@sekeris.org.tr

KIRKLARELİ: Orhan SALTIK
Ordu Cad. No:14 Alpullu/ Kırklareli
Tel: (288) 5231014 Faks: (288) 5231014
e-posta: alpullu@sekeris.org.tr

ERZURUM: Metin KESKİN
Erzurum Şeker Fabrikası Ilıca/Erzurum
Tel: (442) 6313895 Faks: (442) 6313895
e-posta: erzurum@sekeris.org.tr

SAMSUN: Sinan TÜRE
Tuzcular Yokuşu Belediye Arkası No: 2
Çarşamba/Samsun Tel: (362) 8334258
Faks: (362) 8334258
e-posta: carsamba@sekeris.org.tr

UŞAK: Yaşar TAYLAN
İsmet Paşa Cad. Şeker İşhanı
İstasyon Cad No:97 Uşak
Tel: (276) 231 34 00 Faks: (276) 231 34 00
e-posta: usak@sekeris.org.tr